

Ministerul Educației

Cristian Alexa

Religie

Mirela Șova

✠ CULTUL ORTODOX ✠

akademos
Art

Clasa a VII-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3393/28.02.2017.

numărul 119 număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz împotriva copiilor

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Cristian Alexa

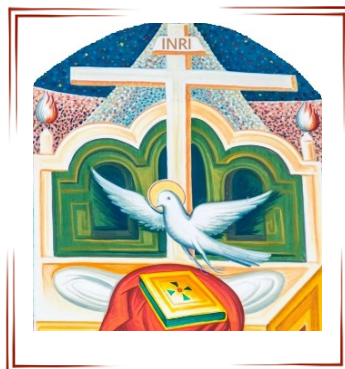
Mirela Șova

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

Clasa a VII-a

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 7126/02.10.2024.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2024–2025.

Inspectoratul Școlar

Școala / Colegiul / Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				Format tipărit	
				la primire	la predare
1					
2					
3					
4					

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: *nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat*.

Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Manualul a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa nr. 1.964 din 27 februarie 2024.

Copyright © 2024 Akademos Art

Această lucrare, în format tipărit și electronic, este protejată de legile române și internaționale privind drepturile de autor, drepturile conexe și celelalte drepturi de proprietate intelectuală. Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, fotocopiare etc.), fără acordul expres al editurii Akademos Art.

Comenzi la:

Editura Akademos Art

Str. Duzilor, Nr. 1D, localitatea Dumitrana, județul Ilfov

Tel: 0766366500

e-mail: akademos_art@yahoo.com

Site: <http://www.akademos.ro>

Autori:

1. Cristian Alexa, Inspector pentru Religie în cadrul Inspectoratului Școlar al Municipiului București, coautor Manuale de Religie – Cultul Ortodox pentru clasele I-VIII, avizate M.E.;

2. Mirela Șova, profesor metodist Religie, gradul I, Școala Gimnazială „Nicolae Titulescu” – București, coautor Manuale de Religie – Cultul Ortodox pentru clasele I-VIII, avizate M.E..

Referenți:

1. Pr. Prof. Univ. Dr. Habil. David Pestroiu, Prodecan al Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” – Universitatea din București;

2. Silvia Cristina Fulaș, profesor metodist Religie, gradul I, Colegiul Național „Sfântul Sava” – București.

ISBN: 978-606-000-108-9

Credite foto: Agenția de Presă „Basilica”, Ziarul „Lumina”

Video: Trinitas Tv

Înregistrări audio: Radio Trinitas

Coperta: Gheorghe Popescu

Tehnoredactare: Stelian Bigan

Varianta digitală: Ionel Ciobanu

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Cuvântul autorilor.....	5
Ghid de utilizare a manualului.....	6
Competențele generale și competențele specifice	7
Recapitulare clasa a VI-a	8
Evaluare inițială	10
I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI.....	11
▶ Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu	12
▶ lucrarea Duhului Sfânt în lume	16
▶ Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime.....	20
▶ Sfintele Taine în viața creștinilor	24
▶ Darurile Duhului Sfânt	28
▶ Recapitulare	32
▶ Evaluare	35
II. IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI.....	37
▶ Credința în primele comunități creștine.....	38
▶ Comuniunea credincioșilor în Biserică.....	42
▶ Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului	46
▶ Biserica în istorie	50
▶ Recapitulare	54
▶ Evaluare	57
III. VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII	59
▶ Manifestarea bucuriei în viața omului	60
▶ Frumosul în viața creștinului	64
▶ Prietenia și iubirea, valori pentru viață.....	68
▶ Recapitulare	72
▶ Evaluare	75
IV. VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE	77
▶ Praznicele împărătești.....	78
▶ Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților	82
▶ Recapitulare	86
▶ Evaluare	89
Recapitulare finală.....	91
Evaluare finală	95

Cuvântul autorilor

Dragi elevi, prin studierea lecțiilor din acest an școlar veți putea descoperi învățături minunate despre lucrarea Duhului Sfânt în lume și despre ce înseamnă, cu adevărat, viața Bisericii. Sfântul Serafim de Sarov, unul dintre marii sfinți ai Bisericii noastre, ne învață că: „Dobândirea Duhului Sfânt este adevăratul scop al vieții creștine, în timp ce rugăciunea, postul, pomenile și alte fapte bune făcute din dragoste de Hristos sunt doar mijloace pentru dobândirea Duhului Sfânt”.

Duhul Sfânt în chip de porumbel

Așadar, este important nu doar să învățăm, ci și să punem în practică cele însușite, pentru a simți puterea și mângâierea harului dumnezeiesc.

„Dumnezeule Duhule Sfinte, Care tuturor împarți darurile Tale și toate le faci cu voia, suflă și întru noi Darul Tău cel purtător de lumină, ca să Te slăvim pe Tine, Cel ce ești lăudat împreună cu Tatăl și cu Fiul. Amin.”

(Rugăciune către Duhul Sfânt)

Ghid de utilizare a manualului

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital

Manualul digital nu necesită instalare sau configurare. Tot ce aveți nevoie pentru parcurgerea acestuia este un browser, care este preinstalat pe orice dispozitiv de tip PC, tabletă sau smartphone.

Butoane de navigare

- afișează pagina de ajutor
- afișează pagina de început a manualului
- afișează pagina următoare
- afișează pagina anterioară
- realizează saltul la ultima pagină
- realizează saltul la prima pagină
- realizează mărirea paginii afișate
- realizează micșorarea paginii afișate

Simboluri folosite la varianta digitală:

- „Privește”
- „Vizionează”
- „Exersează”

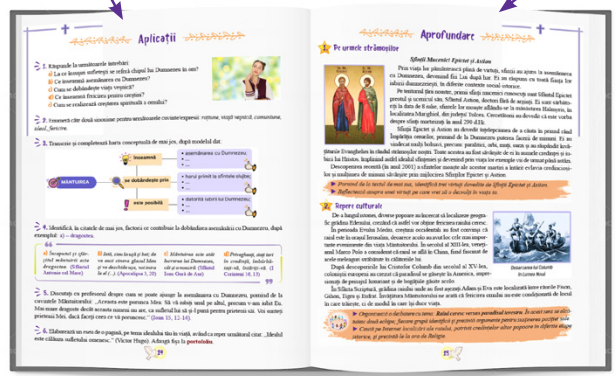
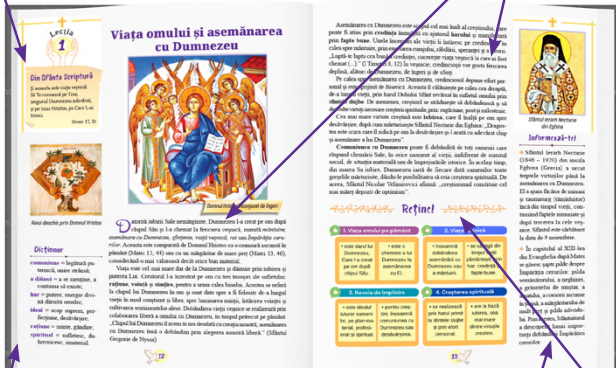
Structura manualului tipărit:

Din Sfânta Scriptură:
Citat din Vechiul sau Noul Testament, în legătură cu tema lecției, cu rol de captare a atenției elevilor.

Conținutul lecțiilor:
Cunoștințe adaptate pentru o bună înțelegere și însușire a temei, conform programei școlare în vigoare.

Aplicații
Exerciții variate pentru înțelegerea textului și pentru fixarea și consolidarea noilor cunoștințe.

Aprofundare
Aplicații care valorifică interdisciplinaritatea, cu rol de asociere și generalizare a cunoștințelor, precum și de stimulare a gândirii critice și reflexive.

Dicționar: Explicarea termenilor noi din lecție, în contextul dat.

Informează-te!
Informații conexe lecției care încită la studiu suplimentar.

Reține!
Hartă conceptuală a lecției, care ajută la sistematizarea și fixarea cunoștințelor transmise.

Competențele generale și competențele specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

- 1.1.** Analizarea manifestării lucrării Duhului Sfânt în viața Bisericii și în devenirea spirituală a omului, pe baza unor texte religioase
- 1.2.** Compararea unor modalități diverse de manifestare a vieții religioase sau a unor aspecte de învățătură religioasă
- 1.3.** Analizarea unui mesaj moral-religios, comunicat în forme variate

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

- 2.1.** Identificarea de repere și modele dezirabile din punct de vedere religios, în plan personal și social
- 2.2.** Formularea unor opinii personale privind aplicarea normelor moral-religioase în viața personală și a grupurilor de apartenență, în relație cu normele civice

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

- 3.1.** Argumentarea importanței respectului pentru diversitate și a comunicării între persoane/grupuri
- 3.2.** Manifestarea reflecției critice față de responsabilități asumate în viața proprie și a comunității, prin raportarea la valori moral-religioase
- 3.3.** Argumentarea importanței participării fiecărei persoane la viața spirituală a comunității, ca membru activ al acesteia

Recapitulare – Clasa a VI-a

➤ 1. Pornind de la schema de mai jos, discută cu profesorul despre cele învățate la ora de Religie, pe parcursul clasei a VI-a.

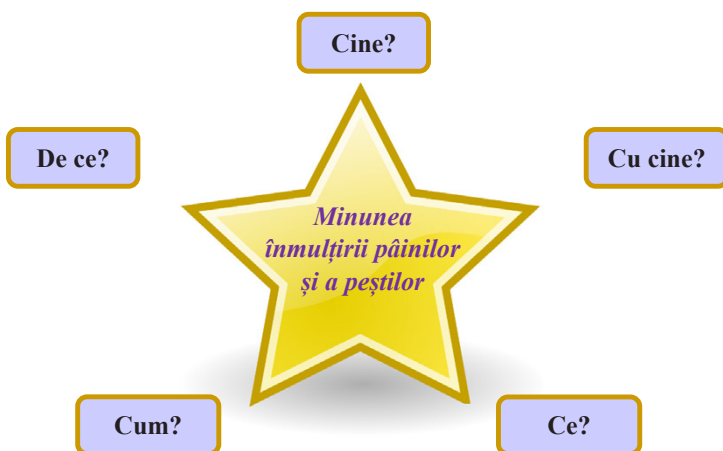
DOMNUL IISUS HRISTOS

NAȘTEREA MÂNTUITORULUI	BOTEZUL DOMNULUI	IISUS, ÎNVĂȚĂTORUL LUMII
PĂTIMIRILE DOMNULUI	ÎNVIEREA DOMNULUI	ÎNĂLȚAREA LA CER

➤ 2. Alcătuieste oral enunțuri cu următoarele cuvinte: *minune*, *pătimire*, *cruce*, *altruism*, *compasiune*, *conștiință*, *pelerinaj*.

3. Analizează textul următor, folosind metoda exploziei stelare:

Și a zis Lui unul dintre ucenici, Andrei, fratele lui Simon Petru: Este aici un băiat care are cinci pâini de orz și doi pești. Dar ce sunt acestea la atâția? Și a zis Iisus: Faceți pe oameni să se așeze. Și era iarbă multă în acel loc. Deci au șezut bărbații, în număr ca la cinci mii. Și Iisus a luat pâinile și, mulțumind, a dat ucenicilor; iar ucenicii celor ce ședeau; asemenea și din pești, cât au voit. Iar după ce s-au săturat, a zis ucenicilor Săi: Adunați fărâmiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva. Deci au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri, care au rămas de la cei ce au mâncat din cele cinci pâini de orz (Ioan 6, 8-13).

4. Alege varianta corectă, conform modelului: A. - b).

- A. O stea a călăuzit spre Betleem pe:
- a) regele Irod;
 - b) cei trei crai de la Răsărit;
 - c) soldații lui Irod.
- B. La Botezul Domnului, Duhul Sfânt S-a pogorât asupra Lui ca:
- a) un porumbel;
 - b) o lumină;
 - c) un nor.
- C. Cea mai mare poruncă dată de Mântuitorul a fost:
- a) porunca de a posti;
 - b) porunca de a face dreptate;
 - c) porunca iubirii.
- D. Cea mai mare minune săvârșită de Iisus este:
- a) Învierea Sa;
 - b) vindecarea celor bolnavi;
 - c) potolirea furtunii pe mare.
- E. Când s-a întâlnit cu Iisus, vameșul Zaheu:
- a) L-a întrebat pe Acesta despre Dumnezeu;
 - b) s-a pocăit pentru păcatele sale și a primit iertarea lor;
 - c) a cerut să fie ca unul dintre apostoli.

EVALUARE INIȚIALĂ

TEST INIȚIAL

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 1,50 puncte
6 x 0,25 p., pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 2 puncte
1 p. – precizarea numelui pildei;
1 p. – indicarea învățaturii desprinse din pildă.

Ex. 3 – 2,50 puncte
a) 0,50 p. – numirea Persoanei;
b) 1 p. – indicarea situației;
c) 1 p. – argumentarea importanței iertării.

Ex. 4 – 3 puncte
5 x 0,25 p. pentru fiecare cuvânt utilizat corect, dintre cele indicate;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,75 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

1. Stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor (A = adevărat; F = fals):
- a) Sfinții Apostoli au primit misiunea de a boteza și de a propovădui credința la toate popoarele. **A/F**
 - b) Cei zece leproși I-au mulțumit Domnului pentru vindecarea de boală. **A/F**
 - c) Mântuitorul Hristos a iertat păcatele celor care au dat dovadă de căință sinceră și de credință. **A/F**
 - d) După Înviere, Iisus S-a arătat și lui Toma, convingându-l de dumnezeirea Sa. **A/F**
 - e) Zaheu vameșul s-a urcat în sicomor, pentru a-L vedea pe Iisus. **A/F**
 - f) Sfântul Petru a devenit unul dintre cei 12 apostoli, lăsând meseria de vameș. **A/F**

2. Analizează imaginea și precizează:

- a) numele pildei ilustrate;
- b) învățătura desprinsă din această pildă.

3. Pornind de la citatul următor, rezolvă sarcinile de lucru:
„Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac.” (Luca 23, 34)
- a) numește Persoana Care a adresat această rugăciune;
 - b) precizează situația care a dus la această rugăciune;
 - c) argumentează în maximum cinci rânduri importanța iertării celor care ne-au greșit.

4. Alcătuieste o compunere de 10-12 rânduri, cu titlul: **Iisus Hristos, Mântuitorul lumii**, care să conțină cuvintele: *pătimire, răstignire, înviere, rai, omenire*.

DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI

Primirea Sfintei Împărtășanii

1. Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu
2. Lucrarea Duhului Sfânt în lume
3. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime
4. Sfintele Taine în viața creștinilor
5. Darurile Duhului Sfânt

Recapitulare

Evaluare

Lecția

1

Din Sfânta Scriptură

Și aceasta este viața veșnică:
Să Te cunoască pe Tine,
singurul Dumnezeu adevărat,
și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai
trimis.

(Ioan 17, 3)

Viața omului și asemănarea cu Dumnezeu

Domnul Hristos înconjurat de îngeri

Raiul deschis prin Domnul Hristos

Dicționar

comuniune = legătură puternică, unire strânsă;

a dăinui = a se menține, a continua să existe;

har = putere, energie divină dăruită omului;

ideal = scop suprem, perfecțiune, desăvârșire;

rațiune = minte, gândire;

spiritual = sufletesc, duhovnicesc, imaterial.

Datorită iubirii Sale nemărginite, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său și l-a chemat la fericirea veșnică, numită *mântuire*, *asemănare cu Dumnezeu*, *sfințenie*, *viață veșnică*, *rai* sau *Împărăția cerurilor*. Aceasta este comparată de Domnul Hristos cu o comoară ascunsă în pământ (Matei 13, 44) sau cu un mărgăritar de mare preț (Matei 13, 46), considerând-o mai valoroasă decât orice bun material.

Viața este cel mai mare dar de la Dumnezeu și dănuie prin iubirea și puterea Lui. Creatorul l-a înzestrat pe om cu trei însușiri ale sufletului: **rațiune**, **voință** și **simțire**, pentru a urma calea binelui. Acestea se referă la chipul lui Dumnezeu în om și sunt date spre a fi folosite de-a lungul vieții în mod conștient și liber, spre luminarea minții, întărirea voinței și cultivarea sentimentelor alese. Dobândirea vieții veșnice se realizează prin colaborarea liberă a omului cu Dumnezeu, în timpul petrecut pe pământ. „Chipul lui Dumnezeu îl avem în noi deodată cu creația noastră; asemănarea cu Dumnezeu însă o dobândim prin alegerea noastră liberă.” (Sfântul Grigorie de Nyssa)

Asemănarea cu Dumnezeu este scopul cel mai înalt al creștinului, care poate fi atins prin **credința** înmulțită cu ajutorul **harului** și manifestată prin **fapte bune**. Unele încercări ale vieții îi întăresc pe credincioși în calea spre mântuire, prin exersarea curajului, răbdării, speranței și a iubirii. „Luptă-te lupta cea bună a credinței, cucerește viața veșnică la care ai fost chemat (...)” (I Timotei 6, 12). În veșnicie, credincioșii vor gusta fericirea deplină, alături de Dumnezeu, de îngeri și de sfinți.

Pe calea spre asemănarea cu Dumnezeu, credinciosul depune efort personal și este sprijinit de Biserică. Aceasta îl călăuzește pe calea cea dreaptă, de-a lungul vieții, prin harul Duhului Sfânt revărsat în sufletul omului prin **sfintele slujbe**. De asemenea, creștinul se străduiește să dobândească și să dezvolte virtuți necesare creșterii spirituale, prin: rugăciune, post și milostenie.

Cea mai mare virtute creștină este **iubirea**, care îl înalță pe om spre desăvârșire, după cum mărturisește Sfântul Nectarie din Eghina: „Dragostea este scara care îl ridică pe om la desăvârșire și-l arată cu adevărat chip și asemănare a lui Dumnezeu”.

Comuniunea cu Dumnezeu poate fi dobândită de toți oamenii care răspund chemării Sale, în orice moment al vieții, indiferent de statutul social, de situația materială sau de împrejurările istorice. În același timp, din marea Sa iubire, Dumnezeu iartă de fiecare dată oamenilor toate greșelile mărturisite, dându-le posibilitatea să reia creșterea spirituală. De aceea, Sfântul Nicolae Velimirovici afirmă: „creștinismul constituie cel mai mare depozit de optimism”.

Retine!

1. Viața omului pe pământ

- este darul lui Dumnezeu, Care l-a creat pe om după chipul Său.
- este o chemare a lui Dumnezeu la asemănarea cu El.

2. Viața veșnică

- înseamnă dobândirea asemănării cu Dumnezeu sau a mântuirii.
- se câștigă din timpul vieții pământești, prin har, credință și fapte bune.

3. Nevoia de împlinire

- este idealul tuturor oamenilor, pe plan material, profesional și spiritual.
- pentru creștini, înseamnă comuniunea cu Dumnezeu sau desăvârșirea.

4. Creșterea spirituală

- se realizează prin harul primit la sfintele slujbe și prin efort personal.
- are la bază iubirea, cea mai mare dintre virtuțile creștine.

Sfântul Ierarh Nectarie
din Eghina

Informează-te!

❖ Sfântul Ierarh Nectarie (1846 – 1920) din insula Eghina (Grecia) a urcat treptele virtuților până la asemănarea cu Dumnezeu. El a ajuns făcător de minuni și taumaturg (tămăduitor) încă din timpul vieții, continuând faptele minunate și după trecerea la cele veșnice. Sfântul este sărbătorit la data de 9 noiembrie.

❖ În capitolul al XIII-lea din Evanghelia după Matei se găsesc șapte pilde despre Împărăția cerurilor: pilda semănătorului, a neghinei, a grăuntelui de muștar, a aluatului, a comorii ascunse în țarină, a mărghitarului de mult preț și pilda năvodului. Prin acestea, Mântuitorul a descoperit lumii importanța dobândirii Împărăției cerurilor.

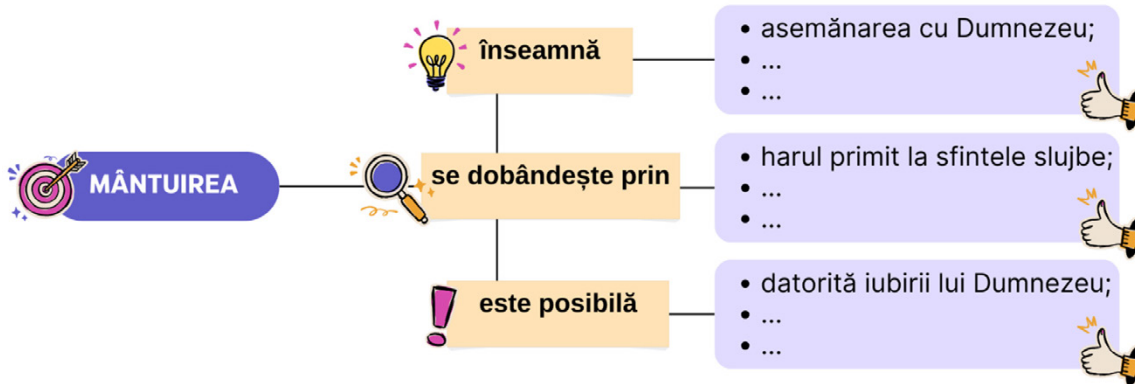
Aplicații

- 1. Răspunde la următoarele întrebări:
- La ce însușiri sufletești se referă chipul lui Dumnezeu în om?
 - Ce înseamnă asemănarea cu Dumnezeu?
 - Cum se dobândește viața veșnică?
 - Ce înseamnă fericirea pentru creștini?
 - Cum se realizează creșterea spirituală a omului?

- 2. Enumeră câte două sinonime pentru următoarele cuvinte/expresii: *rațiune, viață veșnică, comuniune, ideal, fericire.*

- 3. Transcrie și completează harta conceptuală de mai jos, după modelul dat:

- 4. Identifică, în citatele de mai jos, factorii ce contribuie la dobândirea asemănării cu Dumnezeu, după exemplul: a) – dragostea.

“

a) Începutul și sfârșitul mântuirii este dragostea. (Sfântul Antonie cel Mare)

b) Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el (...). (Apocalipsa 3, 20)

c) Mântuirea este atât lucrarea lui Dumnezeu, cât și a noastră. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

d) Privegheați, stați tari în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă. (I Corinteni 16, 13)

”

- 5. Discutați cu profesorul despre cum se poate ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, pornind de la cuvintele Mântuitorului: „Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc” (Ioan 15, 12-14).

- 6. Elaborează un eseu de o pagină, pe tema idealului tău în viață, având ca reper următorul citat: „Idealul este călăuză sufletului omenesc” (Victor Hugo). Aadaugă fișa la **portofoliu**.

1. Pe urmele strămoșilor

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Prin viața lor pământească plină de virtuți, sfinții au ajuns la asemănarea cu Dumnezeu, devenind fiii Lui după har. Ei au răspuns cu toată ființa lor iubirii dumnezeiești, în diferite contexte social-istorice.

Pe teritoriul țării noastre, primii sfinți mucenici cunoscuți sunt Sfântul Epictet preotul și ucenicul său, Sfântul Astion, doctori fără de arginți. Ei sunt sărbătoriți la data de 8 iulie, sfintele lor moaște aflându-se la mănăstirea Halmyris, în localitatea Murighiol, din județul Tulcea. Cercetătorii au dovedit că este vorba despre sfinți martirizați în anul 290 d.Hr.

Sfinții Epictet și Astion au dovedit înțelepciunea de a căuta în primul rând Împărăția cerurilor, primind de la Dumnezeu puterea facerii de minuni. Ei au vindecat mulți bolnavi, precum: paralitici, orbi, muți, surzi și au răspândit învățăturile Evangheliei în rândul strămoșilor noștri. Toate acestea au fost săvârșite de ei în numele credinței și iubirii lui Hristos, împlinind astfel idealul sfințeniei și devenind prin viața lor exemple vii de urmat până astăzi.

Descoperirea recentă (în anul 2001) a sfințelor moaște ale acestor martiri a întărit evlavia credincioșilor și mulțimea de minuni săvârșite prin mijlocirea Sfinților Epictet și Astion.

- ▶ Pornind de la textul de mai sus, identifică trei virtuți dovedite de Sfinții Epictet și Astion.
- ▶ Reflectează asupra unei virtuți pe care vrei să o dezvolți în viața ta.

2. Repere culturale

De-a lungul istoriei, diverse popoare au încercat să localizeze geografic grădina Edenului, crezând că astfel vor obține fericirea raiului ceresc.

În perioada Evului Mediu, creștinii occidentali au fost convinși că raiul este în orașul Ierusalim, deoarece acolo au avut loc cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului. În secolul al XIII-lea, venețianul Marco Polo a considerat că raiul se află în China, fiind fascinat de acele meleaguri străbătute în călătoriile lui.

După descoperirile lui Cristofor Columb din secolul al XV-lea, coloniștii europeni au crezut că paradisul se găsește în America, impresionați de peisajul luxuriant și de bogățiile găsite acolo.

În Sfânta Scriptură, grădina raiului unde au fost așezați Adam și Eva este localizată între râurile Fison, Gihon, Tigru și Eufrat. Învățătura Mântuitorului ne arată că fericirea omului nu este condiționată de locul în care trăiește, ci de modul în care își duce viața.

Debarcarea lui Columb
în Lumea Nouă

- ▶ Organizează o dezbatere cu tema: **Raiul ceresc versus paradisul terestru.** În acest sens se alcătuiesc două echipe; fiecare grupă identifică și prezintă argumente pentru susținerea poziției sale.
- ▶ Caută pe Internet localizări ale raiului, potrivit credințelor altor popoare în diferite etape istorice, și prezintă-le la ora de Religie.

Lecția

2

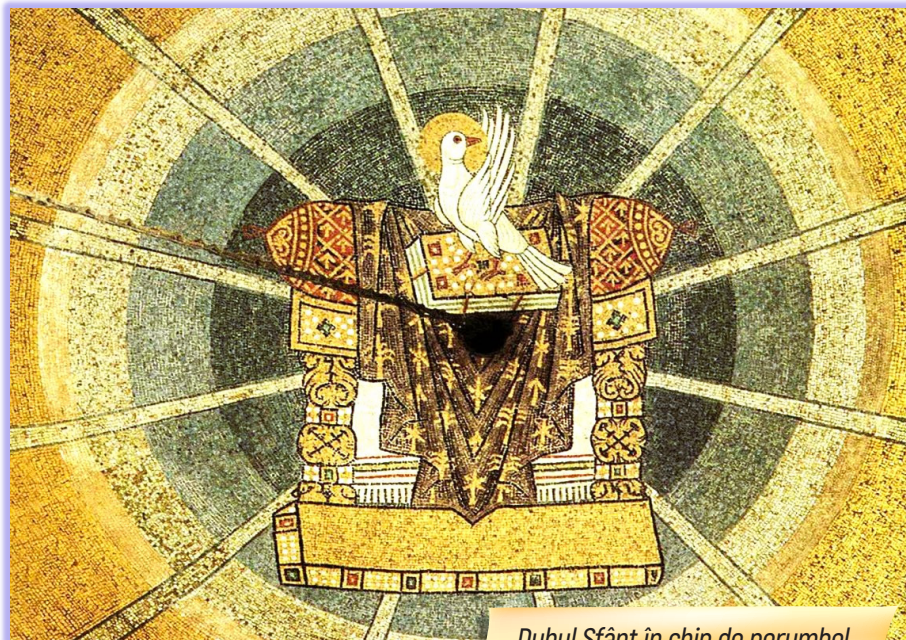

Lucrarea Duhului Sfânt în lume

Din Sfânta Scriptură

Iar Petru a zis către ei: Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt. Căci vouă este dată făgăduința și copiilor voștri și tuturor celor de departe, pe oricâți îi va chema Domnul Dumnezeu nostru.

(Faptele Apostolilor 2, 38-39)

Duhul Sfânt în chip de porumbel

Sfânta Treime

Dicționar

(a) **invoca** = a chema în ajutor;

întinăciune = (aici) păcat;

(a) **pogorî** = a coborî;

viștier = mare dregător care avea în grijă tezaurul țării; (aici) Cel ce deține toate bogățiile spirituale;

teofanie = apariție sau manifestare a divinității.

Lumea este opera Sfintei Treimi, Dumnezeu cel Unul în ființă și întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Persoanele divine sunt egale și participă împreună la crearea, mântuirea și sfințirea lumii.

Duhul Sfânt este Persoană a Sfintei Treimi Care, „împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit” (Crezul). El există dintotdeauna și are aceeași putere și dumnezeire precum celelalte două Persoane. Încă de la facerea lumii, Duhul Sfânt este Cel Care umple de viață creația și toate făpturile: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” (Facerea 1, 2).

Puterea Sa sfințitoare se manifestă de-a lungul istoriei omenirii prin **teofanii**, **inspirație divină** și **revărsarea harului**. Spre exemplu, Duhul Sfânt S-a arătat patriarhului Avraam, împreună cu Tatăl și cu Fiul, la stejarul din Mamvri. De asemenea, El le-a descoperit prorocilor despre venirea în lume a Mântuitorului și i-a inspirat pe autorii cărților Sfintei Scripturi în transmiterea cuvântului lui Dumnezeu. Prin lucrarea Duhului Sfânt, S-a întrupat Fiul lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară Maria, la Buna Vestire. Duhul Sfânt S-a arătat apoi în chip de porumbel la Botezul Domnului, iar la Cincizecime S-a pogorât asupra Sfinților Apostoli sub forma limbilor ca de foc.

Sfântul Duh a continuat lucrarea mântuitoare a Fiului, Care a mărturisit: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26).

Duhul Sfânt împărtășește harul mântuitor celor care doresc să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Lucrarea Sa în lume se realizează **prin slujbele Bisericii**, în cadrul cărora harul se revarsă asupra credincioșilor, spre sfințirea și mântuirea lor. În acest sens, Sfântul Serafim de Sarov spunea că: „Scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt”.

Rugăciunea „Împărate ceresc” este rostită la începutul fiecărei slujbe sau rugăciuni particulare, pentru că, prin invocarea Duhului Sfânt, primim puterea de a ne ruga cu inimă curată. În prima parte a rugăciunii, Sfântul Duh este **invocat și slăvit** drept Dumnezeu adevărat, prin numirile: *Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață*. În a doua parte, Îi sunt adresate **trei cereri**: să locuiască în inimile oamenilor, să îi curețe de întinăciune și să le mântuiască sufletele. Astfel, viața unui creștin este însoțită de prezența mângâietoare și nevăzută a Duhului Sfânt.

Harul Sfântului Duh se arată până astăzi în oameni prin: dragoste, bucurie, răbdare, bunătate, blândețe și prin alte virtuți manifestate în relațiile cu semenii. În acest sens, Sfântul Vasile cel Mare spunea că: „Duhul Sfânt revarsă peste toți harul întreg, de care se bucură toți și se împărtășesc după măsura și capacitățile lor”.

Reține!

1. Duhul Sfânt, Persoană a Sfintei Treimi

- conlucrează cu celelalte Persoane ale Sfintei Treimi.
- este închinat și slăvit împreună cu Tatăl și cu Fiul.

2. Duhul Sfânt, Dătător de viață și Sfințitor

- participă la crearea, la mântuirea și la sfințirea lumii.
- Se manifestă prin teofanii, inspirația profeților și revărsarea harului asupra lumii.

3. Duhul Sfânt, Împărat ceresc și Mângâietor

- este invocat și slăvit de Biserică la începutul oricărei rugăciuni sau slujbe.
- locuiește în inimile oamenilor, pe care îi curățește și îi sfințește.

Rugăciunea „Împărate ceresc”

*Împărate ceresc,
Mângâietorule,
Duhul Adevărului,
Care pretutindeni ești
și pe toate le plinești,
Vistierul bunătăților
și Dătătorule de viață,
vino și Te sălășluiește întru
noi și ne curățește pe noi
de toată întinăciunea
și mântuiește Bunule
sufletele noastre.
Amin.*

Informează-te!

❖ Rugăciunea „Împărate ceresc” a fost alcătuită înaintea sec. al VII-lea, când Sfântul Cosma Melodul i-a compus melodia pentru a fi cântată la slujba de seară a Pogorării Duhului Sfânt. Ea este prima dintre rugăciunile începătoare și este rostită de credincioși înainte de începutul oricărui lucru important.

❖ Sfântul Grigorie Palama a elaborat, în sec. al XIV-lea, învățătura despre harul divin. El a explicat faptul că Îl putem descoperi pe Dumnezeu cu ajutorul rațiunii, dar adevărata cunoaștere se realizează prin harul Duhului Sfânt, care luminează mințile celor credincioși.

Aplicații

➤ 1. Indică valoarea de adevăr (adevărat = A; fals = F) a următoarelor enunțuri:

- a) Dumnezeu este Unul în ființă și întreit în Persoane. **A/F**
- b) Duhul Sfânt i-a inspirat pe profeți și pe autorii Sfintei Scripturi. **A/F**
- c) Dumnezeu Fiul este numit „Mângâietorul, Duhul Adevărului”. **A/F**
- d) Dumnezeu Duhul Sfânt împărtășește oamenilor harul divin. **A/F**
- e) Omul se poate mântui singur, dacă binevoiește. **A/F**
- f) Rugăciunea „Împărate ceresc” este o invocare a Duhului Sfânt. **A/F**

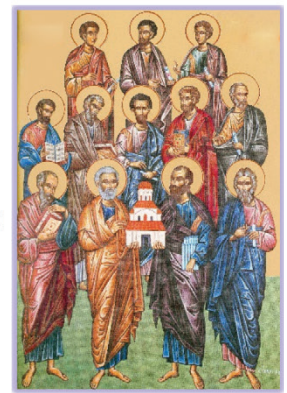
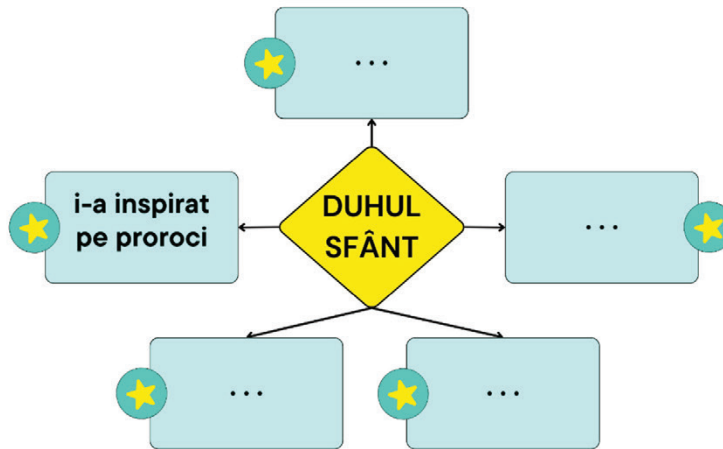

➤ 2. Pornind de la textul lecției, alcătuieste câte un enunț cu următorii termeni: *har, pogorâre, sfințitor, biserică, ființă, invocare.*

➤ 3. Prezintă modalități de manifestare a Duhului Sfânt în lume, completând următoarea schemă, după modelul dat:

Sfinții Proroci
vestind Nașterea Domnului

Sfinții Apostoli

➤ 4. Pornind de la următorul citat, răspunde la întrebările alăturate:

Sufletul care a cunoscut pe Domnul simte în chip nevăzut prezența Făcătorului său și rămâne în El foarte liniștit și bucuros. Și cu ce s-ar putea asemana această bucurie? Este asemenea celei pe care o simte un fiu iubit care se întoarce după o lungă despărțire dintr-o țară îndepărtată în casa sa părintească și vorbește pe săturate cu tatăl său, cu iubita lui mamă, cu frații și surorile lui dragi.

(Sfântul Siluan Athonitul)

- a) Ce sentiment are omul aflat în comuniune cu Dumnezeu?
- b) Cu ce se aseamnă bucuria omului care se apropie de Dumnezeu?
- c) Care este cea mai mare bucurie pe care ai trăit-o până acum?

➤ 5. Alcătuieste un text de minimum șapte rânduri despre un moment în care ai simțit prezența harului Duhului Sfânt în viața ta. Dă-i un titlu potrivit.

1. Pe urmele strămoșilor

Biserici vechi închinare Sfântului Duh

Una dintre lucrările Duhului Sfânt în lume este sfințirea lăcașurilor de cult. Ca formă de cinstire a Sfântului Duh, multe biserici din țara noastră poartă hramul Pogorârea Duhului Sfânt. Unul dintre cele mai vechi lăcașuri de cult cu acest hram este biserica mănăstirii Dragomirna din Suceava, în nordul Moldovei.

Sfântul lăcaș a fost ctitorit în anul 1602, de mitropolitul cărturar Anastasie Crimca și a devenit un puternic centru de cultură. Această biserică a fost ridicată în contextul unirii celor trei principate române sub domnitorul Mihai Viteazul, eveniment istoric la care a luat parte și mitropolitul Anastasie. Mănăstirea Dragomirna este unică în lumea ortodoxă datorită raportului neobișnuit între lățime și înălțime, fiind foarte înaltă și îngustă, „ca o cutie de sfinte moaște” (Nicolae Iorga).

► În echipă cu alți trei elevi, realizează o prezentare (referat/afiș/PowerPoint) a unei biserici închinare Duhului Sfânt, situată în regiunea în care locuiești.

2. Repere culturale

Prezența iubitoare a Duhului Sfânt i-a inspirat adesea pe poeți. Aceștia au transpus în versuri modul personal în care au simțit harul divin. Lecturează poezia și discută cu profesorul despre „veșnicele comori” ale Sfântului Duh, utilizând totodată cunoștințele însușite la limba și literatura română.

Frumusețe

de Monahia Teodosia (Zorica Lațcu)

Și-mi zise Domnul: Eu sunt frumusețe;
În Mine-i cald sălaş de primăveri;
La Mine zorile sunt fără de seri,
Și duhul înflorește-n mii de fețe.
Psaltirea negrăitei învieri
Din glasul Meu se toarce cu mândrețe,
La Mine arde patima-n blândețe
Și cântă desfătarea din dureri.
Am tainice izvoare de culori,
Am șopot plin de dulce glăsuire.
Și Eu revărs din veșnice comori,
Peste aleși puteri de plăzmuire,
Și-i fac să-mi fie asemănători
În duh, prin arzătoarea lor iubire...

plăzmuire = creație, înfăptuire, invenție;
Psaltire = carte din Vechiul Testament, care
conține psalmii lui David;
șopot = susur, murmur.

Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime

Din Sfânta Scriptură

Ci veți lua putere venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului.

(Faptele Apostolilor 1, 8)

Dicționar

Cincizecime = 1. sărbătoare la evrei, socotită drept ziua când Dumnezeu i-a dat Legea lui Moise; 2. sărbătoare creștină a Pogorârii Duhului Sfânt, marcând nașterea Bisericii;

a se converti = a trece de bună voie la o altă convingere religioasă;

diaspora = grup etnic (popor) aflat în afara țării de origine;

epistolă = scrisoare;

a hirotoni = a transmite harul preoției, a preoți, a sfinți;

a prigoni = a chinui, a asupri, a persecuta, a oprima.

Înainte de Înălțarea Sa la cer, Mântuitorul le-a promis apostolilor că nu vor rămâne singuri, ci va fi trimis Duhul Sfânt în lume: „Și Eu voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac” (Ioan 14, 16).

Duhul Sfânt a fost trimis în lume pentru a-i conduce pe apostoli și pe credincioși spre **mântuire**: „Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti” (Ioan 16, 13).

Într-o zi de duminică, la 50 zile de la Învierea Domnului, apostolii erau împreună la rugăciune într-o casă din Ierusalim. Atunci s-a auzit un vuiet puternic și s-au coborât peste ei **limbi ca de foc**: „Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Faptele Apostolilor 2, 4). Atrăși de vuiet, oamenii s-au apropiat și i-au ascultat pe apostoli, care propovăduiau Evanghelia. Între aceștia erau și evrei din diaspora, veniți în Ierusalim cu ocazia sărbătorii Cincizecimii iudaice. Ei au fost uimiți când i-au auzit pe apostoli vorbind în limbi străine.

Sfântul Apostol Petru a ținut atunci o cuvântare despre Învierea Domnului și despre trimiterea Sfântului Duh în lume. În urma predicii, aproximativ **trei mii de oameni** au crezut în Hristos și s-au botezat în acea zi. Astfel, Pogorârea Duhului Sfânt este ziua de naștere a Bisericii, când s-a întemeiat prima comunitate a celor botezați.

Plini de Duh Sfânt, apostolii au continuat să transmită prin viu grai învățătura de credință, însoțită de săvârșirea Sfintei Împărtășanii, de rugăciuni și de minuni. În comunitățile creștine întemeiate, ei au trimis uneori **epistole**, în care îi sfătuiau pe credincioși cum să trăiască după învățătura Evangheliei. Acestea sunt cuprinse în Noul Testament, fiind scrise sub inspirația Duhului Sfânt.

Cele mai multe epistole au fost scrise de către Sfântul Apostol Pavel. Acesta avea numele „Saul” și era un apărător al Legii Vechi. El a fost trimis de conducătorii templului din Ierusalim să-i persecute pe creștinii din localitatea Damasc. Pe drum, Mântuitorul i S-a arătat într-o lumină puternică și i-a spus: „Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigonești.” (Faptele Apostolilor 9, 5), moment în care Saul și-a dat seama că s-a opus adevăratului Mesia. Apoi s-a convertit, s-a botezat cu numele de „Pavel” și, luminat de harul Duhului Sfânt, s-a alăturat Sfinților Apostoli. El este cunoscut drept **Apostolul neamurilor**, pentru că a întemeiat multe comunități creștine dincolo de granițele Țării Sfinte, de-a lungul a trei mari călătorii misionare.

Potrivit tradiției bisericești și mărturiilor istorice, Sfinții Apostoli au transmis harul divin celor mai virtuoși bărbați, pe care i-au hirotonit episcopi, preoți și diaconi, în noile comunități creștine. Aceștia au continuat **misiunea apostolică** de slujire a Bisericii, prin: răspândirea învățaturii de credință, sfințirea credincioșilor prin harul Sfântului Duh și conducerea lor spre mântuire.

În Biserica lui Hristos se păstrează și se transmite harul Duhului Sfânt neîntrerupt, de la Sfinții Apostoli până astăzi. „Acolo unde este Biserica este și Duhul lui Dumnezeu și acolo unde este Duhul lui Dumnezeu este Biserica și tot harul Său” (Sfântul Irineu de Lyon).

Reține!

1. Pogorârea Sfântului Duh

- la 50 de zile după Înălțarea Domnului la cer, într-o zi de duminică.
- peste Sfinții Apostoli, sub forma limbilor ca de foc.

2. Nașterea Bisericii

- la Cincizecime, în Ierusalim, prin Pogorârea Sfântului Duh.
- însoțită de formarea primei comunități creștine (circa 3000 de credincioși).

3. Propovăduirea apostolică

- prin viu grai (predici, rugăciuni, sfinte slujbe) și prin minuni.
- prin scrierea epistolelor, cele mai multe aparținând Sfântului Pavel.

4. Urmașii apostolilor

- prin hirotonirea episcopilor și a preoților vrednici.
- pentru slujirea comunității și conducerea ei pe calea mântuirii.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel

Informează-te!

❖ Pogorârea Duhului Sfânt sau Cincizecimea este cunoscută și cu denumirea de *Rusalii*.

❖ Pogorârea Duhului Sfânt a fost vestită în secolul al IX-lea î.Hr. de către profetul Ioil, care a fost numit *prorocul Rusaliilor*: „Dar după aceea, vărsa-voi Duhul Meu peste tot trupul, și fiii și fiicele voastre vor profeți (...)” (Ioil 3, 1).

❖ În anul 50 d.Hr., Sfinții Apostoli au tras la sorți pentru stabilirea teritoriilor în care să propovăduiască Evanghelia.

❖ Prima și a doua zi de Rusalii sunt zile libere legale în mai multe țări, precum: Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Madagascar ș.a.; în România cele două zile au fost declarate libere în anul 2008.

Aplicații

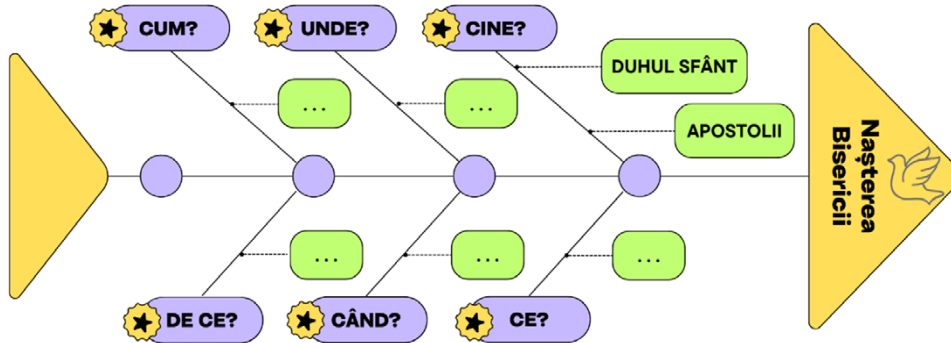
➤ **1.** Copiază pe caiet și apoi completează spațiile libere cu termenii corespunzători de mai jos, după model:

Mântuitorul L-a trimis pe Duhul Sfânt în lume ca să îi *călăuzească* pe oameni spre cunoașterea ... și să-i conducă pe credincioși la Mângâietorul promis a venit să locuiască în ... creștinilor evlavioși. El S-a coborât asupra apostolilor la Odată cu ... Duhului Sfânt, a luat naștere ..., reprezentată de ... celor credincioși. Luând putere cerească, ... au propovăduit ... în toată lumea și au hirotonit ..., preoți și diaconi în comunitățile creștine.

(*călătuzescă, Cincizecime, Evanghelia, adevărului, comunitatea, inimile, apostolii, mântuire, pogorârea, Biserica, episcopi*)

➤ **2.** Formează echipă cu trei-cinci colegi și transcrie pe o foaie A4 organizatorul grafic următor. Aplicând metoda *scheletul de pește*, completează răspunsurile, după modelul dat. Echipele prezintă fișele de lucru și, după caz, completează schema proprie cu informațiile noi de la celelalte grupe.

➤ **3.** Discută despre importanța propovăduirii apostolice, pornind de la textul biblic din Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel:

Mulțumesc, întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toți, fiindcă credința voastră se vestește în toată lumea. Căci martor îmi este Dumnezeu, Căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său, că neîncetat fac pomenire despre voi, cerând totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voința Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi. (Romani 1, 8-10)

Sfântul Apostol Pavel în călătoriile misionare

➤ **4.** Împreună cu un coleg, alcătuieste o prezentare PowerPoint despre Pogorârea Duhului Sfânt, de minimum șapte slide-uri, după următorul plan de idei:

- promisiunea făcută de Domnul Iisus Hristos înainte de Înălțare;
- locul și persoanele care au participat la evenimentul Cincizecimii;
- descrierea pogorârii Sfântului Duh peste apostoli și a urmărilor evenimentului sfânt.

1. Pe urmele strămoșilor

Tradiții de Rusalii

- Denumirea de Rusalii pentru praznicul Pogorării Duhului Sfânt provine de la sărbătoarea populară precreștină a Rusaliilor, celebrată în Imperiul Roman. Acest eveniment marca sfârșitul primăverii, când înfloresc trandafirii, iar termenul latin *rosalia* înseamnă *trandafir*.

- Încă din timpul dacilor, se păstrează *Călușul*, numit și *Călușer* sau *Călucer*, obicei legat de sărbătoarea Rusaliilor, amintind de un ritual precreștin de apărare a comunității de primejdii. Jocul cetelor de călușari reprezintă cea mai importantă manifestare folclorică de Rusalii, în special în zona Olteniei, fiind inclusă din anul 2005 în Patrimoniul UNESCO.

- În duminica Cincizecimii, creștinii aduc la biserică ramuri de nuc sau de tei pentru a fi sfințite. Aceste frunze au forma limbilor de foc, asemenea modului în care S-a arătat Duhul Sfânt la Rusalii. După slujbă, ramurile sfințite sunt așezate la loc de cinste în casele credincioșilor, la icoane.

► Caută alte informații despre obiceiuri legate de sărbătoarea Rusaliilor, specifice zonei în care locuiești, din diverse surse (familie, bibliotecă, Internet ș.a.).

2. Repere culturale

În secolul al IV-lea, istoricul Eusebiu de Cezareea a scris o lucrare bine documentată despre primele veacuri creștine, în care a consemnat:

„Sfinții Apostoli ai Mântuitorului nostru și ucenicii lor s-au împrăștiat în toată lumea; lui Toma, după tradiție, i-a căzut la sorți țara parților, lui Andrei, Scîția, lui Ioan, Asia, unde și-a petrecut viața până ce a murit la Efes. Petru pare să fi predicat iudeilor răspândiți în Pont, Galatia, Bitinia, Capadocia și Asia, pentru ca, până la urmă, să ajungă la Roma, unde, la dorința lui, a fost răstignit cu capul în jos. Ce să mai spun de Pavel, care, după ce plinise Evanghelia lui Hristos, din Ierusalim și până în părțile Iliriei, a suferit martiriul la Roma, sub Nero?”.

(Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*)

- Precizează numele apostolilor menționați de istoricul Eusebiu de Cezareea în textul dat.
- Identifică localitățile indicate în text, pe harta alăturată.

Lecția

4

Din Sfânta Scriptură

Și luând pâinea, mulțumind, a frânt și le-a dat lor, zicând: Acesta este Trupul Meu, care se dă pentru voi; aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul, după ce au cinat, zicând: Acest pahar este Legea cea nouă, întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi.

(Luca 22, 19-20)

Cristelniță pentru Botez

Dicționar

cult divin = manifestare a sentimentului religios prin rugăciuni și slujbe religioase;

Euharistie = Împărtășanie, Cuminecătură, una dintre cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii;

plămadă = sămânță, germen ce urmează să se dezvolte;

a plămădi = (aici) a dezvolta, a face să crească;

sucesiune apostolică = transmiterea neîntreruptă a harului preoției, de la Hristos până astăzi.

Sfintele Taine în viața creștinilor

Duhul Sfânt a fost trimis în lume de către Domnul Hristos ca să continue activitatea Sa mântuitoare, pentru că Dumnezeu „...voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (I Timotei 2, 4).

Harul divin este **darul** sau binecuvântarea lui Dumnezeu, ce se revarsă asupra oamenilor, în scopul **sfințirii** lor și a naturii înconjurătoare. Acesta este transmis de Duhul Sfânt în Biserică, prin persoane, lucruri și acțiuni. Astfel, slujitorii sfințiți ai Bisericii, Sfintele Taine, crucea, sfintele moaște și sfintele icoane devin purtătoare și transmițătoare ale harului divin.

Sfintele Taine sunt **lucrări văzute** ale Bisericii, prin care se împărtășește credincioșilor **harul divin nevăzut**, spre dobândirea vieții veșnice. Se numesc **taine**, deoarece în timpul acestor slujbe lucrează Duhul Sfânt, în mod tainic. Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul sunt cele **șapte** Sfinte Taine întemeiate de Mântuitorul Hristos. Rolul lor este acela de a-i ajuta pe creștini să urce, pas cu pas, spre asemănarea cu Dumnezeu, în vederea mântuirii.

Domnul Iisus a dat Sfinților Apostoli puterea de a le săvârși, spunând: „Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate, și căroră le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23). Episcopii și preoții Bisericii continuă săvârșirea acestor slujbe în cadrul cultului divin, ca urmare a succesiunii apostolice. De la Cincizecime până astăzi, Sfintele Taine semnifică **prezența în Biserică a Duhului Sfânt**, Care mijlocește comuniunea omului cu Dumnezeu.

În fiecare Sfântă Taină, harul Duhului Sfânt rodește daruri diferite, necesare pentru nașterea, creșterea și întărirea duhovnicească a credincioșilor.

Prin **Taina Sfântului Botez**, omul primește iertarea păcatului strămoșesc, un înger păzitor și un nume, devenind creștin sau membru al Bisericii. Botezul se săvârșește prin afundarea de trei ori în apă, în numele Sfintei Treimi.

Taina Mirungerii este cea prin care Duhul Sfânt dăruiește harul și darurile Sale necesare întăririi și sporirii în viața creștină, prin ungerea cu Sfântul și Marele Mir.

La **Sfânta Taină a Euharistiei**, în timpul Sfintei Liturghii, are loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului. Prin primirea Sfintei Împărtășanii, creștinul se unește cu Însuși Dumnezeu, Izvorul harului. **Taina Spovedaniei** este dovada milostivirii lui Dumnezeu, Care oferă șansa îndreptării celor ce greșesc. Creștinul primește iertarea păcatelor mărturisite cu sinceritate și căință înaintea preotului duhovnic.

Sfânta Taină a Cununii (Nunții) oferă harul care sfințește legătura liberă și conștientă dintre un bărbat și o femeie, bazată pe iubire, în vederea întemeierii familiei creștine. Prin **Taina Preoției** sau **Hirotoniei**, cel chemat de Dumnezeu și special pregătit, primește harul pentru una din treptele ierarhiei bisericești: diacon, preot sau episcop. **Sfântul Maslu** este Taina prin care se împărtășește creștinilor harul divin necesar vindecării sufletești și trupești, prin rugăciunile preoților și ungerea cu untdelemn sfințit.

Sfintele Taine sunt comori ale Bisericii lui Hristos, menite să-i îmbogățească spiritual pe credincioșii care le primesc. „În Botez și în Mirungere, omul primește de la Duhul Sfânt plămada sfințeniei cu care va trebui să-și plămădească tot sufletul și trupul lui prin exercitarea virtuților evanghelice” (Sfântul Iustin Popovici).

Reține!

1. BOTEZUL	• dobândirea calității de membru al Bisericii creștine;	✓
2. MIRUNGAREA	• creșterea duhovnicească în noua viață de creștin;	✓
3. ÎMPĂRTĂȘANIA	• unirea cu Hristos, spre viața de veci;	✓
4. SPOVEDANIA	• iertarea păcatelor mărturisite înaintea preotului duhovnic;	✓
5. CUNUNIA	• întemeierea familiei creștine;	✓
6. PREOȚIA	• sfințirea slujitorilor Bisericii;	✓
7. MASLUL	• vindecarea sufletească și trupească.	✓

Taina Hirotoniei

Informează-te!

- ❖ Dintre Sfintele Taine, în viața creștinului unele pot fi repetate, iar altele nu, precum Botezul și Preoția.
- ❖ Taina Preoției sau a Hirotoniei, poartă și numele de *Taina punerii mâinilor*. Această denumire provine de la practica apostolilor de a transmite harul preoției prin punerea mâinilor pe creștetul primitorului. Prin acest gest văzut, se coboară în mod nevăzut harul divin asupra viitorului slujitor al Bisericii.
- ❖ Spovedania a fost numită de către Sfinții Părinți *al doilea Botez*, prin care ni se spală păcatele personale mărturisite cu părere de rău înaintea duhovnicului.

Aplicații

- 1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri (A = adevărat; F = fals):
- a) Harul divin este transmis în Biserică de către Duhul Sfânt, spre sfințirea credincioșilor. **A/F**
 - b) Tainele Bisericii sunt dovada prezenței și lucrării Duhului Sfânt în lume. **A/F**
 - c) Omul devine creștin sau membru al Bisericii prin Taina Sfântului Botez. **A/F**
 - d) Prin Taina Mirungerii, creștinul primește un înger păzitor. **A/F**
 - e) Cea mai strânsă legătură a omului cu Dumnezeu se realizează prin Taina Sfintei Euharistii. **A/F**
 - f) Taina Spovedaniei este cea prin care Dumnezeu iartă omului păcatul strămoșesc. **A/F**
 - g) Dumnezeu binecuvântează unirea liberă dintre un bărbat și o femeie prin Taina Cununii. **A/F**

- 2. Realizează corespondența între citatele biblice din coloana A și Sfintele Taine din coloana B.

A

B

Taina Botezului

Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute. (Ioan 20, 22-23)

Taina Mirungerii

Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu (...). (Matei 26, 26-28)

Taina Împărtășaniei

Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. (Matei 28, 19)

Taina Spovedaniei

Iar Cel ce ne întărește pe noi (...) și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre. (II Corinteni 1, 21-22)

Taina Cununii

Drept aceea, frații mei iubiți, fiți tari, neclintiți, sporind totdeauna în lucrul Domnului, știind că osteneala voastră nu este zadarnică în Domnul. (I Corinteni 15, 58)

Taina Preoției

Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții Bisericii, și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului. (Iacov 5, 14)

Taina Maslului

Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus, și ucenicii Săi la nuntă. (Ioan 2, 1-2)

Și Iisus le-a zis iarăși: Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt! (Ioan 20, 21-22)

- 3. Pe baza textului de mai jos, discută cu profesorul despre importanța pregătirii și a participării la Sfânta Taină a Împărtășaniei. Notează în caiet ideile desprinse.

Trupul și Sângele lui Iisus reprezintă Taina lăsată nouă de Însuși Hristos pentru sfințirea noastră. Cine n-ar dori să se împărtășească de o astfel de Sfințenie? Așa că nu te lenevi ca să te apropii de Sfântul Potir al vieții, al nemuririi, al iubirii și al Sfințeniei, dar apropie-te de el cu frică de Dumnezeu și cu credință. (Sfântul Inochentie de Kamceatka)

1. Pe urmele strămoșilor

Tradiții la Taina Sfântului Botez

Botezul este prima dintre cele șapte Sfinte Taine. La români, de regulă, copiii sunt botezați cât mai repede, chiar până la împlinirea vârstei de un an, pentru a deveni membri ai Bisericii și a primi îngerul păzitor. Nașii de botez au datoria de a cumpăra pentru viitorul fin o bucată de pânză albă, haine noi, cu care va fi îmbrăcat la biserică, precum și lumânarea de botez, simbolul credinței copilului și al luminii lui Hristos. În vechime, lumânarea se împodobea cu flori naturale, busuioc, fire de lână vopsită și panglici colorate. Și în prezent, atât lumânarea de Botez, cât și cristelnița, se împodobesc cu flori naturale sau artificiale și alte ornamente.

Potrivit datinii, la întoarcerea de la slujba Botezului avea loc un ospăț de cumetrie, nașii fiind numiți de părinți „cumetri”. Acesta putea dura până la trei zile, fiind oferit în cinstea nașilor, a părinților și a copilului nou-botezat. Cu acest prilej, se ofereau pruncului diverse daruri. În perioada actuală, ospățul are loc în aceeași zi cu săvârșirea Tainei Botezului, fără a se prelungi mai multe zile. Un alt obicei care s-a păstrat este cel al oferirii de iconițe sau alte obiecte, ca „mărturii”, celor care au participat la botezarea unui copil. Este vorba de un semn că aceștia au fost martori la creștinarea pruncului.

Părinții și copilul botezat manifestau un respect deosebit față de nași, obișnuind să se ducă la ei cu colaci și alte daruri, la marile sărbători religioase. Și astăzi se păstrează o legătură strânsă între fini și nași, bazată pe recunoștință.

▶ *Indică trei tradiții de la Taina Botezului care s-au păstrat până astăzi.*

▶ *Relatează diverse aspecte actuale pe care le-ai observat atunci când ai participat la slujba Botezului.*

2. Repere culturale

Obiceiul purtării cununilor la momente speciale este unul străvechi, fiind preluat de către creștini, cu noi semnificații. Spre exemplu, grecii antici purtau cununi de lauri la sărbători importante în cinstea zeilor sau la câștigarea concursurilor olimpice. În China antică, mireasa purta o coroană din flori de portocal sau alte flori albe, care simbolizau iubirea curată a tinerei fete.

Ulterior, la creștini, se puneau pe capul mirilor cununi de flori, la săvârșirea Tainei Nuntii, dar nu de către preot, ci de către tatăl miresei. În perioada secolelor V-VI, sub influența ritualului de încoronare a împăraților bizanțini, acestea au fost înlocuite de cununile din metal. De asemenea, sub aceeași influență, locul tatălui miresei a fost schimbat. Preotul este cel care binecuvântează cununile, le închină și le așază pe capul mirilor, împreună cu nașul (pentru mire) și cu nașa (pentru mireasă), spunând, pe rând: „Se cunună robul (roaba) lui Dumnezeu... cu roaba (robul) lui Dumnezeu..., în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”.

Cununile mirilor sunt un semn al cinstei și al maturității, un simbol al încoronării celor doi asemenea lui Adam și a Evei în Rai, dar și un simbol al muceniciei, prin jertfirea reciprocă la care sunt chemați.

▶ *Pe baza informațiilor primite și cu ajutorul profesorului, prezintă importanța și semnificația purtării cununilor la săvârșirea Tainei Nuntii.*

Din Sfânta Scriptură

Că unuia i se dă prin Duhul Sfânt cuvânt de înțelepciune, iar altuia, după același Duh, cuvântul cunoștinței.

Și unuia i se dă întru același Duh credință, iar altuia, darurile vindecărilor, întru același Duh. Unuia, faceri de minuni, iar altuia, proorocie; unuia, deosebirea duhurilor, iar altuia, feluri de limbi, și altuia, tălmăcirea limbilor.

(I Corinteni 12, 8-10)

Taina Mirungerii

Dicționar

cunoștință = (aici) cunoaștere, știință, învățătură;

a genera = a rodi, a produce, a da naștere;

înfrânare = cumpătare, stăpânire de sine;

talant = 1. valoare monetară mare, în aur sau argint; 2. aptitudine, posibilitate, calitate, pricepere, talent;

tărie = (aici) forță morală, fermitate.

Darurile Duhului Sfânt

Pogorârea Sfântului Duh - frescă

Dumnezeu Duhul Sfânt, Mângâietorul trimis oamenilor la Cincizecime, este Cel Care îi sfințește pe oameni prin harul Său. Harul este unul singur, iar puterea sa sfințitoare se manifestă în multe daruri, după cum spune Sfântul Apostol Pavel: „Darurile sunt felurite, dar același Duh” (I Corinteni 12, 4).

Toți oamenii primesc de la Dumnezeu daruri, precum **viața și libertatea**. Pe lângă acestea, El dăruiește unora înclinații artistice, altora abilități practice, sportive, intelectuale etc.

Prin Taina Mirungerii, fiecare creștin botezat primește cele **șapte daruri ale Duhului Sfânt**: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria, cunoștința, buna-credință și temerea de Dumnezeu (Isaia 11, 2-3). Ele sunt păstrate în adâncul sufletului și devin active când omul se orientează spre înfăptuirea binelui și conlucrează cu Dumnezeu. Atunci, darurile duhovnicești primite se manifestă în relație cu ceilalți, generând **roade** precum: dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea și curăția (Galateni 5, 22-23).

Darurile primite reprezintă o bucurie și o responsabilitate, atât pentru sine, cât și în raport cu semenii. Ele au fost oferite de Dumnezeu spre a fi descoperite și dezvoltate prin efort susținut, apoi puse **în slujba aproapelui**. Astfel, fiecare se poate împărtăși de darurile celorlalți. Aceasta duce la împlinirea personală și la dobândirea mântuirii sau a sfințeniei.

În **pilda talanților**, Mântuitorul a evidențiat importanța darurilor primite de oameni de la Dumnezeu. Un stăpân și-a împărțit averea celor trei slugi, înainte de a pleca într-o călătorie. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi și altuia unul, fiecăruia după puterea lui. Primii doi au lucrat și au dublat talanții, iar al treilea l-a îngropat. Când s-a întors, stăpânul i-a răsplătit pe cei care au valorificat talanții și l-a certat cu asprime pe cel care s-a arătat nepăsător (Matei 25, 14-30).

Talanții din pildă simbolizează **aptitudinile** sau talentele oferite de Dumnezeu fiecăruia. Oamenii sunt înzestrați cu daruri în mod diferit, potrivit înțelepciunii divine. Ei au datoria de a le întrebuința în beneficiul lor și al societății. Dumnezeu, simbolizat de stăpânul din pildă, va răsplăti rodul hărniciei și al implicării oamenilor în comunitate: „Bine, slugă bună și credincioasă, (...) intră întru bucuria domnului tău” (Matei, 25, 21). Așadar, înmulțirea darurilor primite de la Dumnezeu oferă posibilitatea dobândirii vieții veșnice.

Sfinții Bisericii sunt cei care și-au înmulțit talanții cu responsabilitate. După misiunea împlinită în lume, ei aparțin unor categorii de sfinți, precum: apostoli, mucenici, mărturisitori, cuvioși, doctori fără de arginți, împărați, ierarhi, militari ș.a. Ei s-au remarcat prin viața virtuoasă, dedicată slujirii lui Dumnezeu și aproapelui, indiferent de domeniul în care au activat. Ajunși în Împărăția cerurilor, sfinții continuă să îi ajute pe credincioși, prin pilda vieții lor, prin rugăciuni și prin minuni. „Știind acestea, iubiților, să alergăm la mijlocirea sfinților, dar să nu ne mărginim la aceasta, ci să lucrăm și noi cum se cuvine, după pilda pe care ne-au dat-o ei” (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Domnul Hristos împărțind talanții

Informează-te!

- ❖ În antichitate, talantul era o unitate de măsură pentru greutate, având 34,5 kg. În vremea Mântuitorului, talantul cântărea ca monedă în aur 49,077 kg, iar ca monedă în argint 43,620 kg.
- ❖ Duhul Sfânt a oferit unor sfinți daruri deosebite, numite *harisme*, precum facearea de minuni și profeția.
- ❖ Sfântul și Marele Mir, utilizat la Taina Mirungerii, este alcătuit din ulei de măsline, vin și 40 de arome din plante, fiind sfințit în Joia Patimilor. Mulțimea miresemelor simbolizează bogăția darurilor Sfântului Duh.

Sfîntirea Marelui Mir

Reține!

1. Darurile de la Dumnezeu

- sunt: viața, libertatea, darurile Duhului Sfânt, care rodesc virtuțile.
- îl responsabilizează pe om în raport cu sine și cu semenii.

2. Pilda talanților

- vorbește despre aptitudinile oferite de Dumnezeu fiecărui om.
- îndeamnă la utilizarea acestor daruri spre folosul personal și al societății.

3. Sfinții – modele de cultivare a darurilor

- și-au înmulțit talanții cu responsabilitate, în slujba lui Dumnezeu și a aproapelui.
- au dus o viață virtuoasă, plină de iubire, pace, bucurie, credință și bunătate.

Aplicații

➤ 1. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce fel de daruri pot primi oamenii de la Dumnezeu?
- Care sunt darurile Duhului Sfânt, primite de credincioși la Taina Mirungerii?
- Prin ce se arată înmulțirea acestor daruri duhovnicești?
- În ce constă responsabilitatea omului pe plan personal și social?
- Ce dobândesc cei care își înmulțesc „talantii”?
- De ce sfinții reprezintă modele pentru creștini?

➤ 2. Pornind de la mesajul moral-religios din pilda talanților, completează tabelul de mai jos, după model:

Elemente din pildă	Semnificația lor
Stăpânul	<i>Dumnezeu</i>
Talanții	...
Slugile care au înmulțit talanții	...
Sluga care a îngropat talantul	...
Răspлата oferită celor responsabili	...

➤ 3. Găsește sinonime pentru cuvintele: *înfrânare, tărie, talant, instruit, model* și alcătuește câte un enunț cu termenii descoperiți.

➤ 4. Audiază și învață cântarea religioasă „Unul Sfânt”, referitoare la Modelul suprem al sfințeniei.

**Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos,
întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl. Amin.**

➤ 5. Identifică minimum trei daruri pe care le-ai primit de la Dumnezeu și prezintă modalități prin care le poți dezvolta și valorifica.

➤ 6. Enumeră cinci personalități marcante ale României, din diverse domenii, și găsește pe Internet câte un citat reprezentativ, potrivit exemplului dat. Notează-le pe o foaie A4 și adaugă fișa la **portofoliu**.

Nume	Domeniu de activitate	Citat celebru
<i>Constantin Brâncuși</i>	<i>sculptură</i>	<i>„Eu am făcut piatra să cânte pentru Omenire.”</i>
...	...	...

➤ 7. Dezbateri

Discută despre rolul modelelor în viața ta, pe baza următoarelor întrebări:

- Ce înseamnă pentru tine un model de urmat?
- Care sunt criteriile pentru deosebirea modelelor autentice de falsele modele?
- Cum poți deveni exemplu pentru alții?

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Sfântul Ioan Casian din Dobrogea

Acest sfânt cuvios străromân s-a născut în Dobrogea, în secolul al IV-lea d.Hr. și s-a străduit să-L urmeze pe Mântuitorul, înmulțind darurile hărăzite de Dumnezeu. După ce a studiat la școlile vremii, s-a dedicat vieții monahale. Plin de râvnă față de cunoașterea lui Dumnezeu, Sfântul Ioan Casian i-a căutat pe pustnicii din Egipt, de la care a cules sfaturi înțelepte despre dobândirea mântuirii, pe care le-a consemnat, răspândind un nou gen de literatură duhovnicească, numit *Pateric*.

După șapte ani petrecuți alături de pustnicii plini de har, sfântul a ajuns la Constantinopol. Sfântul Ioan Gură de Aur l-a hirotonit diacon și l-a trimis în misiune la Roma. Ulterior, Sfântul Casian s-a retras la Marsilia, unde a fost hirotonit preot și a întemeiat două mănăstiri. Și-a împărțit timpul între organizarea vieții călugărești în Apusul Europei și scrierea de cărți religioase, spre întărirea credinței creștine. Datorită activității sale, este cinstit atât în Biserica Ortodoxă, cât și în Biserica Romano-Catolică. Sfintele sale moaște se păstrează până astăzi în mănăstirea Sfântul Victor din Marsilia - Franța.

- ▶ Pornind de la textul de mai sus, identifică doi „talaniți” înmulțiți de Sfântul Ioan Casian.
- ▶ Caută în calendarul creștin-ortodox data de sărbătorire a Sfântului Ioan Casian.

2. Repere culturale

Mulți artiști plastici au fost inspirați în lucrările lor de subiecte religioase. Spre exemplu, pilda talanților a fost transpusă artistic în numeroase rânduri, în tehnici diferite. O gravură din 1712 despre această parabolă biblică, cu autor anonim, prezintă în prim-plan bucuria stăpânului față de cele două slugi responsabile, în timp ce în fundal a treia slugă dezgroapă talantul ascuns.

Pilda talanților, Rembrandt

bucuria stăpânului față de cele două slugi responsabile, în timp ce în fundal a treia slugă dezgroapă talantul ascuns.

Celebrul pictor și gravor olandez Rembrandt (sec. al XVII-lea) a realizat o altă reprezentare a pildei talanților, în tehnica aquaforte (o combinație a picturii cu gravura). El prezintă rușinea resimțită de sluga care nu a înmulțit talantul primit și întristarea stăpânului cauzată de acest fapt.

Pilda talanților, anonim

- ▶ Analizează alte detalii din gravurile prezentate.
- ▶ Menționează motivele laudei și mustrării slugilor de către stăpân.

Recapitulare – Domeniul I

A. În cadrul domeniului **Dumnezeu Se face cunoscut omului** ați studiat despre puterea sfințitoare a Duhului Sfânt, Mângâietorul. Amintiți-vă de principalele teme parcurse, având ca reper schema următoare:

B. Lecturează rugăciunea și indică lecțiile din acest domeniu cu care aceasta poate fi pusă în legătură, precum și semnificația cuvintelor și expresiilor subliniate:

Rugăciune

Împărate Ceresc, Duhule Sfinte, învrednicește-ne prin înșeptita cunună a darurilor Tale să ne împărtășim în Domnul de bucuria veșnică, noi, cei care strigăm:

Vino, Bunule, și trezește în noi setea de viața de dincolo;

Vino și aprinde în inimile noastre dorirea vieții veacului celui adevărat;

Vino și ne descoperă bucuria Împărăției celei ce va să vină;

Vino și dă-ne strălucirea ca de zăpadă a curăției;

Vino și umple-ne cu strălucirea dumnezeirii;

Vino și ia-ne la nunta Mielului;

Vino și ne învrednicește să împărțim în slava Ta cea veșnică;

Vino, Mângâietorul, Duhule Sfinte și Te sălășluiește întru noi!

(extras din *Acatistul Preasfântului și de viață Făcătorului Duh*)

C. Aplicații recapitulative

➤ 1. Alege varianta corectă de răspuns, după modelul: $A. = c.$

A. Chipul lui Dumnezeu în om se referă la:

- a) înclinarea voinței omului spre bine;
- b) sentimentele cele mai profunde ale omului;
- c) însușirile sufletului uman: rațiune, voință, simțire.

B. Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime a însemnat:

- a) coborârea Sfintei Treimi pe pământ;
- b) venirea Duhului Sfânt sub forma unui porumbel;
- c) ziua de naștere a Bisericii creștine.

C. Învățătura desprinsă din Pilda talanților este:

- a) importanța acumulării bogățiilor materiale;
- b) necesitatea îngropării talantului;
- c) înmulțirea darurilor primite.

D. Mântuirea se dobândește prin:

- a) rugăciune și intenții bune;
- b) har, credință și fapte bune;
- c) citirea Sfintei Scripturi în post.

E. Rugăciunea *Împărate Ceresc* reprezintă:

- a) invocarea Duhului Sfânt, Mângâietorul;
- b) încheierea fiecărei slujbe religioase;
- c) mulțumirea adresată Mântuitorului.

➤ 2. Corelează numele fiecărei Sfinte Taine cu imaginea corespunzătoare și numește efectele primirii Tainei respective, conform exemplului:

Exemplu: 5. **Botezul** – imaginea E; efecte asupra credinciosului: *i se iartă păcatul strămoșesc; primește un înger păzitor și numele de botez; devine creștin, membru al Bisericii.*

1. SPOVEDANIA

A.

3. CUNUNIA

D.

6. PREOTIA

G.

4. MIRUNGAREA

2. ÎMPĂRTĂȘANIA

B.

C.

5. BOTEZUL

E.

F.

7. MASLUL

➤ **3.** Cele 21 de epistole ale Noului Testament, scrise de Sfinții Apostoli Pavel, Iacov, Petru, Ioan și Iuda, conțin numeroase învățături și sfaturi care să îi ajute pe credincioșii din toate timpurile în parcursul lor duhovnicesc. Sfântul Apostol Pavel este autorul a 14 dintre aceste scrisori, cunoscute sub numele de *epistolele pauline*. Prima este adresată comunității creștine din Roma și are ca temă centrală întărirea credinței spre dobândirea mântuirii.

Citește fragmentul din Epistola Sfântului Apostol Pavel către Romani și răspunde cerințelor de mai jos:

Iar Dumnezeuul răbdării și al mângâierii să vă dea vouă a gândi la fel unii pentru alții, după Iisus Hristos, pentru ca toți laolaltă și cu o singură gură să slăviți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.

De aceea, primiți-vă unii pe alții, precum și Hristos v-a primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu. (...)

Iar Dumnezeuul nădejdiei să vă umple pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt.

Și, frații mei, sunt încredințat eu însumi despre voi că și voi sunteți plini de bunătate, plini de toată cunoștința, putând să vă povățuiți unii pe alții.

Și v-am scris, fraților, mai cu îndrăzneală, în parte, ca să vă amintesc despre harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu, ca să fiu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, slujind Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca prinosul neamurilor fiind sfințit în Duhul Sfânt, să fie bine primit.

Așadar, în Hristos Iisus am laudă în cele către Dumnezeu.

Căci nu voi cuteza să spun ceva din cele ce n-a săvârșit Hristos prin mine, spre ascultarea neamurilor; prin cuvânt și prin faptă, prin puterea semnelor și a minunilor; prin puterea Duhului Sfânt, așa încât, de la Ierusalim și din ținuturile de pîmprejur până la Iliria, am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos. (Romani 15, 5-7; 13-19)

- Extrage trei îndemnuri adresate credincioșilor de către Sfântul Apostol Pavel;
- Indică trei daruri ale Duhului Sfânt accentuate de apostol în fragmentul citat;
- Motivează numirea de *Apostolul neamurilor*, dată Sfântului Pavel, pe baza citatului biblic;
- Argumentează valabilitatea acestor învățături în societatea actuală.

➤ **4.** Alcătuieste un eseu de 15-20 de rânduri, cu tema *Bucuria întemeierii Bisericii*, în care să prezinți evenimentul Cincizecimii și importanța Bisericii pentru viața spirituală a creștinilor.

EVALUARE – DOMENIUL I

TEST

➤ **1.** Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din paranteză, potrivit modelului:

Duhul Sfânt este *Mângâietorul* trimis în lume spre ... credincioșilor. Cea mai cunoscută rugăciune către El este, care cuprinde ... cereri. Creștinii invocă ... Duhului Sfânt pentru a locui în ... lor, pentru a le curăți de toată ... și pentru mântuirea De Rusalii, la ... de zile după Paști, Sfântul Duh peste apostoli, în chip de limbi ca de

(venirea, foc, trei, cincizeci, întinăciunea, *Mângâietorul*, Împărate ceresc, inimile, sufletelor, sfințirea, S-a pogorât)

➤ **2.** Prezintă semnificația personajelor din Pilda talanților.

- a) Stăpânul =
- b) slugile bune =
- c) sluga leneșă =

➤ **3.** Alege cinci dintre roadele Duhului Sfânt din schema dată și alcătuieste câte o propoziție, în care să arăți importanța fiecăreia dintre aceste virtuți.

➤ **4.** Folosind citatele date și de la experiența personală, redactează o compunere de 10-15 rânduri, despre efectele primirii uneia dintre următoarele Sfinte Taine: Botezul, Spovedania sau Împărtășania. Dă-i un titlu potrivit.

a) *Botezul creștin este unire cu Dumnezeu.* (Sfântul Vasile cel Mare)

b) *Mărturisirea faptelor rele este începutul faptelor bune.* (Fericitul Augustin)

c) *Să ne apropiem de Sfânta Împărtășanie cu ferma credință în negrăita milostivire a lui Dumnezeu.* (Sfântul Serafim de Sarov)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte

10 x 0,2 p., pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte

3 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 3 – 2,50 puncte

5 x 0,5 p. pentru fiecare propoziție alcătuită corect.

Ex. 4 – 3 puncte

0,5 p. – alegerea titlului reprezentativ;

1 p. – respectarea temei indicate și utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;

1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);

0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Indicație de rezolvare:

În realizarea proiectului puteți folosi și ideile-suport de mai jos.

❖ *Duhul Sfânt, pogorât la Cincizecime, revarsă harul sfințitor asupra credincioșilor, prin slujbele Bisericii. Rugăciunea personală, rostită cu evlavie, contribuie la primirea ajutorului divin în toate împrejurările vieții omului.*

❖ *Sfintele Taine sunt lucrări sfințitoare ale Bisericii, prin care se împărtășește credincioșilor harul Duhului Sfânt necesar mântuirii.*

❖ *Cele șapte daruri ale Duhului Sfânt primite la Taina Mirungerii sunt valorificate prin ajutorarea semenilor și prin înmulțirea talanților proprii.*

Criterii de evaluare a proiectului:

- ▶ respectarea indicațiilor de lucru;
- ▶ corectitudinea conținutului;
- ▶ atractivitatea formei de prezentare;
- ▶ implicarea responsabilă a membrilor echipei.

PROIECT

Prezența Duhului Sfânt în viața creștinului

➤ Realizează o prezentare Power Point, în echipă cu doi-trei colegi, despre lucrarea Duhului Sfânt în viața Bisericii și a omului, cu titlul „Prezența Duhului Sfânt în viața creștinului”.

➤ În alcătuirea materialului, vei avea în vedere următoarele:

- ▶ stabilirea numărului de slide-uri, între 10-15;
- ▶ alegerea unui plan de idei dintre cele trei propuse:

1) a. împărtășirea omului de harul Duhului Sfânt prin rugăciunile Bisericii (exemple de sfinte slujbe);
b. analiza detaliată a rugăciunii *Împărate Ceresc*.

2) a. lucrarea Duhului Sfânt asupra credinciosului, prin Sfintele Taine;
b. alegerea uneia sau a mai multor Sfinte Taine la care ați participat și precizarea efectelor acesteia/acestora.

3) a. prezentarea darurilor Duhului Sfânt;
b. identificarea unor abilități/ aptitudini personale și a unor modalități de înmulțire a acestor talanți cu ajutorul harului divin.

- ▶ detalierea ideilor pentru fiecare slide, pe baza lecțiilor studiate;
- ▶ selectarea unor icoane/imagini reprezentative, din surse recomandate de profesor;
- ▶ armonizarea aspectului grafic și a animației prezentării cu expunerea temei alese.

Domeniul II

IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI

Participare la Sfânta Liturghie

1. Credința în primele comunități creștine
2. Comuniunea credincioșilor în Biserică
3. Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului
4. Biserica în istorie

Recapitulare

Evaluare

Lecția

1

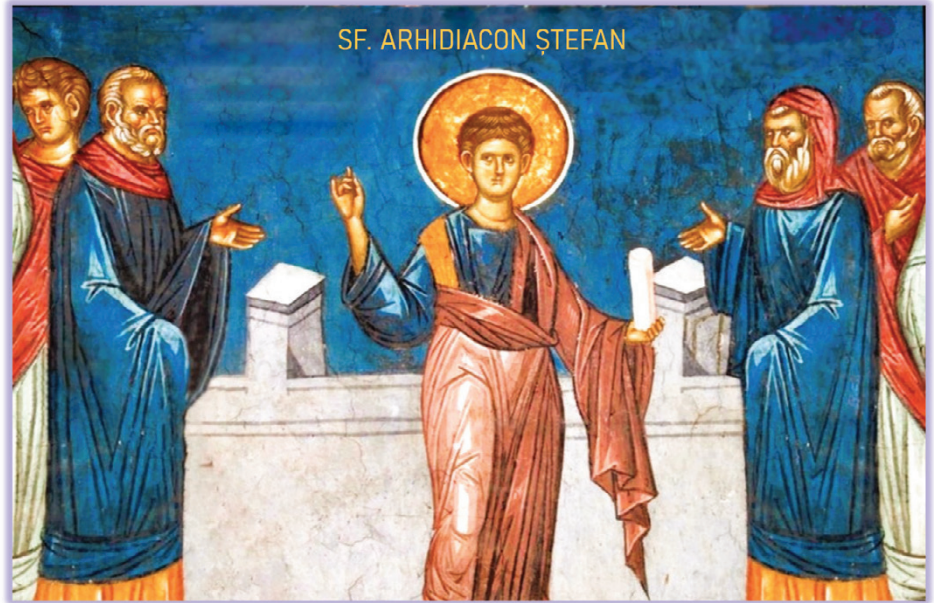

Din Sfânta Scriptură

Și cu mare putere apostolii mărturiseau despre învierea Domnului Iisus Hristos și mare har era peste ei toți.

(Faptele Apostolilor 4, 33)

Credința în primele comunități creștine

Potir de Împărtășanie

Dicționar

arhidiacon = primul dintre diaconi;

catacombă = galerie subterană, naturală sau artificială, care servea primilor creștini drept refugiu, loc de cult și de înmormântare;

de obște = (aici) în comun, care aparține tuturor;

monoteist = care crede într-un singur Dumnezeu.

După întemeierea Bisericii la Cincizecime, Sfinții Apostoli au început lucrarea de vestire a Evangheliei la toate neamurile, respectând porunca dată de Domnul nostru Iisus Hristos. Astfel au fost întemeiate primele comunități creștine, mai întâi la Ierusalim și în alte localități din Țara Sfântă, iar mai apoi și la alte neamuri.

Creștinismul este o religie monoteistă, al cărei nume provine de la Întemeietorul ei: Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul lumii. Creștinismul pune accent pe desăvârșirea credincioșilor prin practicarea virtuților și prin evitarea faptelor rele. El se mai numește și „Religia iubirii”, pentru că cea mai importantă poruncă și virtute creștină este **iubirea** față de Dumnezeu, față de sine însuși și față de aproapele. „Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu (Hristos) v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 13, 34).

În primele comunități creștine, relațiile dintre credincioși erau bazate pe **iubire, respect, altruism și solidaritate**. Comuniunea lor se întemeia pe credința comună, manifestată prin: participarea la cultul divin, rugăciunea împreună și împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului. „Și stăruiau în învățătura apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (Faptele Apostolilor 2, 42).

Cu toții respectau autoritatea apostolilor și a celor hirotoniți de aceștia și se dedicau practicării unei vieți virtuoză, prin aprofundarea învățăturilor Bisericii și prin punerea în comun a bunurilor. „Iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una și nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obște” (Faptele Apostolilor 4, 32).

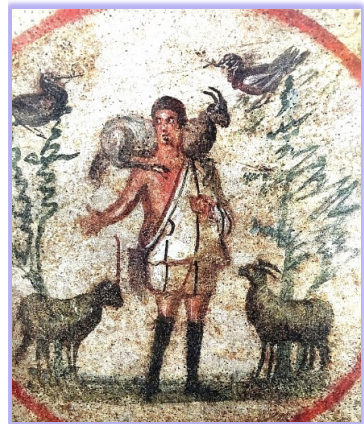

După săvârșirea cultului divin, duminica, se organizau mese frățești numite **agape**, unde credincioșii se bucurau în continuare de unitatea credinței și a dragostei, în familia spirituală a Bisericii lui Hristos. Entuziasmul ce se manifesta în rândul creștinilor și dorința lor sinceră de a-și dedica viața lui Dumnezeu, în deplină libertate, a făcut ca harul Duhului Sfânt să se reverse peste ei și să îi întărească cu harismele necesare misiunii Bisericii (Faptele Apostolilor 4, 24-31).

Prin faptul că mărturiseau credința în Învierea lui Hristos și se îndepărtau de practicile păgâne, primii creștini au avut de suferit atât din partea conducătorilor poporului evreu, cât și din partea păgânilor. Mântuitorul vestise că „...vă vor prigoni dându-vă în sinagogi și în temnițe, ducându-vă la împărați și la dregători pentru numele Meu” (Luca 21, 12). Astfel, primul mucenic creștin a fost **Sfântul Arhidiacon Ștefan**, urmat, de-a lungul timpului, de mulți alți credincioși.

Deși au îndurat pe nedrept multe suferințe pentru credința lor, creștinii au fost întăriți de Duhul Sfânt, iar credința creștină se răspândea cu putere și cu bucurie mare. **Duhul Sfânt** își făcea constant simțită prezența în viața primelor comunități creștine, prin minuni și felurite harisme. De multe ori, creștinii scăpau în chip minunat din situații periculoase, primeau înțelepciune să predice, vindecau oamenii bolnavi și chiar înviau morți.

Esența creștinismului este „a te dăruii și a dăruii neîncetat altora lumină, pace și bucurie” (Pr. Constantin Sârbu).

Bunul Păstor - catacombă din Roma

Informează-te!

❖ Ca urmare a prigonirilor din primele secole d.Hr., de multe ori creștinii au fost nevoiți să se adune în ascuns, pentru săvârșirea Sfintei Liturghii. Unul dintre aceste locuri era în catacombe. Cele mai cunoscute sunt cele din Roma, unde s-au descoperit multe simboluri, inscripții și picturi murale creștine.

❖ Între scenele pictate din catacombele romane, cea mai cunoscută este icoana Bunului Păstor, Domnul Iisus Hristos. Alte fresce înfățișează evenimente biblice, precum: Sfântul Proroc Daniel în groapa cu lei, învierea lui Lazăr, vindecarea slăbănogului din Capernaum și alte minuni săvârșite de Mântuitorul. Acestea dovedesc credința puternică din Biserica primară, în ciuda tuturor provocărilor.

Reține!

1. Despre religia creștină

- este o religie monoteistă, al cărei nume provine de la „Hristos” .
- are la bază porunca iubirii de Dumnezeu și de aproapele.

2. Modalități de trăire a credinței

- comuniunea credincioșilor, prin participarea la cultul divin și la împărtășire.
- o viață virtuoasă, în iubire, respect, altruism și solidaritate.

3. Depășirea dificultăților cu ajutorul Duhului Sfânt

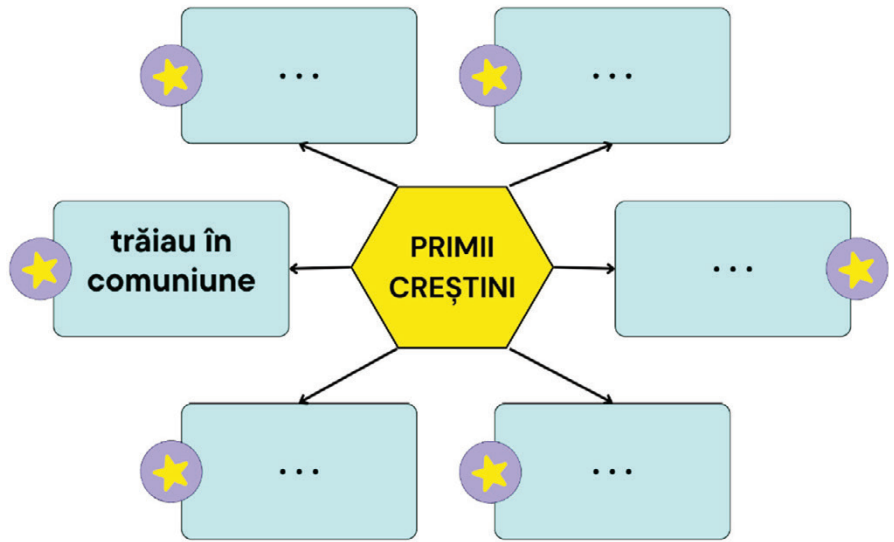
- răspândirea credinței creștine cu putere și bucurie, în ciuda amenințărilor și a prigoanelor.
- primirea harului Duhului Sfânt, manifestat prin minuni și diverse harisme.

Aplicații

➤ **1.** Transcrie și completează pe caiet schema următoare, cu trăsături și activități specifice creștinilor din Biserica primară, potrivit modelului:

➤ **2.** Lecturează următorul text scripturistic și răspunde cerințelor de mai jos.

Și chemând cei doisprezece (apostoli) mulțimea ucenicilor, au zis: Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduiim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune și în slujirea cuvântului. Și a plăcut cuvântul înaintea întregii mulțimi, și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfânt, și pe Filip, și pe Prohor, și pe Nicanor, și pe Timon, și pe Parmena, și pe Nicolae (...). (Faptele Apostolilor 6, 2-5)

Sfântul Arhidiacon Ștefan

- a) Extrage din text și notează numele primilor șapte diaconi hirotoniți de către Sfinții Apostoli.
- b) Indică motivul pentru care a fost necesară alegerea acestora.

➤ **3. Studiu de caz**

În lumina celor studiate despre virtuțile primilor creștini (iubire, respect, altruism și solidaritate), analizează la clasă o situație de bullying despre care ai aflat recent, din mediul apropiat sau din alte surse. Poți utiliza setul de întrebări următor:

- ▶ Care este atitudinea creștină față de bullying?
- ▶ Care sunt aspectele negative implicate de acest tip de comportament?
- ▶ Ce se poate face pentru a veni în ajutor celor aflați în poziția de victimă?

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Peșteri-refugiu ale sihaștrilor români

În România nu există catacombe creștine propriu-zise, ca în alte țări (Italia, Franța, Spania, Austria, Finlanda, Egipt etc.). Totuși, în momentele de restriște practicile religioase s-au putut desfășura și la noi în țară, îndeosebi în peșterile folosite de sihaștri ca locuri de rugăciune și chiar ca biserici din piatră. De asemenea, în aceste peșteri se ascundeau sfinte icoane, sfinte moaște și alte odoare bisericesti, în vremuri de cotropire străină. Unele dintre ele păstrează oseminte și inscripții străvechi.

Interior mănăstire rupestră -
Șinca Veche

Între peșterile renumite în acest sens, se numără: peștera Sfântului Andrei (județul Constanța), peștera Sfântului Ioan Casian (județul Constanța), peștera Sfântului Grigorie Decapolitul (județul Vâlcea), peștera Cuviosului Nicodim de la Mănăstirea Tismana (județul Gorj), peștera Ialomicioara (județul Dâmbovița), ansamblurile rupestre (săpate în piatră) din Munții Buzăului, mănăstirea rupestră de la Șinca Veche (județul Brașov) ș.a. Așadar, în căutarea păcii sufletești sau a refugiului în vremuri de prigoană, credincioșii români s-au putut retrage în asemenea locuri sfințite prin rugăciune, pentru a aduce slavă Dumnezeului Celui viu.

► Realizează un eseu de o pagină, pe tema bisericilor rupestre din România.

2. Repere culturale

În catacombele din Roma au fost descoperite mai multe **simboluri creștine**, precum: peștele, corabia, crucea, mielul, porumbelul, păunul, ancora, cerbul, vița-de-vie, pasărea Phoenix și altele. Unele dintre ele sunt utilizate frecvent și în ziua de astăzi, cum ar fi: porumbelul, simbol al Duhului Sfânt, sau crucea – semnul biruinței lui Hristos asupra morții. Altele se folosesc în prezent mai rar, cum ar fi: păunul, simbol al nemuririi sufletului, sau pasărea Phoenix – simbol al învierii lui Hristos.

Simbolul peștelui era folosit ca semn de recunoaștere între creștini, în primele secole d.Hr., fiind o referire la numele lui Iisus, prin forma sa grecească (IHTIS). În prezent, creștinii sunt recunoscuți în special prin închinarea cu semnul crucii sau prin purtarea de lăntișoare cu cruciuliță. Corabia este un simbol complex, care are legătură atât cu arca lui Noe din Vechiul Testament, cât și cu Biserica, reprezentată uneori chiar și iconografic în această formă. La cârma ei se află Hristos Domnul, iar destinația este Împărăția cerurilor. Mielul Îl simbolizează pe Iisus, Cel blând și nevinovat, Care S-a jertfit pentru păcatele lumii, iar ancora – credința și nădejdea creștinilor. Cerbul, despre care se știa că se luptă cu șerpii veninoși, este simbolul lui Hristos, Care a mântuit pe oameni din păcat, iar vița-de-vie are legătură cu Sfânta Împărăție.

- Pe o foaie A4, prezintă semnificația simbolurilor creștine din textul dat. Realizează și desene corespunzătoare fiecărui simbol, apoi adaugă fișa la **portofoliu**.
- Caută în surse indicate de profesor alte simboluri creștine din catacombe. Prezintă-le la clasă.

Lecția

2

Din Sfânta Scriptură

Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis.

(Ioan 17, 21)

Primirea Sfintei Împărtășanii

Dicționar

cler = (aici) totalitatea preoților unei biserici;

egocentric = care privește totul prin prisma intereselor și a sentimentelor personale;

jertfelnic, -ă = (aici) care poate renunța de bună voie la propriul interes sau la ceva scump, în favoarea celuiilalt;

protopărinte = străbun, strămoș; (aici, la plural) referire la primii oameni, Adam și Eva.

Comuniunea credincioșilor în Biserică

Icoana „Eu sunt Vița, voi sunteți mlădițele”

Comuniunea este mai mult decât o colaborare obișnuită între oameni, ea are sensul de legătură strânsă cu Dumnezeu, dar și de unire spirituală între cei credincioși, prin puterea harului divin. Persoanele Sfintei Treimi, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, reprezintă **modelul și izvorul de comuniune** pentru comunitatea Bisericii. Comuniunea se bazează pe iubire jertfelnică și pe mărturisirea aceleiași credințe.

Pentru a înțelege mai bine sensul acestei legături spirituale, Mântuitorul a rostit **pilda viței și a mlădițelor**: „Eu sunt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; și orice mlădiță care aduce roadă, El o curățește, ca mai multă roadă să aducă. Acum voi sunteți curați, pentru cuvântul pe care vi l-am spus. Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic.” (Ioan 15, 1-5)

Astfel, Domnul Hristos este simbolizat de vița-de-vie, iar creștinii – de mlădițele ei. Lucrătorul viei este Dumnezeu Tatăl, iar seva acesteia este harul Duhului Sfânt. Roadele sunt faptele bune, pe care creștinii le pot săvârși cu ajutorul harului dumnezeiesc.

Pentru primirea harului, credincioșii participă la Sfintele Taine, începând cu Taina Botezului, prin care devin **membri ai Bisericii creștine**. Așa cum, în trecut, creștinii se adunau în jurul Domnului Hristos și al Sfinților Apostoli, în prezent ei se adună în jurul potirului de Împărtășanie și al preoților, cu precădere la Sfânta Liturghie.

Sfântul Ioan de Kronstadt arată că Liturghia este prilej de comuniune, de lumină și de sfințenie: „În timpul Liturghiei cerul și pământul se fac una; Dumnezeu e împreună cu oamenii, îngerii cerului cu oamenii pământului și cu toate felurile sfinților, protopărinți, patriarhi, proroci, apostoli, evangheliști, ierarhi, mucenici, cuvioși și toți sfinții!”.

În Sfânta Scriptură, Biserica este numită „trupul lui Hristos” (Coloseni 1, 24), în care fiecare credincios este ca o parte a trupului, iar Iisus Hristos este Capul. În acest fel, se subliniază unitatea și sfințenia Bisericii.

În fiecare **parohie** se formează „**familia**” din biserică, care este alcătuită din comunitatea credincioșilor și din cler. Membrii acesteia sporesc în comuniune prin săvârșirea rugăciunii în comun (pentru sine, pentru cei apropiați și pentru întreaga lume), dar și prin implicarea în activități caritabile, educaționale și recreative, după modelul Bisericii primare. În acest fel, se împlinește îndemnul Mântuitorului: „rămâneți întru iubirea Mea” (Ioan 15, 9).

Pentru întărirea comuniunii este importantă și rugăciunea particulară, din **familia creștină**. Aceasta mai este numită „**biserica de acasă**”, fiind locul în care copiii se inspiră din modelul de bună viețuire al părinților și unde li se oferă primele învățături despre Dumnezeu. În contextul social actual, de extindere a tendințelor egocentrice, misiunea familiei creștine este de a înmulți **iubirea adevărată**, raportată la Hristos.

Participanți
la Sfânta Liturghie

Informează-te!

❖ La Sfânta Liturghie, episcopul rostește rugăciunea: „Doamne, Doamne, caută din cer și vezi, și cercetează via aceasta, pe care a sădit-o dreapta Ta, și o desăvârșește pe ea”, care are legătură cu pilda viței și a mlădițelor.

❖ Pentru *parohie* se folosește și termenul de *enorie*, iar membrii acesteia sunt numiți și *enoriași*.

❖ Sfântul Ioan de Kronstadt (1829-1908) este un preot rus, făcător de minuni. A fost cinstit încă din timpul vieții, pentru evlavia sa la săvârșirea sfințelor slujbe, pentru încurajarea credincioșilor spre deasa Împărtășanie, pentru cuvântări și pentru acțiunile caritabile.

Reține!

1. Pilda viței și a mlădițelor

• *Vița* îl reprezintă pe Hristos, iar *mlădițele* pe oameni.

• creștinii rămân în comuniune cu Hristos, prin harul divin.

2. Creștinul, membru al Bisericii

• prin Taina Botezului se intră în comunitatea Bisericii.

• comuniunea sporește prin participarea la Sfânta Liturghie și împărtășire.

3. Parohia, familia din Biserică

• rugăciunea în comun îi unește pe membrii unei parohii.

• activitățile desfășurate împreună ajută la întărirea comuniunii.

4. Familia, biserica de acasă

• este importantă rugăciunea împreună a membrilor familiei.

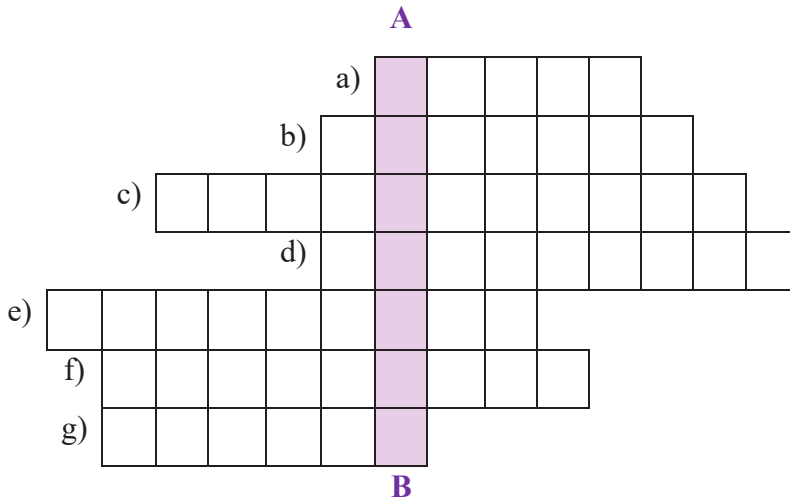
• misiunea familiei este de a înmulți iubirea adevărată.

Aplicații

➤ **1.** Copiază pe caiet și completează rebusul de mai jos, astfel încât să obții pe verticala A-B sinonimul cuvântului *enorie*.

a) Rostită de Hristos, despre viță și mlădițe.

b) „Biserica de acasă”.

c) Primirea Trupului și a Sângelui Domnului.

d) Legătură strânsă cu Dumnezeu și cu semenii.

e) Cea mai importantă slujbă a Bisericii.

f) Dialogul cu Dumnezeu, spre întărirea comuniunii.

g) Virtute care stă la baza comuniunii.

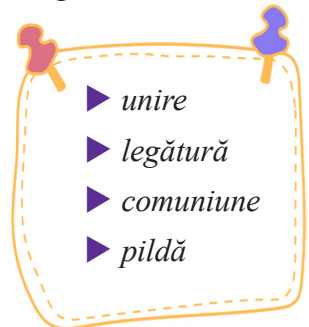
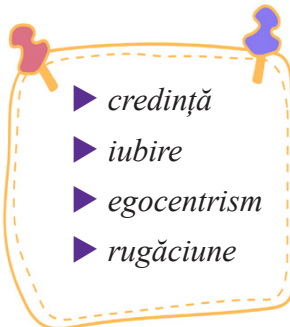
➤ **2.** Pe baza metodei 3-2-1, notează: trei idei-cheie învățate; două noțiuni din lecție despre care ai vrea să afli mai multe; o concluzie legată de o învățătură din lecție care te-a impresionat.

trei idei-cheie

două noțiuni

o concluzie

➤ **3.** Selectează intrusul strecurat în fiecare dintre casele de mai jos. Motivează alegerea făcută.

➤ **4.** Pornind de la citatul de mai jos, alcătuieste o rugăciune de 5-7 rânduri, pentru buna înțelegere dintre oameni.

Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea. În Domnul se va lăuda sufletul meu; să audă cei blânzi și să se veselească. Slăviți pe Domnul împreună cu mine și să înălțăm numele Lui împreună.(...) Cine este omul cel ce voiește viața, care iubește să vadă zile bune? Oprește-ți limba de la rău și buzele tale să nu grăiască vicleșug. Ferește-te de rău și fă bine, caută pacea și o urmează pe ea (Psalmul 33, 1-3; 12-13).

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Un model de comuniune din România

Regiunea Maramureșului, din nordul țării noastre, este foarte vizitată de turiști români și străini. Aici se păstrează multe obiceiuri străvechi, care țin de satul tradițional românesc: purtarea cu cinste a portului popular, realizarea de sculpturi în lemn (porțile maramureșene, bisericile din lemn într-un stil unic ș.a.), cântecul și dansul popular, datinile de la marile sărbători religioase și de la momentele marcante din viață etc.

Dincolo de aspectul pitoresc al zonei și de obiectivele turistice de impact, Maramureșul este căutat în special pentru ospitalitatea localnicilor. Aceasta este însoțită de omenie, care presupune un complex de însușiri alese: bunăvoință, răbdare, înțelegere, blândețe, bună cuviință și înțelepciune. În felul acesta, cei care ajung în zonă, „gustă” dintr-o formă de comuniune mai rar întâlnită, transformată într-un mod de viață. Toate acestea s-au transmis în familiile maramureșene din generație în generație, de secole.

Maramureșeni la Sfânta Liturghie

- ▶ Scrie care este familia de cuvinte pentru cuvântul „om”.
- ▶ Extrage din textul dat câteva puncte de atracție pentru turiștii care vizitează Maramureșul.

2. Repere culturale

Încă înainte de Marea Unire din 1918, Biserica Ortodoxă a reprezentat un factor de unitate pentru românii din Muntenia, Moldova și Transilvania, în ciuda provocărilor vremii. Îndeosebi românii din Transilvania au fost susținuți de către Biserica din Principate. Mulți episcopi ai Ardealului au provenit de la mănăstiri din Moldova și Muntenia, ca și mulți preoți, hirotoniți în Principate și veniți în Ardeal. Comuniunea Bisericii ortodoxe ardeleni cu Biserica din Principate a întărit nu numai credința românilor de pretutindeni, dar și limba națională, prin traduceri și tipăriturile de carte religioasă, care au circulat în toate provinciile românești.

De asemenea, s-au remarcat personalități de seamă în rândul ierarhilor, precum: **Sfântul Ierarh Iacob Putneanul** (1719-1778, în Moldova), **Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul** (1765-1834, în Țara Românească) și **Sfântul Ierarh Andrei Șaguna** (1808-1873, în Ardeal), care au avut o contribuție deosebită în privința păstrării credinței ortodoxe și a dezvoltării culturii, artei și a învățământului românesc.

De aceea, poetul Mihai Eminescu numea Biserica Ortodoxă Română „maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului” (în ziarul *Timpul*, 1882).

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna

- ▶ Caută în surse recomandate de profesor alte informații despre Sfinții Ierarhi români amintiți în text și prezintă-le la clasă.

Lecția 3

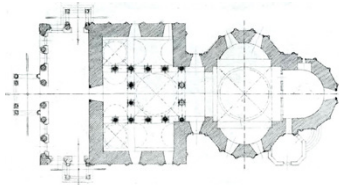

Din Sfânta Scriptură

Lăuda-Te-voi, Doamne, cu toată inima mea, că ai auzit cuvintele gurii mele, și înaintea îngerilor Îți voi cânta.

Închina-mă-voi în locașul Tău cel sfânt și voi lăuda numele Tău, pentru mila Ta și adevărul Tău; că ai mărit peste tot numele cel sfânt al Tău.

(Psalmul 137, 1-2)

Planul catedralei patriarhale

Dicționar

antimis = pânză sfințită de episcop, de pe Sfânta Masă din altarul fiecărei biserici ortodoxe;

chivot = (aici) cutiuță din altar, în care se păstrează Sfânta Împărtășanie;

consacrat = sfințit, dedicat;

cruciform = în formă de cruce;

erminie = (aici) manual de pictură bisericească bizantină;

registru = (aici) fiecare dintre zonele în care este împărțit iconostasul.

Biserica – lăcaș de închinare și de sfințire a omului

Catedrala Sfântul Spiridon Nou – București

Biserica este „casa lui Dumnezeu” (I Timotei 3, 15), locul consacrat slujirii Sale și spațiul în care credincioșii primesc Sfintele Taine și se roagă împreună, fiind în comuniune.

Primii creștini se întâlneau pentru săvârșirea cultului divin în case particulare, iar în timpul persecuțiilor, în locuri retrase și în catacombe. După încetarea prigoanelor, în secolul al IV-lea, aceștia au început să construiască lăcașuri specifice pentru închinare, numite biserici.

La început, **bisericile** au avut formă alungită sau dreptunghiulară, simbolizând arca lui Noe. Precum neamul omenesc a fost salvat în arcă, la fel și în Biserică, credincioșii sunt protejați de valurile ispitelor în călătoria lor spre mântuire, la cârmă fiind Hristos. Mai târziu, lăcașurile de cult au fost construite **în formă de cruce**, simbolizând jertfa mântuitoare a Domnului Iisus Hristos, prin care a întemeiat în mod nevăzut Biserică, „...pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său” (Faptele Apostolilor 20, 28).

Cele mai importante stiluri arhitecturale în care s-au construit bisericile sunt: **bizantin**, **romanic** și **gotic**. Stilul bizantin este reprezentativ pentru bisericile ortodoxe, având ca elemente specifice: cupola centrală cu baza rotundă, planul cruciform și împărțirea interioară în pronaos, naos și altar. Interiorul bisericilor ortodoxe este împodobit cu picturi în ulei, în frescă sau în mozaic, realizate după anumite reguli sau erminii.

Astfel, în **pronaos** predomină picturile din Vechiul Testament; în **naos** sunt pictați sfinți și scene din viața Mântuitorului, iar în **altar** este pictată Maica Domnului ca Împărăteasă a cerurilor, pe lângă alți sfinți. Pictura înfrumusețează casa lui Dumnezeu și îi ajută pe creștini să învețe despre credința lor, ca o adevărată Biblie în imagini.

Un element caracteristic bisericilor ortodoxe este **iconostasul** sau **cata-peteasma**, peretele despărțitor dintre altar și naos. Acesta are trei uși, este împărțit în mai multe registre cu icoane, iar în partea de sus se află Sfânta Cruce. Ușile din mijloc se numesc *împărătești*, iar cele laterale, *diaconești*. Pe iconostas se află pictate, în registrul central, icoana Mântuitorului și cea a Maicii Domnului, iar în celelalte registre sunt Praznicele Împărătești, Sfinții Apostoli și Sfinții Profeți.

În cadrul cultului divin săvârșit în biserică sunt folosite diferite **obiecte sfințite**. În altar, pe Sfânta Masă, se află: Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce, antimisul, chivotul, potirul și alte obiecte de cult, iar în pronaos se păstrează vasul pentru botez sau cristelnița.

Arhitectura și arta bisericească au rolul de a înălța mintea celui credincios de la cele pământești la cele cerești, adică la Împărăția veșnică a lui Dumnezeu. În acest sens, în partea de jos a bisericii sunt pictați sfinți, ca modele de viață virtuoasă, iar pe locul cel mai înalt, în cupola centrală, este pictat **Hristos Pantocrator** (Atotțiitorul), Modelul suprem spre care tinde orice creștin.

Hristos Pantocrator

Informează-te!

❖ Pe lângă planul dreptunghiular și cel cruciform, în arhitectura bisericească se utilizează și planul circular. Acesta simbolizează perfecțiunea, însă e folosit mai rar, pentru că nu permite împărțirea lăcașului de cult în pronaos, naos și altar.

❖ Stilul romanic este răspândit în țările catolice, având ca specific: ziduri masive, din piatră, sprijinite de contraforți (ziduri suplimentare, din loc în loc); interiorul împărțit în mai multe nave și decorat cu picturi și sculpturi.

❖ Stilul gotic sau *stilul arcului ascuțit* derivă din arta romanică, având ziduri mai înalte și mai subțiri, precum și bolta ogivală (bolta sprijinită pe două arcuri diagonale de susținere, încrucișate).

Reține!

1. Semnificația formei bisericii

- Forma alungită sau dreptunghiulară simbolizează arca lui Noe.

- Forma de cruce amintește de jertfa de pe cruce a Mântuitorului.

2. Stilul bizantin

- Lăcașul de cult este împărțit în: pronaos, naos și altar.

- În interiorul bisericilor se află picturi realizate în ulei, în frescă sau în mozaic.

3. Icoane și obiecte de cult

- Icoanele sunt pictate în biserică potrivit erminiilor, reprezentând „Biblia în imagini”.

- Între cele mai importante obiecte de cult sunt: crucea, evanghelia, antimisul și potirul.

Aplicații

➤ 1. Pe baza informațiilor din lecție, formulează întrebări asemănătoare celor de mai jos și adresează-le, pe rând, câte unui coleg:

- ▶ Ce este ... ?
- ▶ Ce ai aflat despre ... ?
- ▶ Ce simbolizează ... ?
- ▶ Care este rolul ... ?
- ▶ De câte feluri poate fi ...?
- ▶ Unde se află ... ?
- ▶ De ce consideri că ... ?

Antimis - Mănăstirea Putna

➤ 2. Analizează imaginile de mai jos și discută despre elementele componente ale unui iconostas.

➤ 3. Lecturează textul biblic și alcătuiește o compunere de maximum o pagină, cu titlul: *Casa Sfintei Treimi – Biserica.*

Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor! Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului; inima mea și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeu cel viu. Că pasărea și-a aflat casă și turtureaua cuib unde-și va pune puii săi: altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu. Fericiți sunt cei ce locuiesc în casa Ta; în vecii vecilor Te vor lauda. (Psalmul 83, 1-5)

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Stilul moldovenesc

Strămoșii noștri au prețuit foarte mult credința ortodoxă, pe care au păstrat-o cu multe jertfe, ca element esențial al identității naționale. În acest sens, ei s-au străduit să ctitorească lăcașuri de rugăciune cât mai trainice și mai frumos împodobite.

Domnitorul care a zidit cele mai multe biserici este **Ștefan cel Mare și Sfânt** (1457-1504). În timpul său a apărut și s-a dezvoltat stilul moldovenesc, ca o sinteză între elementele arhitecturale specifice zonei și stilurile bizantin, romanic și gotic.

Acest stil arhitectural are ca elemente caracteristice: forma ascuțită și baza stelată a turlei, contraforții, pridvorul adăugat în partea de vest, decorul bogat la exterior și groznița (mormintele ctitorilor) la interior. Maxima dezvoltare a stilului moldovenesc a fost atinsă în timpul domniei lui **Petru Rareș** (1527-1538; 1541-1546), când a apărut și pictura pe exterior. Cele mai cunoscute biserici construite în acest stil sunt cele de la mănăstirile: Putna, Voroneț, Neamț, Moldovița și Sucevița.

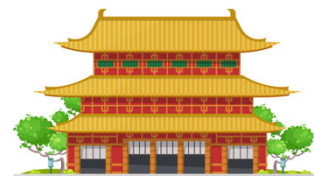
Biserica mănăstirii Putna

► Analizează textul de mai sus și precizează care sunt elementele specifice stilului moldovenesc.

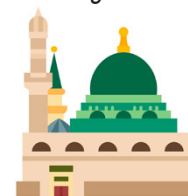
2. Repere culturale

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au construit lăcașuri de cult, destinate practicilor religioase. Acestea sunt considerate spații sacre și poartă diferite denumiri, în funcție de religie. Ele sunt construite în diverse stiluri arhitecturale și se disting de clădirile obișnuite.

Astfel, *templele* au servit din vechime pentru închinare și aducerea de ofrande zeilor. La unele popoare din Orient, ele poartă numele de *pagode*, având mai multe etaje, în formă de turn piramidal. Poporul evreu are drept casă de rugăciune *sinagoga*, în care se păstrează sulițele cu textele sfinte și care este condusă de un rabin. Musulmanii își celebrează cultul în *moschei*, în care rugăciunea este condusă de către imami. Moscheile au unul sau mai multe turnuri mai înalte, numite *minarete*, pentru chemarea la rugăciune.

Pagodă

Moschee

Sinagogă

Majoritatea *bisericilor catolice* sunt construite în stilurile romanic și gotic, având specifice vitraliile (ferestrele alcătuite din plăci de sticlă colorată) și statuile. Unii creștini protestanți se reunesc pentru rugăciune în *biserici* construite cu precădere în stil gotic, iar alții în *case de rugăciuni* sau *case de întâlnire*.

Unele dintre lăcașurile de cult amintite sunt recunoscute ca parte a patrimoniului cultural și religios al umanității.

► Selectează unul dintre lăcașurile de cult prezentate și documentează-te despre acesta. Extrage informațiile pe o foaie A4 și adaugă fișa la **portofoliu**.

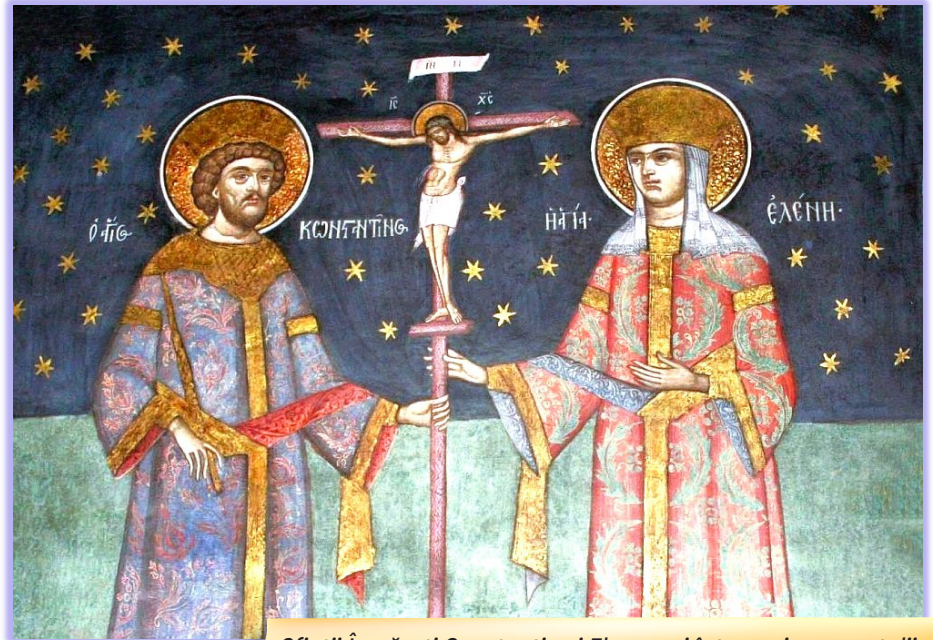
Lecția 4

Din Sfânta Scriptură

Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin.

(Matei 28, 19-20)

Biserica în istorie

Sfinții Împărați Constantin și Elena, cei întocmai cu apostolii

Dicționar

apostolat = misiunea de apostol;

edict = act legislativ, decret emis de un împărat;

oratoric = privitor la arta de a vorbi convingător și frumos în public.

După Pogorârea Duhului Sfânt, apostolii au împlinit porunca Mântuitorului, de a vesti învățătura și minunile Sale, mai întâi în rândul poporului evreu, apoi la toate neamurile. Potrivit mărturiilor istorice, **Sfinții Apostoli** au tras la sorți zonele în care au mers la propovăduire. Cele mai multe informații în legătură cu activitatea acestora sunt cuprinse în Noul Testament, în cartea „Faptele Apostolilor” și în cele 21 epistole.

Dintre apostoli, **Sfântul Pavel** s-a remarcat prin activitatea misionară în rândul neamurilor păgâne, prin exemplul vieții sale, prin cuvântări și prin scrieri (epistole). În prima sa călătorie misionară, desfășurată cu aproximație între anii 45-49, el a ajuns în Cipru și în Asia Mică. În cea de-a doua (anii 50-52), **Apostolul neamurilor** a predicat în Siria, în Macedonia și în cele mai importante cetăți ale Greciei, punându-se astfel bazele Europei creștine. A treia sa călătorie misionară (anii 53-58) a fost la Efes (în Asia Mică), cu vizitarea Bisericilor întemeiate în călătoriile anterioare, spre întărirea în credință.

În lucrarea de răspândire a credinței creștine, apostolii nu s-au bazat pe înțelepciune și pe talent oratoric, ci pe **puterea Duhului Sfânt** revărsat asupra lor la Cincizecime, după cum mărturisește Sfântul Pavel: „Iar cuvântul meu și propovăduirea mea nu stăteau în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în adevărarea Duhului și a puterii” (I Corinteni 2, 4).

Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat de Domnul la apostolat, a venit să-i creștineze pe strămoșii noștri geto-daci. El a ajuns în Scythia Minor (Dobrogea de astăzi), unde se păstrează mărturii legate de misiunea sa, precum: peștera și izvorul Sfântului Andrei, creații folclorice (legende, colinde) ș.a. Cercetări recente au dovedit faptul că și un alt apostol dintre cei 12, **Sfântul Filip**, a propovăduit pe pământ românesc, venind în sprinjinul Sfântului Apostol Andrei.

În primele secole creștine, Biserica lui Hristos a suferit de pe urma persecuțiilor, declanșate de împăratul roman Nero (54-68) și continuate de alți împărați romani. Acestea s-au resimțit și pe teritoriul țării noastre, unde s-au descoperit Sfinte Moaște ale unor **mucenici** (la Niculițel, la Halmyris – județul Tulcea). Ele sunt cinstitute și dau mărturie despre credința și iubirea jertfelnică a martirilor. În cuprinsul întregului Imperiu Roman au fost martirizați creștini, precum: Sfânta Varvara, Sfântul Mina, Sfântul Gheorghe și Sfântul Dimitrie.

Cel care a pus capăt persecuțiilor a fost **Sfântul Împărat Constantin cel Mare** (306-337), care a dat în anul 313 **Edictul de la Milano**, prin care a oferit libertate religiei creștine. Alături de mama sa, Sfânta Împărăteasă Elena, împăratul Constantin a susținut Biserica creștină în multiple moduri: a construit biserici, a convocat prima adunare a episcopilor din întreaga lume (primul Sinod Ecumenic, în anul 325), a stabilit duminica drept zi de odihnă ș.a. În urma acestui edict, Biserica a cunoscut o perioadă de liniște, însă, de-a lungul timpului, au mai existat persecuții locale sau extinse, precum cea din timpul regimului comunist ateu.

Creștinii au permanent în vedere **îndemnul Mântuitorului**: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 10, 32).

Informează-te!

❖ În legătură cu creștinismul primelor secole, există diverse tipuri de dovezi. Unele se bazează pe *izvoare istorice nescrise*: obiecte de cult, morminte creștine, ruine de biserici etc. Altele, pe *izvoare istorice scrise*: inscripții, documente, hărți, cărți ș.a.

❖ În privința propovăduirii Sfântului Apostol Filip pe teritoriul țării noastre, s-au descoperit mărturii în surse precum: *Calendarul gotic* (secolul al IV-lea), *Martirologiile lui Adon* și *Usuard* (secolul al IX-lea).

Reține!

1. Răspândirea creștinismului în lume și în țara noastră

- Sfinții Apostoli au vestit Evanghelia la toate popoarele, prin puterea Duhului Sfânt revărsat asupra lor.
- Sfinții Apostoli Andrei și Filip au propovăduit învățătura creștină strămoșilor noștri daco-geți.

2. Dobândirea libertății religioase în Imperiul Roman

- Sfântul Împărat Constantin cel Mare a dat libertate religiei creștine, prin edictul de la Milano, în 313.
- El a susținut Biserica creștină, alături de mama sa, Sfânta Împărăteasă Elena.

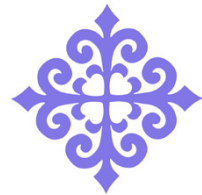

Aplicații

1. Transcrie pe caiet următoarele evenimente, în ordine cronologică:
 - a) Întemeierea văzută a Bisericii creștine, la Pogorârea Duhului Sfânt sau Cincizecime.
 - b) Primirea de către apostoli a poruncii de a propovădui Evanghelia la toate popoarele.
 - c) Edictul de la Milano, dat de Sfântul Împărat Constantin cel Mare.
 - d) Prigoana creștinilor în timpul regimului comunist.
 - e) Tragerea la sorți pentru zonele de propovăduire, de către Sfinții Apostoli.
 - f) Persecutarea creștinilor pe tot cuprinsul Imperiului Roman.
 - g) Adunarea episcopilor la primul Sinod Ecumenic.
2. Audiază și învață împreună cu profesorul cântarea liturgică: *Am văzut lumina cea adevărată.*

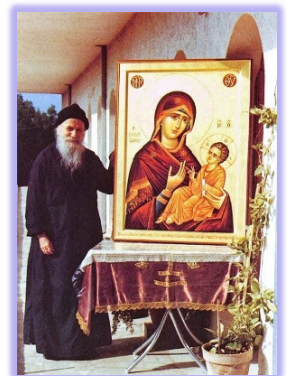
*Am văzut lumina cea adevărată,
Am primit Duhul Cel ceresc,
Am aflat credința cea adevărată,
Nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne,
Că aceasta ne-a mântuit pe noi.*

3. Imaginează-ți că ai fi un însoțitor al Sfântului Apostol Andrei, în călătoria sa misionară din Scythia Minor. Precizează despre ce ai fi predicat strămoșilor noștri geto-daci.
4. Formați **echipe** de 2-3 elevi, pentru a realiza câte un **afiș** despre hotărârile importante proclamate de Sfântul Împărat Constantin cel Mare, prin care acesta a susținut Religia creștină. Puteți utiliza diverse **surse de informare**, la recomandarea profesorului. Însoțiți afișul de unul sau mai multe desene, cum ar fi: icoana Sfinților Împărați Constantin și Elena, lăcașuri de cult, cruci ș.a. După finalizarea afișelor, realizați un **concurs** la care să fie alese trei dintre cele mai bune lucrări, după **criterii** stabilite împreună cu profesorul.
5. Compune un eseu de 15-20 rânduri, despre importanța libertății religioase, pornind de la următoarele citate:

- ▶ *Pe creștin îl doare pentru toți, vrea ca toți să se mântuiască, toți să guste din Împărăția lui Dumnezeu. Acesta este creștinismul.*
- ▶ *Și acum vrea Duhul Sfânt să Se pogoare în sufletele noastre, dar ne respectă libertatea și nu vrea să o încalce. Așteaptă ca noi înșine să-I deschidem ușa. Atunci, intră în suflet și îl transformă.*

(Sfântul Porfirie Kavsokalivitul)

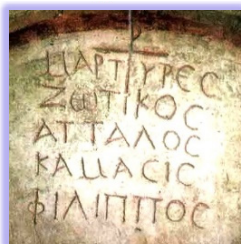

1. Pe urmele strămoșilor

Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasis și Filip

În anul 1971, în urma unor ploii torențiale, în localitatea Niculițel din județul Tulcea au fost descoperite moaștele a patru martiri creștini: Zotic, Atal, Camasis și Filip, după cum era precizat pe o inscripție. Acestea se aflau într-o criptă, sub o mică bisericuță din piatră, și au fost mutate apoi în biserica mănăstirii Cocoș. S-a dovedit că este vorba despre sfinți martirizați în timpul persecuțiilor din secolul al III-lea, iar bisericuța a fost construită în secolul al IV-lea. Sfintele Moaște erau așezate într-o raclă din lemn de brad, care este expusă în prezent la Muzeul de Istorie și Arheologie din Tulcea, drept cea mai veche raclă de sfinți din lume.

Inscripția de la Niculițel

„Descoperirea acestor patru sfinte moaște întregi, unele dintre cele mai vechi și mai bine păstrate moaște creștine din lume, formează o minune a lui Dumnezeu săvârșită cu noi și un semn al milei Tatălui Ceresc cu poporul român, credincios și atât de mult încercat. Ele sunt o dovadă că Mântuitorul încă ne iubește (...) și că ne cheamă și pe noi, prin rugăciunile Sfinților Mucenici, la pocăință, la smerenie, la credință și la o viață creștină cât mai curată.” (Arhimandritul Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*)

► Argumentează importanța descoperirii moaștelor Sfinților Mucenici de la Niculițel.

2. Repere culturale

După Edictul de la Milano din anul 313, dat de Sfântul Împărat Constantin cel Mare, s-a generalizat cinstirea semnelor Sfintei Cruci, care a început să apară pe biserici, pe monumente, pe obiecte și pe morminte. Până atunci, acest semn nu era afișat, datorită persecuțiilor, deși era semnul iubit al creștinilor.

Un eveniment răsunător din timpul domniei Sfântului Împărat Constantin a fost descoperirea lemnului Sfintei Cruci, la Ierusalim, prin implicarea directă a mamei sale, Sfânta Împărăteasă Elena. Aceasta a condus săpăturile efectuate în cetatea sfântă, pentru aflarea crucii pe care a fost răstignit Domnul Iisus Hristos și care, din obiect de tortură, devenise obiect cinstit de creștini, simbol al biruinței Domnului asupra morții. În acest sens, există mai multe mărturii care atestă că descoperirea lemnului crucii nu este o simplă legendă, ci un fapt istoric: *Cuvântarea Sfântului Ambrozie de Milano*, din anul 395, *Scrisoarea Sfântului Împărat Constantin cel Mare către episcopul Macarie al Ierusalimului* ș.a.

În scrisoarea împăratului se menționează și despre construirea unei biserici de mari dimensiuni (catedrală) în Ierusalim, în care să fie așezat lemnul sfânt, ceea ce s-a și întâmplat.

Sfinții Împărați și Sfânta Cruce

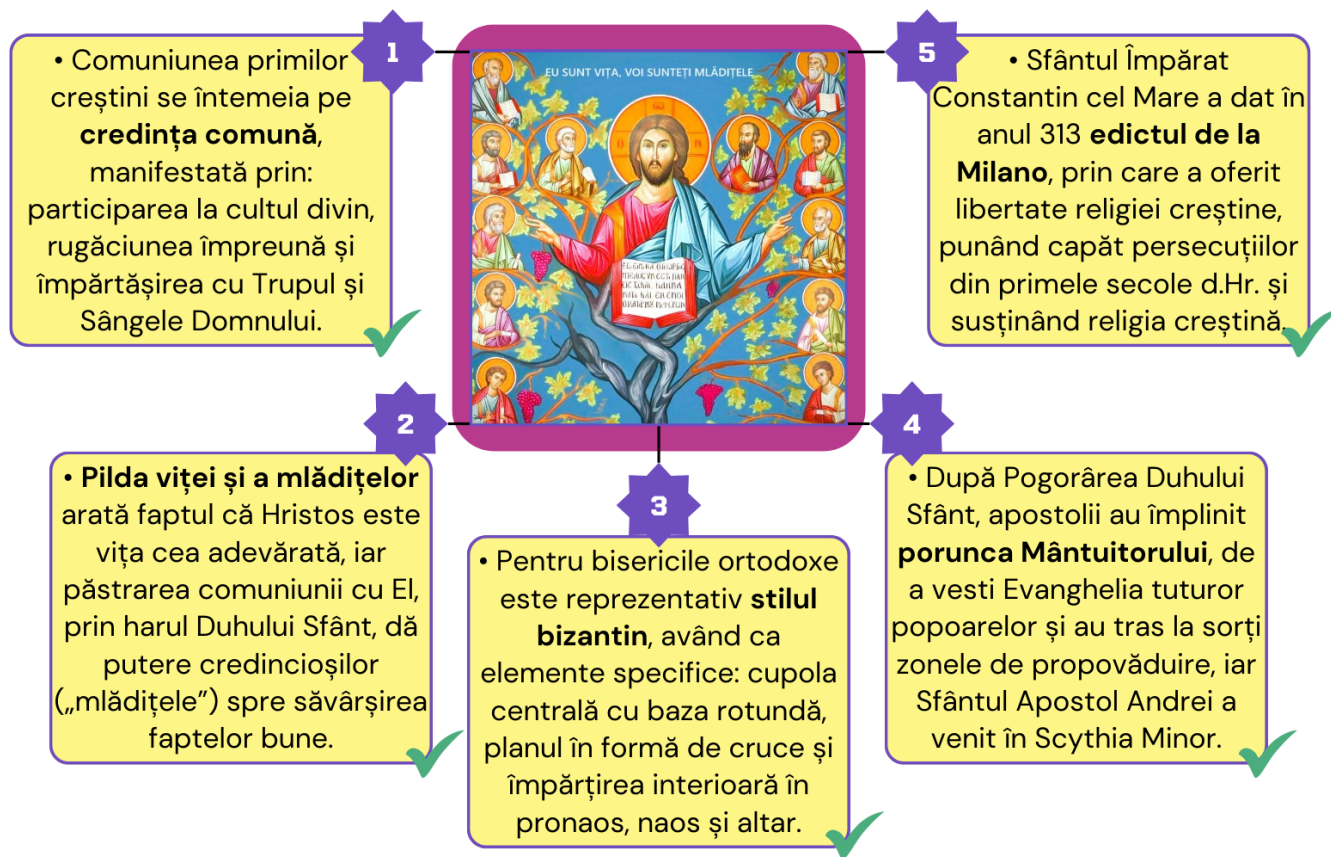
► Caută în surse recomandate de profesor alte informații despre descoperirea lemnului crucii și prezintă-le la clasă.

Recapitulare – Domeniul II

A. În cadrul domeniului **Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului** ați învățat despre primii creștini și despre lăcașurile de cult. Amintiți-vă de principalele teme parcurse, utilizând schema următoare:

B. Citește fragmentul de rugăciune de mai jos și extrage învățăturile referitoare la misiunea Sfinților Apostoli.

Rugăciune

Predicile voastre cele pline de lumină, smerenie și multe lacrimi s-au împlinit; ați botezat oamenii cu Duh Sfânt, ridicând Biserica lui Hristos pe pământ, mergând peste tot vestind cuvântul lui Dumnezeu; pentru această lucrare a voastră, vă cântăm:

Bucurați-vă, că prin unirea iubirii lui Hristos, ați propovăduit dragostea și pacea Bisericii; Bucurați-vă, că ați mers din oraș în oraș, predicând Evanghelia lui Hristos; (...)

Bucurați-vă, cei doisprezece Sfinți Apostoli, care ați luminat lumea cu învățătura lui Hristos!

(extras din Acatistul Soborului celor 12 Sfinți Apostoli)

C. Aplicații recapitulative

➤ **1. Creioanele la mijloc.** Formați grupe de câte 3-4 membri. Pe o foaie A4, elevii din fiecare grupă notează, pe rând, răspunsul la întrebarea **Cum se poate realiza comuniunea?** Când toți membrii unei echipe au răspuns, creioanele acestora sunt puse pe foaie. Fiecare echipă desemnează un reprezentant care va prezenta clasei răspunsurile scrise. Se notează la tablă și în caiete trei dintre cele mai bune răspunsuri date, de la toate echipele clasei. **Timp de lucru: 8 minute.**

➤ **2.** Transcrie pe caiet și completează următorul tabel, apoi citește cele notate:

<i>Învățătură însușită pe parcursul studierii Domeniului II</i>	<i>Modalități/Situații din viață în care am aplicat-o</i>
1) ...	...
2) ...	...
3) ...	...

➤ **3.** Corelează numele fiecărui lăcaș de cult de mai jos cu imaginea corespunzătoare și menționează câteva aspecte despre acesta, potrivit exemplului:

Exemplu: 4. **Biserică protestantă** – imaginea D; realizată în stilul gotic, cu ziduri înalte și subțiri.

1. BISERICĂ CATOLICĂ

A.

3. PAGODĂ

D.

5. MOSCHEE

G.

2. BISERICĂ ORTODOXĂ

B.

4. BISERICĂ PROTESTANTĂ

C.

6. SINAGOGĂ

E.

7. RUINE TEMPLU

F.

4. Analizează imaginea alăturată și precizează:
- denumirea peretelui care separă naosul de altar;
 - componența fiecărui registru al acestui obiect;
 - denumirea ușilor acestuia;
 - importanța acestui obiect;
 - motivația așezării Sfintei Cruci în partea de sus a acestuia.

5. Citește textul următor și răspunde cerințelor date:

Memoria și evlavia Bisericii îi păstrează și îi cinstesc pe Împărații Constantin și Elena ca Sfinți „Întocmai cu Apostolii”, deși au trăit la aproape două secole după aceștia. Această calitate este pusă, mai ales în ceea ce-l privește pe Împăratul Constantin, în legătură cu modul minunat al convertirii sale.

*În anul 312, înaintea unei lupte împotriva lui Maxențiu, Hristos Domnul i se arată în vis și îi descoperă în lumină pe cer, în miezul zilei, semnul Crucii Sale, însoțit de îndemnul: „În acest semn vei învinge!”. Fiind credincios acestei revelații și cuvintelor Mântuitorului Iisus Hristos, Sfântul Constantin cel Mare își învinge rivalul și devine **primul conducător al Imperiului Roman chemat la misiune direct de Hristos**, așa cum l-a chemat și pe Sfântul Apostol Pavel. (...)*

Luând „chemare nu de la oameni, ci de la Dumnezeu” (așa cum se spune în troparul pomnirii lui), Sfântul Împărat Constantin a emis, în anul 313, decretul de libertate religioasă sau Edictul de la Milano, prin care se acorda creștinilor libertatea și dreptul de a-și recupera bunurile confiscate în timpul persecuțiilor. (...)

De asemenea, credința mamei sale, Sfânta Elena, este pecetluită de semnul de viață făcător al Crucii Mântuitorului, pe care ea a descoperit-o în pământul Ierusalimului în anul 326, după anevoioase și costisitoare săpături. (Cuvântul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, din 3 iunie 2013)

- Caută înțelesul cuvântului *tropar* și notează-l pe caiet;
- Precizează motivul comparației dintre Sfântul Împărat Constantin cel Mare și Sfântul Apostol Pavel;
- Menționează câteva dintre cele mai importante acțiuni ale Sfinților Împărați Constantin și Elena, împlinite în sprijinul religiei creștine.

6. Alcătuieste o compunere de o pagină cu titlul **Biserica primară**, în care să utilizezi termenii: *iubire*, *solidaritate*, *comuniune*, *apostoli*, *entuziasm* și *diaconi*.

EVALUARE – DOMENIUL II

TEST

1. Stabilește valoarea de adevăr (A = adevărat; F = fals) a următoarelor enunțuri:

- a) Sfântul Apostol Andrei a venit în Scythia Minor. **A/F**
- b) Primii creștini își puneau bunurile în comun. **A/F**
- c) Parohia este formată din totalitatea clericilor. **A/F**
- d) Cea mai răspândită formă de biserică este cea de cruce. **A/F**
- e) Stilul romanic are ca specific bolta ogivală. **A/F**
- f) Sfântul Pavel este numit „Apostolul neamurilor”. **A/F**

2. Analizează icoana, apoi indică semnificația **lucrătorului**, a **viței**, a **mlădițelor** și a **roadelor** din *Pilda viței și a mlădițelor*, rostită de Domnul Hristos.

3. Continuă propozițiile de mai jos cu informații corespunzătoare, după model:

Exemplu: *Membrii parohiei se pot implica în activități caritabile, educaționale și recreative.*

- a) Membrii parohiei se pot implica în activități
- b) Comuniunea credincioșilor se bazează pe
- c) Familia creștină este numită și
- d) Biserica este împărțită în
- e) Pe Sfânta Masă se află

4. Pornind de la citatul dat, alcătuește o compunere de 15-20 rânduri. Dă-i un titlu potrivit.

Venirea noastră la biserică într-un număr mare este o dovadă a sănătății sufletului nostru. După cum foamea este un semn de sănătate trupească, tot așa și dorul de cuvintele dumnezeiești este cel mai mare semn de sănătate sufletească. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 1,5 puncte
6 x 0,25 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 2 puncte
4 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 3 – 2 puncte
4 x 0,5 p. pentru fiecare propoziție completată corect.

Ex. 4 – 3,5 puncte
0,5 p. – alegerea titlului potrivit;

1 p. – utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;

1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);

0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Autoevaluare:

Transcrie pe caiet și completează următoarele enunțuri:

- ❖ *Pe durata parcurgerii acestui domeniu, prin rezolvarea sarcinilor de lucru, mi-am însușit...*
- ❖ *Apreciez activitatea mea ca fiind...*

Sfântul Mare Mucenic Dimitrie,
Izvorătorul de Mir

Indicații de rezolvare:

- ▶ Poți realiza investigația pe cont propriu sau în echipă cu 1-2 colegi;
- ▶ Poți alcătui la final o listă a Sfinților Mucenici menționați în cadrul investigației, pe care o poți însoți de un colaj cu icoane ale acestora.

INVESTIGAȚIE

Cinstirea Sfinților Mucenici în comunitatea mea

Realizează o investigație pe tema: ***Cinstirea Sfinților Mucenici în comunitatea mea***, parcurgând următorii pași:

- 1. Stabilește cu ce persoane vei discuta în cadrul investigației (membri ai familiei, nași, preoți, colegi, prieteni ș.a.).
- 2. Alege și alte surse de informare, precum: cărți, articole tipărite și/sau în format electronic.
- 3. Selectează metodele pe care le vei utiliza în timpul investigației (spre exemplu: interviul față în față; interviul prin intermediul tehnologiei informatice, observația etc.).
- 4. Alcătuieste un set de întrebări pentru persoanele cu care vei discuta.

Exemplu:

- ▶ *Ce reprezintă pentru dvs. mucenicia sau martirajul cuiva?*
- ▶ *Ce importanță are pentru dvs. existența mucenicilor sau a martirilor?*
- ▶ *Ce părere aveți despre cinstirea mucenicilor?*
- ▶ *Căror Sfinți Mucenici vă rugați mai frecvent? De ce?*
- ▶ *Ce alte forme de cinstire a Sfinților Mucenici practicați mai des?*

- 5. Notează toate informațiile importante culese.
- 6. Prezintă la clasă rezultatul investigației, sub forma dorită: fișe, poster, prezentare de tip PowerPoint, video etc.
- 7. Compară rezultatul tău cu cele ale investigațiilor colegilor.
- 8. Formulează împreună cu profesorul o concluzie a tuturor investigațiilor realizate.

VIATA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII

Închinare la icoană

1. Manifestarea bucuriei în viața omului
2. Frumosul în viața creștinilor
3. Prietenia și iubirea, valori pentru viață

Recapitulare

Evaluare

Din Sfânta Scriptură

Să se bucure și să se veselească de Tine toți cei ce Te caută pe Tine, Doamne, și să zică pururea cei ce iubesc mântuirea Ta: „Slăvit să fie Domnul!”

(Psalmul 39, 22)

Bucuria participării la hram

Dicționar

alinare = liniștire, potolire, calmare;

demnitate = (aici) onoare; atitudine nobilă, plină de curaj;

ocară = vorbă sau faptă care mustră, ceartă, rușinează sau compromite pe cineva.

Manifestarea bucuriei în viața omului

Dumnezeu, ca un Părinte iubitor, i-a dăruit omului tot ceea ce este necesar pentru a fi fericit. În acest sens, omul își găsește bucuria prin viața trăită în armonie cu toată creația și cu semenii, precum și în comuniune cu Creatorul său. Bucuria spirituală este semnul prezenței harului divin în sufletul omului, iar importanța ei a fost accentuată de Domnul Iisus Hristos, atunci când a rostit **Fericirile (Matei 5, 3-12)**. Cele nouă **Fericiri** cuprind **virtuți** pe care creștinii sunt chemați să le dobândească, pentru a primi răsplată de la Dumnezeu: „Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5, 12).

1. **Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor.** „Sărăcia cu duhul” semnifică virtutea smereniei, care este opusă mândriei și îl ajută pe credincios să dobândească Împărăția cerurilor.

2. **Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.** Plânsul pentru greșelile proprii și pentru ale aproapelui provine din virtutea pocăinței. „Cei ce plâng” primesc alinare sufletească, în urma căinței sincere.

3. **Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.** Virtutea blândeții se opune oricărei forme de violență, printr-o atitudine pașnică și răbdătoare față de semenii, izvorâtă din bunătate.

4. **Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.** Dreptatea este virtutea care presupune alegerea binelui și săvârșirea faptelor bune, în mod constant, din tot sufletul.

5. *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.* Cei ce practică virtutea milosteniei, ajutându-i pe cei aflați în nevoi, vor fi, la rândul lor, miluiți de Tatăl ceresc.

6. *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.* Prin ferirea de orice rău și păstrarea purității sufletești, creștinul simte prezența lui Dumnezeu în inima sa.

7. *Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.* Cei care ajută la buna înțelegere între oameni, în duhul înțelepciunii și al păcii, se aseamănă Mântuitorului, Care este numit și *Împăciuitorul* (Facerea 49, 10).

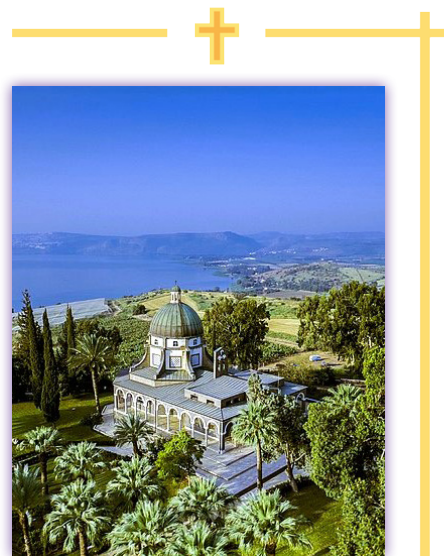
8. *Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor.* Răbdarea prigoanelor și a suferințelor pentru dreapta credință va fi răsplătită de Dumnezeu, prin câștigarea Raiului.

9. *Fericiți veți fi voi când vă vor ocări și vă vor prizoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind, din pricina Mea.* Hristos îi fericește pe cei care sunt acuzați pe nedrept și îndură cu demnitate și îndelungă-răbdare prigoniri pentru credința lor.

Astfel, *Fericirile* sunt îndemnuri adresate tuturor oamenilor, de a urca pe scara virtuților, spre dobândirea bucuriei veșnice.

În viața cotidiană, există diverse momente de **bucurie**. Spre exemplu, atunci când ne rugăm cu credință puternică sau când oferim și primim daruri, resimțim bucurie pentru **valori spirituale și materiale**. **Bucuria întâlnirii cu semenii** entuziasmează și mângâie sufletul. Ne putem bucura de împlinirile proprii, dar și de ale celorlalți, punând astfel în practică porunca iubirii. De asemenea, când acordăm și primim iertare, simțim **bucuria împăcării** cu Dumnezeu, cu sinele și cu aproapele.

În fiecare zi, Dumnezeu ne cheamă să ne bucurăm de darul vieții și să răspândim bucurie în jurul nostru: „Bucurați-vă pururea întru Domnul. Și iarăși zic: Bucurați-vă!” (Filipeni 4, 4).

Biserica de pe Muntele Fericirilor

Informează-te!

❖ Cele nouă *Fericiri* fac parte din *Predica de pe Munte*, o cuvântare rostită de Domnul Hristos la începutul propovăduirii Sale, care este cuprinsă în *Evanghelia după Matei*. După rostirea *Fericirilor*, Mântuitorul a transmis învățături despre purtarea cu semenii, despre rugăciune, milostenie și post. Atunci i-a învățat pe oameni și rugăciunea *Tatăl nostru*.

❖ Cântarea *Fericirilor* este inclusă în slujba Sfintei Liturghii, înainte de ieșirea preotului cu Sfânta Evanghelie. Acest moment simbolizează întâmpinarea lui Hristos, Care e închiptuit prin Sfânta Evanghelie. Domnul este Cel Care a oferit oamenilor fericirea cea adevărată.

Reține!

1. Cele nouă *Fericiri* (Matei 5, 3-12)

- Cele nouă *Fericiri* cuprind virtuți pe care creștinii sunt chemați să le cultive de-a lungul vieții.

- Cei care împlinesc îndemnul cuprinse în *Fericiri* dobândesc Împărăția cerurilor.

2. Momente de bucurie în viața cotidiană

- Creștinii pot resimți bucurie pentru valori spirituale și materiale, dar și bucuria întâlnirii cu semenii.

- Ei se pot bucura de împlinirile proprii și ale celorlalți, precum și în urma acordării și primirii iertării.

Aplicații

➤ 1. Transcrie pe caiet și corelează casetele din coloana A cu virtuțile corespunzătoare din coloana B:

A

a) Fericiți cei săraci cu duhul

b) Fericiți cei ce plâng

c) Fericiți cei blânzi

d) Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate

e) Fericiți cei milostivi

f) Fericiți cei curați cu inima

g) Fericiți făcătorii de pace

h) Fericiți cei prigoniți pentru dreptate

i) Fericiți cei ocărăți și prigoniți, din pricina Mea

B

puritatea

pocăința

milostenia

pacea

dreptatea

îndelunga-răbdare

răbdarea

smerenia

iertarea

blândețea

➤ 2. Audiază cântarea liturgică: *Fericirile*.

➤ 3. Lecturează textele de mai jos și dezbate pe tema diferențelor dintre *bucuria/fericirea lumească* și *bucuria/fericirea oferită de Domnul Hristos*:

▶ *Hristos este bucuria, lumina adevărată, fericirea. Hristos este nădejdea noastră.*

▶ *Să aveți bucuria lui Hristos. Este bucuria care ține veșnic, care poartă în ea veșnica fericire. Este bucuria Domnului nostru, care aduce liniștea cea neclătinată, bucuria cea liniștită și liniștea cea fericită. Este bucuria cea plină de tot harul, care covârșește orice bucurie.*

▶ *Aceasta voiește cel mai mult Hristos, să ne umple de bucurie, fiindcă El este Izvorul bucuriei. Această bucurie este darul lui Hristos. În această bucurie Îl vom cunoaște pe Hristos. (Sfântul Porfirie Kavsokalivitul)*

➤ 4. Știu/Vreau să știu/Am aflat. Transcrie pe caiet și completează tabelul de mai jos, după model:

Știu	Vreau să știu	Am aflat
Orice om caută fericirea.	Cum pot găsi fericirea veșnică?	Urmând îndemnul lui Hristos.
...	...	...

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Bucuria horelor

Hora este un dans popular străvechi răspândit în sud-estul Europei, desfășurat în cerc, simbolul perfecțiunii, și acompaniat de instrumente muzicale (fluier, vioară, țambal, acordeon, trompetă, nai ș.a.). Hora sau *roata valahă* este considerată dansul național al românilor, practicat în mod tradițional la nunți și la mari sărbători populare.

Primul cărturar român care a amintit de acest dans este Dimitrie Cantemir (lucrarea *Descrierea Moldovei*, în 1716): „Când se prind unul pe altul de mână și joacă roata, mergând de la dreapta spre stânga cu aceeași pași potriviți, atunci zic că joacă hora”. Pentru participarea la horă, românii se îmbrăcau cu hainele de sărbătoare (costumele populare tradiționale).

Hora este un prilej de reuniune și de bucurie, de armonizare și de consolidare a comunității, iar prindearea în horă este un privilegiu. În mijlocul horei se consideră că stă Divinitatea, în chip simbolic și, astfel, membrii horei se rotesc în jurul Său. Astfel, hora capătă și un caracter sacru.

Cea mai frumoasă horă a neamului românesc este *Hora Unirii*, pe versuri de Vasile Alecsandri, care a devenit un cântec patriotic românesc, fiind jucată cu prilejul unirii Moldovei cu Țara Românească, în 1859. De atunci, hora este simbolul înfrățirii românilor, al biruinței și al libertății.

► *Audiază „Hora Unirii” și notează pe caiet trei strofe, la alegere.*

2. Repere culturale

Fericirea este definită drept „stare de mulțumire sufletească intensă și deplină” (conform *Dicționarului explicativ al limbii române*), fiind asociată din ce în ce mai frecvent, în prezent, cu conceptul de *well-being* (starea de bine).

Starea de bine a devenit o preocupare în special în rândul psihologilor și a educatorilor, în dorința de a-i ajuta pe cei cu care interacționează să o dobândească și să o dezvolte permanent. În privința îmbunătățirii climatului școlar, spre exemplu, cercetările psihologice actuale subliniază legătura strânsă dintre emoțiile pozitive trăite de elevi în clasă și succesul lor școlar. Un climat prietenos, bazat pe cooperare, încurajare și încredere, facilitează dezvoltarea cognitivă și învățarea.

Definirea *stării de bine* include, de cele mai multe ori, diverse aspecte: emoțional, social, fizic, material, precum și pe cel spiritual. Aspectul spiritual este corelat cu apartenența la o religie, cu formarea unor convingeri, dar și cu orientarea vieții spre un scop mai înalt, bazat pe valori religio-morale.

► *Reflectează asupra conceptului de „stare de bine” și definește ce înseamnă acesta, în viziunea ta. Realizează un poster pe această temă, pe o foaie A4, și adaugă fișa la portofoliu.*

Lecția
2

Din Sfânta Scriptură

Însă cei drepecți vor fi vii în veacul veacului și răsplata lor este la Domnul și Cel Atotputernic are grijă de ei. Drept aceea, vor primi din mâna Domnului împărăția frumuseții și cununa cea strălucitoare (...).

(Înțelepciunea
lui Solomon 5, 15-16)

Domnul Iisus Hristos

Dicționar

a contempla = a medita, a reflecta;

estetic = referitor la frumos;

lăuntric = (aici) care se află în interior, care ține de sufletul cuiva;

a marca = (aici) a impresiona, a imprima (ceva) în sufletul cuiva;

nostalgie = sentiment de melancolie sau de dor față de cineva sau de ceva drag.

Frumosul în viața creștinului

Creatorul lumii le-a făcut pe toate bune și frumoase, în ordine, armonie și pline de har, ca manifestare a iubirii, măreției și puterii Sale. La sfârșit, Dumnezeu l-a creat pe om, după chipul Frumuseții Lui negrăite. „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte” (Facerea 1, 31).

Omul este înzestrat deopotrivă cu **frumusețe fizică** (trupească) și **spirituală** (duhovnicească). Frumusețea sufletului este mai presus de cea a trupului: „Trupul omenesc este frumos numai în măsura în care oglindește sufletul” (Constantin Brâncuși). Sufletul curat, plin de credință, iubire și smerenie, atrage harul dumnezeiesc, care îi dăruiește adevărata frumusețe, prin strălucirea sa.

Frumusețea spirituală a omului se răsfrânge în **comportamentul** său față de ceilalți. În acest sens, Sfântul Siluan Athonitul consideră că: „Păcatul îl urăștește pe om, dar harul îl face frumos.” Prin manifestarea virtuților, precum: bunătatea, iubirea, răbdarea, compasiunea și iertarea, sufletul omului devine tot mai luminat și mai frumos, fiind capabil să vadă și frumusețea lăuntrică a altora. Astfel, devin tot mai frumoase și mai profunde relațiile dintre semeni, ceea ce sporește înțelegerea și bucuria. Spre exemplu, frumusețea unui gest dezinteresat, puterea unui cuvânt de mângâiere sau o privire plină de iubire îl pot marca pe celălalt pentru totdeauna.

De asemenea, **frumosul natural** și cel **artistic** îi impresionează pe oameni în mod deosebit, trezindu-le deseori nostalgia Raiului și setea după nesfârșita frumusețe din Împărăția cerurilor.

Natura poartă **pecetea iubirii** lui Dumnezeu pentru om, iar acesta, admirând și protejând natura, ca pe un dar de mare preț, este chemat să-și înalțe mintea și inima spre slăvirea Creatorului universului.

În plus, **puterea creatoare** oferită omului și **inspirația Duhului Sfânt** îl determină să realizeze opere de valoare, în diferite domenii, între care și cel artistic. Pictura, muzica, sculptura, literatura, arhitectura, dansul și celelalte arte dezvăluie forme noi de frumusețe, cu atât mai mult cu cât sunt puse în legătură cu binele și cu adevărul. Un loc aparte îl ocupă **arta religioasă**, în special prin arhitectura lăcașurilor de cult și prin iconografie.

Capacitatea de a contempla frumosul se educă pe tot parcursul vieții. Familia, Biserica și școala conlucrează deopotrivă, spre sensibilizarea copiilor în privința **frumosului autentic**, întâlnit în toate aspectele vieții. Astfel, copilul este ajutat să-și dezvolte gustul estetic, să socializeze mai bine și să fie, la rândul său, mai creativ, bucurându-se de toate cele oferite de Dumnezeu: „Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu, măritu-Te-ai foarte! Întru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat; Cel ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină” (Psalmul 103, 1-2).

Maica Domnului cu Pruncul

Informează-te!

❖ Sfinții din toate timpurile sunt cei care au practicat virtuțile și s-au apropiat de Dumnezeu până la asemănarea cu El, umplându-se de har. Ei sunt modele de adevărată frumusețe spirituală pentru creștini și îi ajută pe cei care le cer mijlocirea, pe calea mântuirii.

❖ Dintre sfinți, cea care s-a ridicat la cea mai înaltă frumusețe spirituală este Preasfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Ea mai este numită în cântările Bisericii: *Cea cu totul minunată, Floarea cea preafrumoasă, Maica milostivirii, Înălțarea neamului omenesc*. De aceea, Biserica Ortodoxă îi acordă Maicii Domnului o cinstire deosebită.

Reține!

1. Frumusețea spirituală și comportamentală a omului

- se datorează sporirii în virtuți, precum: iubirea, smerenia, bunătatea.
- contribuie la dezvoltarea relațiilor interumane armonioase.

2. Frumosul natural și frumosul artistic

- trezesc nostalgia Raiului și setea de frumusețea veșnică.
- sunt daruri oferite de Dumnezeu, spre bucuria și împlinirea omului.

3. Capacitatea de a contempla frumosul

- se poate educa pe tot parcursul vieții, cu sprijinul familiei, al Bisericii și al școlii.
- sensibilizează sufletul, produce bucurie și deschidere spre creativitate.

Aplicații

➤ **1.** Utilizând metoda **3-2-1**, notează pe caiet: trei idei-cheie învățate; două noțiuni din lecție despre care ai vrea să afli mai multe; o concluzie legată de o învățătură din lecție care te-a impresionat.

trei idei-cheie

două noțiuni

o concluzie

➤ **2.** Analizează imaginile următoare, care îl au drept autor pe pictorul român Nicolae Grigorescu, apoi răspunde la cerințele de mai jos.

Peisaj – Puntea ruptă

Icoană – Sfântul Arhanghel Gavriil

a) Realizează o comparație între cele două imagini, din punct de vedere al temelor abordate de pictor și al scopului operelor sale.

b) Discută despre valoarea frumosului artistic în viața ta.

➤ **3.** Ce aș face, dacă...

- ▶ ... aș fi pus în situația de a indica trei direcții de îmbunătățire a propriului comportament?
- ▶ ...aș fi chemat să mă implic într-un proiect legat de protejarea/infrumusețarea mediului?
- ▶ ...aș fi invitat să particip la o lansare de carte/expoziție de pictură sau sculptură?
- ▶ ...ar trebui să țin un discurs despre puterea creatoare a lui Dumnezeu și cea a omului?

➤ **4.** Reflectează la o situație din viața ta, când ai experimentat o formă a frumosului, care ți-a lăsat o amintire de neuitat. Relatează experiența, într-o **compunere** de maximum o pagină, apoi împărtășește-o cu ceilalți colegi. Dă-i un titlu potrivit.

➤ **5.** Sub îndrumarea profesorului de Religie, realizează o **pictură religioasă** pe pânză, carton sau foaie de bloc de desen, în orice format. Utilizează ca model o icoană tipărită (printată) și tehnica de lucru dorită (în acuarele, tempera sau acrylic). Organizați ulterior o **expoziție** la nivelul școlii, cu picturile realizate.

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

Frumusețea iei

Ia este o cămașă tradițională românească de sărbătoare, fiind cea mai răspândită parte a costumului popular femeiesc care se poartă până astăzi. Cămașa este croită în formă de cruce, dintr-o singură bucată de pânză, cu o deschizătură în partea de sus. În timpul confecționării iei se rostesc rugăciuni și sunt cusute motive tradiționale specifice, în funcție de fiecare zonă a țării, de vârsta, statutul social și ocupația celei care o va purta.

le din județul Galați

Frumusețea iei este dată de aceste cusături alese, cu motive florale, cosmice, geometrice ș.a. Motivele de pe ie au o anumită semnificație, atât prin locul în care sunt cusute, cât și prin formă și culoare. De exemplu, *liniile drepte* reprezintă *calea dreaptă în viață*, iar *motivele florale* – *tine-rețea și puterea de viață*; *albastrul* simbolizează *apa și puterea creatoare*, *galbenul* – *belșugul pământului și bucuria*, iar *roșul* – *focul și iubirea*. Astfel, ia este mai mult decât un obiect vestimentar și are mai mult decât un rol estetic, și anume un rol protector pentru cea care îl poartă, transmitând un mesaj important.

Din 1 decembrie 2022, **cămașa cu altită** din România și Republica Moldova (ia cu broderie care acoperă umărul) a devenit obiect înscris în patrimoniul UNESCO. Așadar, valoarea acestei arte tradiționale a fost recunoscută la nivel internațional, ca și necesitatea păstrării și transmiterii ei din generație în generație, ea fiind totodată considerată un important element de identitate națională.

Ziua internațională a iei este sărbătorită de românii din țară și din diaspora în data de 24 iunie.

Din 1 decembrie 2022, **cămașa cu altită** din România și Republica Moldova (ia cu broderie care acoperă umărul) a devenit obiect înscris în patrimoniul UNESCO. Așadar, valoarea acestei arte tradiționale a fost recunoscută la nivel internațional, ca și necesitatea păstrării și transmiterii ei din generație în generație, ea fiind totodată considerată un important element de identitate națională.

Ziua internațională a iei este sărbătorită de românii din țară și din diaspora în data de 24 iunie.

► Caută informații în surse recomandate de profesor despre motive populare de pe iile din zona în care locuiești și despre simbolistica acestora. Notează-le pe o foaie A4 și adaugă fișa la **portofoliu**.

2. Repere culturale

Constantin Brâncuși (1876 – 1957) a fost un sculptor român, recunoscut drept unul dintre cei mai mari sculptori ai secolului al XX-lea. El s-a inspirat din arta populară românească și din credința creștină, dorind să exprime prin operele sale frumusețea și profunzimea vieții, din perspectiva veșniciei.

Marele artist mărturisea: „O pasăre a intrat, odată, prin fereastra Atelierului meu. Și încerca să iasă bătând în geam și nu găsea ieșirea – căci se lovea mereu de sticlă. S-a așezat apoi să se odihnească. Și a încercat din nou și a ieșit. Sculptura este la fel:

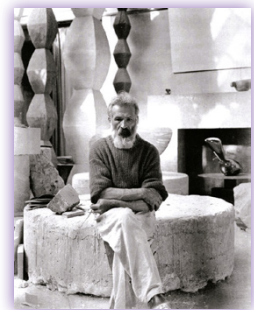

Masa Tăcerii

dacă găsești acel geam (acea ieșire), te ridici înspre cer, intri în împărăția cerurilor...”

Între cele mai cunoscute opere ale sale se numără: ansamblul monumental de la Târgu-Jiu (*Coloana fără Sfârșit*, *Poarta Sărutului*, *Aleea Scaunelor* și *Masa Tăcerii*), grupul de sculpturi *Păsărea măiastră* (pornind de la legenda folclorică a unei păsări cu puteri vindecătoare și profetice) și multe altele. Artistul spunea: „Eu nu creez *Păsări* – ci *zboruri*”.

El a recunoscut că, atunci când lucra, simțea inspirația divină și, având o credință puternică, a afirmat: „Îl voi aștepta pe bunul Dumnezeu în Atelierul meu...”

Constantin Brâncuși, în atelierul său

► Pornind de la exemplul de mai sus, discută despre importanța inspirației divine pentru artiști.

Lecția 3

Din Sfânta Scriptură

Prietenul credincios este acoperământ tare; și cel ce l-a aflat pe el aflat-a comoară. Cu prietenul credincios nimic nu se poate asemăna și nu este măsură a bunătății lui.

(Înțelepciunea
lui Isus Sirah 6, 14-15)

Dicționar

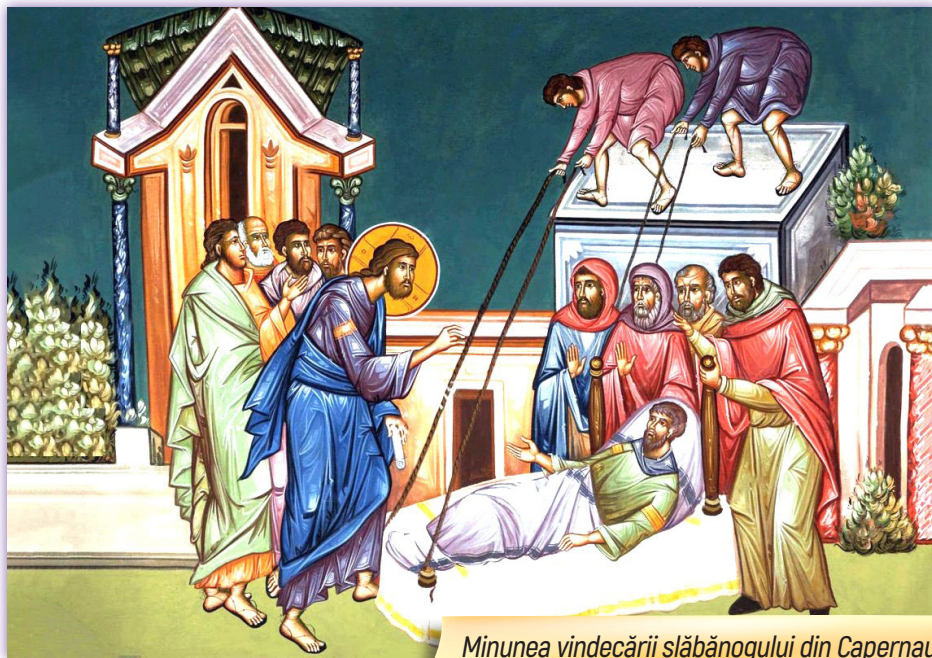
anturaj = totalitatea persoanelor care înconjoară în mod obișnuit pe cineva, companie;

empatie = înțelegere, compasiune;

a judeca = (aici) a condamna, a critica;

slăbănog = infirm, olog, paralizat.

Prietenia și iubirea, valori pentru viață

Minunea vindecării slăbănogului din Capernaum

Domnul Hristos i-a învățat pe oameni despre cea mai mare virtute, iubirea: „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul.” (Ioan 13, 34). În spiritul **iubirii dezinteresate**, care poate merge până la sacrificiu, Mântuitorul îi numește pe apostoli prieteni, dar și pe cei care împlinesc învățăturile Sale. Tot astfel, primii creștini se numeau între ei prieteni, în mod frecvent: „Pace ție! Prietenii te îmbrățișează. Îmbrățișați pe prieteni, pe fiecare după numele lui” (III Ioan 1, 15).

Iisus Însuși a fost impresionat de **loialitatea** și **devotamentul** unor oameni pentru prietenul lor bolnav. Odată, pe când Domnul era în Capernaum, L-au căutat patru bărbați, purtându-și prietenul slăbănog pe un pat. „Și neputând ei, din pricina mulțimii, să se apropie de El, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și, prin spărtură, au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul. Și văzând Iisus credința lor, i-a zis slăbănogului: Fiule, iertate îți sunt păcatele tale!” (Marcu 2, 4-5).

Așadar, **pentru credința prietenilor**, Domnul vindecă mai întâi sufletul celui bolnav, iar apoi îi tămăduiește și neputința trupezască: „Zic ție: Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta. Și s-a sculat (*slăbănogul*) îndată și, luându-și patul, a ieșit înaintea tuturor, încât erau toți uimiți și slăveau pe Dumnezeu, zicând: Asemenea lucruri n-am văzut niciodată” (Marcu 2, 11-12). Se arată, astfel, că prietenii adevărați oferă ajutorul la nevoie, precum și importanța rugăciunii pentru cei apropiați.

Prietenia care are la bază iubirea creștină îi aduce pe oameni în **comuniune** unii cu alții, dar și cu Dumnezeu, cu îngerii și cu sfinții. Ea se dezvoltă în primul rând în cadrul familiei, dar și prin relațiile sociale cu alte persoane, de-a lungul timpului.

Copiii și tinerii învață, treptat, că **prietenia de durată** necesită sinceritate, respect, empatie, înțelegere, discreție și statornicie. Rezultă că ea nu este atât de frecventă pe cât pare să o indice accesarea rețelelor de socializare. Ea presupune o luptă continuă cu egoismul și o deschidere către celălalt, fără a-l judeca și fără a-i pretinde nimic, dar și un dialog real cu acesta, care să depășească spațiul virtual.

Căutarea **anturajului potrivit** devine o adevărată provocare, mai ales la vârsta adolescenței. Sfântul Apostol Pavel ne atenționează că: „Tovărășiile rele strică obiceiurile bune” (I Corinteni 15, 33). Arta de a-ți face prieteni începe prin a ști să fii tu, mai întâi, un bun prieten, și ea se învață, de regulă, după mai multe încercări. De asemenea, într-o relație de prietenie, este bine să putem trece peste momentele mai dificile și să o putem lua de la capăt, acordând și primind iertarea.

Vorbind despre prietenia care durează toată viața și se continuă în veșnicie, Sfântul Ioan Casian din Dobrogea învață că: „Înțelegerea sigură și prietenia nedespărțită nu pot exista decât între oameni cu bune obiceiuri, cu aceleași virtuți și cu aceleași idealuri în viață.”

Sfinții Trei Ierarhi

Informează-te!

- ❖ Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur sunt sărbătoriți împreună pe 30 ianuarie, fiind un model de conducători ai Bisericii din vremea lor, dar și de unire în ceruri, în fața lui Dumnezeu.
- ❖ Este renumită și prietenia dintre Sfântul Ioan Gură de Aur și Cuvioasa Olimpiada. Atunci când Sfântul Ioan a fost alungat din funcția sa și exilat pe nedrept, Olimpiada a suferit foarte mult. S-a păstrat corespondența dintre acești sfinți, prin care se întăreau reciproc, în necazuri.
- ❖ Un alt prieten devotat al Sfântului Ioan Gură de Aur este Sfântul Teotim I, Episcopul Tomisului (Constanța de azi).

Reține!

1. Minunea vindecării slăbănogului din Capernaum

- s-a petrecut ca urmare a credinței prietenilor celui bolnav.
- a fost săvârșită de Domnul Iisus, prin puterea Sa dumnezeiască.

2. Prietenia izvorâtă din iubirea creștină

- duce la comuniunea oamenilor între ei, dar și cu Dumnezeu, îngerii și sfinții.
- presupune sinceritate, înțelegere, respect, loialitate, discreție.

3. Provocări la vârsta adolescenței

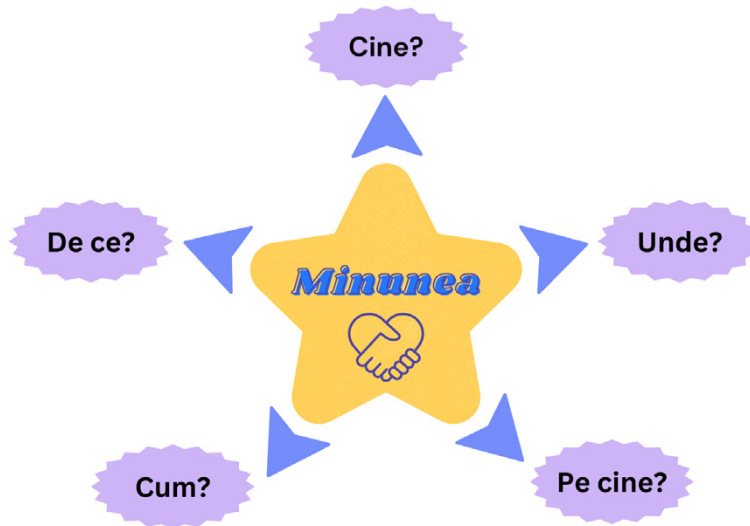
- a ști să fii un bun prieten pentru cineva, fără a-l judeca și fără a-i pretinde nimic.
- alegerea anturajului potrivit, evitând obiceiurile rele și acordând iertarea, după caz.

Aplicații

➤ **1.** Răspunde la următoarele întrebări, referitoare la minunea vindecării slăbănogului, prezentată în lecție:

➤ **2.** Copiază pe caiet, apoi completează spațiile libere cu termenii corespunzători de mai jos:

Domnul Hristos a oferit modelul ... desăvârșite, care merge până la sacrificiu. El i-a numit ... pe apostoli și pe toți cei care urmează învățăturile Sale. Prietenia care are la bază iubirea creștină îi aduce pe oameni în ... unii cu alții, dar și cu ..., cu îngerii și cu sfinții. Prietenia ... presupune deschidere continuă spre dialog și luptă continuă cu La vârsta adolescenței, cea mai mare provocare este alegerea ... potrivit.

(adevărată, Dumnezeu, iubirii, egoismul, prieteni, anturajului, comuniune)

➤ **3. Lanțul însușirilor.** Fiecare elev numește, pe rând, o însușire pe care o consideră potrivită unui prieten ideal. Jocul se încheie când toți elevii clasei au rostit câte un cuvânt adecvat, fără a se repeta vreo însușire.

➤ **4. Joc de rol.** Formează pereche cu un coleg și căutați împreună soluții pentru situațiile de mai jos. Unul dintre membrii echipei joacă rolul prietenului aflat în nevoie, iar celălalt – pe al prietenului care îl ajută. Transpuneți apoi aceste soluții utilizând elemente ale artei dramatice (mimică, gesturi și replici dialogate), în fața clasei. **Timp de joc: 8 minute.**

- a) Prietenul tău/prietena ta este întristat/intristată de nota mică obținută la un test.
- b) Prietenul tău/prietena ta a fost jignit/jignită de un alt coleg, în pauză.
- c) Prietenul tău/prietena ta este supărat/supărată, însă nu știi motivul.

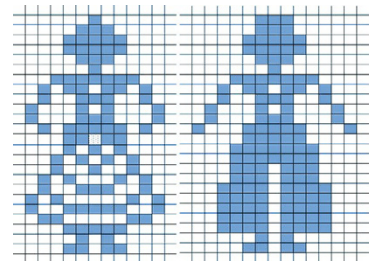
➤ **5.** Compune un eseu de 15-20 rânduri despre prietenie, pornind de la citatul următor: „În ce mă privește pe mine, să știți că toate prietenii mele, câte le-am avut până acum și câte voi mai avea de acum încolo, le-am programat pentru veșnicie” (Arhimandrit Teofil Păraian).

1. Pe urmele strămoșilor

Iubirea și prietenia, în proverbe

Poporul român este iubitor și creator de proverbe, care sunt apreciate ca învățături morale pline de înțelepciune, născute din experiență. Și astăzi proverbele sunt amintite frecvent, îndeosebi în vorbirea curentă, drept argumente eficiente pentru diverse situații de viață sau ca recomandări concentrate, pentru cei mai tineri. Pe tema iubirii și a prieteniei există zeci de proverbe străbune, care uimesc prin profunzimea și frumusețea lor, cum ar fi:

- ▶ *Fără prietenie nu e dragoste, fără dragoste nu e prietenie.*
- ▶ *Prietenul la vreme de nevoie se cunoaște.*
- ▶ *Cine are un prieten bun nu mai are nevoie de oglindă.*
- ▶ *Drumul către casa unui prieten nu este niciodată lung.*
- ▶ *Spune cu cine te împrietenești ca să-ți spun cine ești.*
- ▶ *Nicio avere mai bună decât prietenul cel bun.*
- ▶ *Iubește-ți prietenul cu toate defectele lui.*
- ▶ *Singurul mod de a avea prieteni este să fii tu însuși un bun prieten.*
- ▶ *Inimii nu i se poate porunci.*
- ▶ *Dragostea este asemeni a două inimi ce ard împreună și se transformă într-una singură.*

- ▶ *Discută la clasă despre înțelesul proverbelor de mai sus.*
- ▶ *Selectează trei proverbe preferate dintre cele date și notează-le pe caiet.*

2. Repere culturale

Scriitorii români și străini au fost preocupați adesea de abordarea unor teme literare precum prietenia și iubirea. Între ei se remarcă scriitorul francez **Antoine de Saint-Exupéry**, autorul celebrei opere *Micul Prinț* (1943), care se adresează cititorilor de toate vârstele, având ca subiect valoarea prieteniei adevărate, a iubirii nemuritoare și pure.

În dialogul său cu o vulpe, Micul Prinț, personajul principal al cărții, află de la aceasta că: „Nu cunoaștem decât ceea ce împlânzim. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Cumpără lucruri de-a gata, de la negustori. Cum însă nu există negustori de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei cu adevărat să ai un prieten, împlânzește-mă!” Procesul de „împlânzire” a însemnat, de fapt, împrietenirea băiatului cu vulpea, cu răbdare și delicatețe, și, prin urmare, descoperirea fericirii și a sensului vieții, prin iubirea dezinteresată: „...dacă tu mă împlânzești, viața mea se va însenina. Voi cunoaște sunetul unor pași deosebiți de-ai tuturor. Pașii altora mă fac să intru sub pământ. Ai tăi mă vor chema din vizuină, ca o melodie.” De asemenea, Micul Prinț află că „devii de-a pururi răspunzător pentru ceea ce ai împlânzit.”

- ▶ *Comentează textele citate mai sus, din povestirea „Micul Prinț”.*
- ▶ *Menționează alte cărți din literatura universală pe care le cunoști, pe tema prieteniei și iubirii.*

Recapitulare – Domeniul III

A. În cadrul domeniului **Viața creștinului împreună cu semenii** ați învățat despre ce înseamnă fericirea, bucuria, frumusețea, iubirea și prietenia, din punct de vedere creștin. Amintiți-vă de temele parcurse, pornind de la schema următoare:

B. Citește fragmentul de rugăciune de mai jos și discută despre frumusețea naturii, care trezește în suflet dorul după frumusețea nesfârșită din Împărăția cerurilor.

Rugăciune

M-ai adus în viața aceasta ca într-un rai preasfânt. Am văzut cerul ca un potir albastru și adânc, în azurul căruia cântă păsările, am ascultat foșnetul plin de pace al pădurii și susurul dulce-glăsuitor al apelor; m-am înfruptat din roadele bine-miresmate și dulci, ca și din mierea cea parfumată. Ce bine e la Tine pe pământ, și câtă bucurie să fiu oaspetele Tău! (...)

Slavă Ție, pentru surâsul deșteptării scaldate în lumină,

Slavă Ție, pentru frumusețea zidirii mâinilor Tale,

Slavă Ție, pentru viața veacului acesta, prevestitoare a celei cerești,

Slavă Ție, Dumnezeule, în veci!

*(extras din Acatistul de mulțumire
„Slavă lui Dumnezeu pentru toate”)*

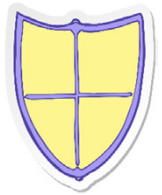

C. Aplicații recapitulative

1. Răspunde la întrebările următoare:
 - a) Cum a fost numită cuvântarea Domnului Iisus care cuprinde și *Fericirile*?
 - b) Ce cuprinde fiecare dintre *Fericiri*?
 - c) Cum poți aplica în viața ta învățăturile desprinse din cele nouă *Fericiri*?
 - d) Ce faptură a înzestrat Dumnezeu cu frumusețe fizică și spirituală?
 - e) Care este cea mai mare virtute creștină și cum o poți manifesta?
 - f) Ce L-a impresionat pe Mântuitorul atunci când l-a vindecat pe slăbănogul din Capernaum?
 - g) Când oferă prietenii adevărați ajutorul?
 - h) Cu ce provocări te confrunți, în privința anturajului?

2. Găsește sinonime pentru următoarele cuvinte: *bucurie*, *virtute*, *smerenie*, *frumusețe*, *prietenie*, *empatie*, apoi alcătuește în scris câte un enunț cu termenii descoperiți.

3. Realizează un **blazon al prieteniei**, pe o foaie A4. Poți completa cele patru compartimente ale blazonului cu simboluri, desene reprezentative, cuvinte-cheie și propoziții sugestive/proverbe. Organizați o expoziție a blazoanelor voastre, la nivelul clasei.

4. Corelează imaginile de mai jos cu tipul de frumos pe care îl înfățișează, apoi menționează câteva caracteristici pentru fiecare categorie de frumos, conform exemplului dat.
 Exemplu: a. *Frumusețea spirituală – imaginea B; Dintre oameni, Maica Domnului este persoana cu sufletul cel mai curat, fiind aleasă de Dumnezeu să Îl nască pe Fiul Său.*

a. <i>Frumusețea spirituală</i>		
b. <i>Frumusețea naturii</i>		
c. <i>Frumusețea artistică:</i> ► 1) pictură; ► 2) sculptură; ► 3) arhitectură.		

5. Ordonează cronologic următoarele evenimente ce au legătură cu minunea vindecării slăbănogului din Capernaum:

- a) Auzind că Iisus este în localitatea lor, patru oameni l-au adus pe prietenul lor slăbănog pe un pat, pentru a fi vindecat;
- b) Cel vindecat și-a ridicat singur patul și a putut să meargă;
- c) Pentru că nu au putut intra în casă din cauza mulțimii de oameni, au desfăcut acoperișul și l-au coborât pe cel bolnav înaintea Mântuitorului;
- d) Mântuitorul se afla într-o casă unde îi învâța pe oameni;
- e) Domnul Hristos a fost profund impresionat de credința și prietenia lor și l-a vindecat sufletește și trupește pe slăbănog.

6. Citește textul următor și răspunde cerințelor date:

*Prietenia este iubirea sufletului sănătos față de un alt suflet sănătos. Prietenia este sfântă, curată, nevinovată, fidelă, neschimbătoare, sinceră, temerară, adevărată, veșnică. **Prietenia este o virtute**, pentru că își are sălașul în moralitate și în buna educație a sufletului sănătos; căci nu se unește decât cu virtutea și este iubitoare de virtute, îmbrățișând-o și rămânând cu ea în veci. Prietenia, ca virtute, se lasă atrasă de ceea ce-i este asemenea și își află odihna în virtuțile care se înrudesc.*

***Prietenia este legătura dintre suflete asemănătoare.** Este o pătimire a sufletului drept-cugetător, care se leagă printr-o iubire puternică de cei care-i sunt dragi, unind prin dorință, într-o singură realitate, sufletele care prin firea lor au tendința să fie despărțite. Prietenia are principii statornice, de la care nu face concesii. Prietenia este un anume fel de plăcere morală care îndulcește sufletul. Prietenia îndură orice, prin compasiune și solidaritate. Aristotel a spus: „Prietenia este un suflet care locuiește în două trupuri.” Prietenia este mai puternică decât iubirea născută din înrudire, fiindcă iubirea din înrudire este rodul necesității, pe când prietenia aparține liberei alegeri.*

Prietenia impune evlavie față de cele pe care prietenii le consideră a fi sfinte, curăție în modul de viață, integritate în ceea ce privește deprinderile morale, fidelitate în caracter, statornicie în decizii, sinceritate în cuvinte, îndrăzneală în susținerea a ceea ce este corect și folositor și în a spune adevărul.

(Sfântul Nectarie din Eghina, *Cunoaște-te pe tine însuți*)

- a) Precizează care sunt însușirile prieteniei, desprinse din text;
- b) Explică de ce prietenia poate fi considerată o virtute;
- c) Argumentează de ce este important să avem prieteni care respectă normele morale.

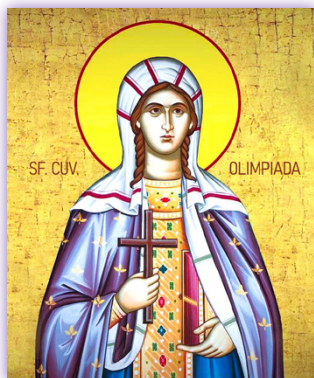
EVALUARE – DOMENIUL III

TEST

1. Alege varianta corectă de răspuns, după modelul *A. = c.*:
- A.** Dumnezeu i-a dăruit omului tot ce este necesar pentru a fi:
a) indiferent; **b)** trist; **c)** fericit.
- B.** În Predica de pe Munte, Mântuitorul a rostit:
a) trei fericiri; **b)** nouă fericiri; **c)** șapte fericiri.
- C.** Frumusețea spirituală a omului se arată în:
a) comportamentul moral; **b)** obiectele deținute; **c)** faptele rele.
- D.** Prietenia adevărată presupune:
a) nepăsare; **b)** sinceritate; **c)** indiscreție.
- E.** Mântuitorul i-a numit pe cei care împlinesc poruncile Sale:
a) oameni; **b)** slujitori; **c)** prieteni.

2. Enumeră șase însușiri ale unui prieten adevărat, potrivit învățăturii creștine.

3. Observă icoana de mai jos și răspunde la cerințele următoare:

- a)** La ce tip de frumos se încadrează icoana Sfintei Olimpiada?
b) Ce îl determină pe om să picteze icoane?
c) Cu ce sfânt a fost prietenă Sfânta Olimpiada?
d) Ce trezește în suflet contemplarea unei icoane?
4. Pornind de la cuvintele Mântuitorului: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor (Matei 5, 3)*, alcătuieste o compunere de 15-20 de rânduri, în care să evidențiezi importanța smereniei în diferite contexte de viață. Dă-i un titlu potrivit.

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte
4 x 0,5 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 1,5 puncte
6 x 0,25 p. pentru fiecare însușire corespunzătoare.

Ex. 3 – 2 puncte
4 x 0,5 p. pentru fiecare cerință rezolvată corect.

Ex. 4 – 3,5 puncte
0,5 p. – alegerea titlului potrivit;
1 p. – utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
1 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Autoevaluare:

Copiază și completează pe caiet enunțurile următoare:

❖ *Pe durata studierii acestui domeniu, prin rezolvarea sarcinilor de lucru, mi-am însușit... ;*

❖ *Am fost impresionat în mod deosebit de cele învățate la lecția ... ;*

❖ *Apreciez activitatea mea ca fiind... .*

Sugestii de reflecție:

- ▶ Care este emoticonul tău predominant, la ora de Religie?
- ▶ Ce arată acest lucru?
- ▶ Cum ai putea îmbunătăți situația (dacă este cazul)?
- ▶ În ce măsură te influențează atitudinea și comportamentul celorlalți colegi, din timpul orei de Religie?

Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului

Pe parcursul studierii domeniului de conținut *Viața creștinului împreună cu semenii*, ai învățat despre diverse forme de manifestare a bucuriei în viața omului, despre cele nouă Fericiri rostite de Domnul Hristos, despre forme ale frumosului în viața creștinului și despre prietenie și iubire, ca valori pentru viață. Toate aceste învățături au fost însoțite de analiza unor aspecte din viața Mântuitorului, corelate cu temele respective.

Transcrie pe caiet *fișa de observare a comportamentului* de mai jos și desenează emoticoanele care ți se potrivesc, la fiecare secțiune. Ea se referă la comportamentul tău de-a lungul întregii perioade în care ai studiat lecțiile incluse în acest domeniu.

În acest fel, vei putea reflecta la propriul comportament și te vei putea autoevalua. De asemenea, vei putea trage concluzii care să te ajute ulterior. Poți utiliza această metodă de evaluare și la finalul celorlalte domenii studiate!

Fișă de observare a comportamentului

Comportamentul tău	Mereu	Frecvent	Rareori	Deloc
1. Mi-am adus obiectele necesare pentru activități				
2. Am scris la fiecare oră cele notate la tablă				
3. Am urmărit cu atenție explicațiile				
4. Am participat activ la discuții				
5. Am rezolvat sarcinile de lucru				
6. Am cooperat în echipele de lucru				
7. Am aplicat ce am învățat la lecții				

VIATA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE

Primirea luminii la Învierea Domnului

1. Praznicele împărătești
2. Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților

Recapitulare

Evaluare

Lecția 1

Din Sfânta Scriptură

Prin înțelepciunea Domnului, ele (zilele) s-au deosebit între ele, că El a statornicit vremurile felurite și zilele de praznic. Dintre ele pe unele le-a înălțat și le-a sfințit; pe altele le-a pus în numărul zilelor.

(Înțelepciunea
lui Isus Sirah 33, 8-9)

Icoana Învierii Domnului

Dicționar

icoană praznicală = icoană a unui praznic împărătesc;

june = fecior, tânăr;

tăiere împrejur = ritual iudaic, săvârșit a opta zi de la nașterea unui băiat, când i se pune și numele. Era considerat un semn al legământului lui Dumnezeu cu patriarhul Avraam.

Praznicele împărătești

Icoana Nașterii Domnului

Dintre sărbătorile creștine, cele mai importante sunt praznicele împărătești, închinat Persoanelor Sfinte Treimi, evenimentelor din viața pământească a Mântuitorului și a Sfintei Fecioare Maria. Unele au dată fixă de sărbătorire, iar altele au dată schimbătoare, în funcție de data Sfințelor Paști.

Evenimentele din **istoria mântuirii**, cinstite de către credincioși la praznicele împărătești, sunt relatate în **Noul Testament**: Nașterea Domnului (25 decembrie), Tăierea împrejur (1 ianuarie), Întâmpinarea Domnului (2 februarie), Botezul Domnului (6 ianuarie), Schimbarea la Față (6 august), Intrarea Domnului în Ierusalim (Duminica dinaintea Sfințelor Paști), Învieria Domnului (Duminica Sfințelor Paști), Înălțarea Domnului (la 40 de zile după Sfințele Paști) și Pogorârea Duhului Sfânt (la 50 de zile după Sfințele Paști).

Sfinții Evangheliști au consemnat că Fecioara Maria „a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut” (Luca 2, 7), Căruia „când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus” (Luca 2, 21). La 40 de zile de la naștere, Maica Domnului și Dreptul Iosif „L-au adus pe Prunc la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului” (Luca 2, 22). La vârsta de 30 ani, când Iisus a fost botezat de Sfântul Proroc Ioan, S-a arătat „Duhul ca un porumbel coborându-Se peste El” (Marcu 1, 10). Când Domnul Hristos S-a schimbat la Față, Duhul Sfânt L-a învăluit ca un „nor luminos” (Matei 17, 5).

De asemenea, primele cărți ale Noului Testament prezintă intrarea Domnului în Ierusalim „pe mânzul asinei” (Ioan 12, 15), după care „Hristos avea să pătimească și să fie cel dintâi înviat din morți și să vestească lumină și poporului și neamurilor” (Faptele Apostolilor 26, 23). La 40 de zile după Învierie, Mântuitorul „S-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor” (Faptele Apostolilor 1, 9), iar după zece zile, a trimis pe Duhul Sfânt asupra apostolilor, sub forma unor „limbi ca de foc” (Faptele Apostolilor 2, 3).

După Edictul de la Milano din anul 313, au fost pictate numeroase icoane ale praznicelor împărătești, ale Maicii Domnului și ale sfinților, care transmit puterea sfințitoare a harului divin. Icoanele praznicale transpun textul biblic în imagini, Persoana centrală fiind **Domnul Iisus Hristos**, Fiul lui Dumnezeu întrupat, icoană vie a dumnezeirii, „chipul lui Dumnezeu celui nevăzut” (Coloseni 1, 15).

Pe lângă Persoanele Sfintei Treimi, aceste icoane înfățișează **persoane sfinte** care au participat la evenimentele respective, precum: Maica Domnului, Dreptul Iosif, Dreptul Simeon, Prorocița Ana, Sfântul Ioan Botezătorul, Prorocii Moise și Ilie, Sfinții Îngeri și Sfinții Apostoli.

Românii respectă cu evlavie sărbătorile bisericești, participând în număr mare la **slujbele de praznic** și păstrând **tradiții străvechi** legate de acestea. Fiecare comunitate parohială își înfrumusețează în mod propriu cinstirea praznicelor. În diferite comunități din **Moldova**, grupuri de colindători în costume populare vestesc Nașterea Domnului în spectacole organizate în localitățile mari. În unele zone din **Ardeal**, după Sfânta Liturghie din noaptea Învierii, tinerele fete interpretează o scenetă a femeilor mironosițe. Junii din Șcheii Brașovului se reunesc în preajma Sfințelor Paști, oferind recitaluri legate de obiceiuri și tradiții străvechi pascale. De Rusalii, în unele comunități din **Muntenia** are loc spectacolul călușarilor, iar în altele, tinerii își oferă reciproc pâine și colivă, pentru întărirea prieteniei.

Praznicile împărătești sunt momente de bucurie sfântă, oferind prilejul întâlnirii cu Dumnezeu și al reunirii familiei. Pentru credincioși, bucuria este deplină când întreaga familie participă la slujbele praznicale, împărtășindu-se de harul divin. Sfântul Nectarie din Eghina subliniază că: „sufletul care a fost atins de iubirea lui Dumnezeu mereu se bucură, este vesel, saltă și dansează, fiindcă se odihnește în iubirea Domnului.”

Momente de la prăznuirea Botezului Domnului

Informează-te!

- ❖ De Crăciun, în zona Moldovei se pregătesc colăcei numiți *crăciunei*, care se agață la icoane, până în luna martie.
- ❖ În Maramureș, în prima zi de Paști, copiii merg pe la cunoscuți, să le vestească Învierea Domnului. Ei primesc de la gazde câte un ou roșu și le urează: *Sărbători fericite*.
- ❖ De Florii, pentru a aminti de ramurile de finic (curmal) de la Intrarea Domnului în Ierusalim, creștinii folosesc cel mai frecvent ramuri de salcie. În Anglia se folosesc și narcise, în Italia ramuri de măsline, iar în Lituania ramuri de ienupăr.

Reține!

1. Despre praznicile împărătești, în general

- Sunt sărbători închinare Sfintei Treimi, evenimentelor din viața Domnului Iisus și a Sfintei Fecioare Maria.
- Unele sunt cu dată fixă, altele cu dată schimbătoare, în funcție de data sărbătoririi Sfințelor Paști.

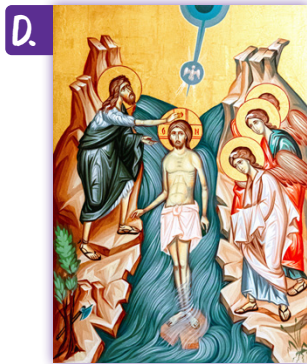
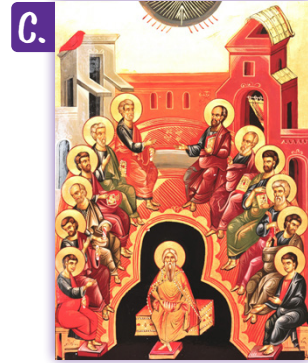
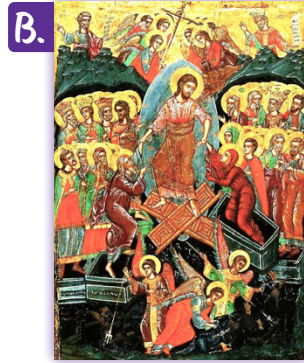
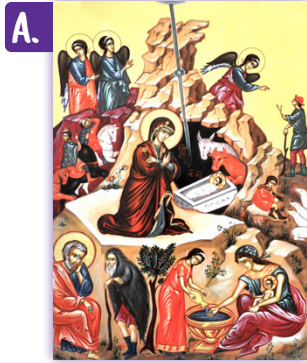
2. Aspecte biblice și legate de modul sărbătoririi lor

- Primele cărți ale Noului Testament prezintă evenimentele praznicelor închinare Sfintei Treimi.
- În poporul român se respectă tradițiile religioase de sărbători, din moși-strămoși, cu evlavie.

Aplicații

- 1. Pornind de la icoanele de mai jos, rezolvă următoarele cerințe:
- precizează numele praznicelor împărătești înfățișate în icoane;
 - indică oral persoanele sfinte participante, din fiecare icoană;
 - ordonează cronologic evenimentele prezentate în icoane, notându-le pe caietul de Religie.

- 2. Continuă povestirea următoare și discută despre importanța respectului reciproc:

Iulian și Dan sunt colegi și prieteni din clasele primare. Iulian obișnuiește să meargă la biserică în fiecare duminică, împreună cu familia. Într-o zi, după orele de curs, Dan îl invită pe Iulian să vizioneze împreună un film, în dimineața zilei de Florii. Pus în încurcătură, Iulian...

- 3. Identifică aspecte de credință comune diferitelor culte existente la nivelul comunității tale, precum: *sărbători, sfinți, tradiții*. Utilizează diferite surse de informare: Internet, cărți de specialitate, discuții cu personal de cult sau membri ai diferitelor culte religioase din comunitate.

- 4. Audiază și învață cu ajutorul profesorului cântarea religioasă *Ca pe Împăratul*, din timpul Sfintei Liturghii.

*Ca pe Împăratul tuturor primim, pe Împăratul tuturor să-L primim,
pe Cel nevăzut înconjurat de cetele îngerești. Aliluia. Aliluia. Aliluia.*

1. Pe urmele strămoșilor

Coșul de Paști

În Duminica Învierii, credincioși din multe zone ale țării vin la biserică aducând spre sfințire un **coș pascal**, plin cu bucate tradiționale, după rânduiala din moși-strămoși. Coșul este acoperit cu un ștergar popular și conține mâncăruri precum: pască, brânză, ouă roșii, cozonac, drob, friptură și prăjituri. După binecuvântarea coșului, bucatele se împart celor sărmani și cunoscuților, după care se servește masa de Paști în familie.

În Țara Oașului, în dimineața de Paști se duce un coș de nuiele plin cu bunătăți, numit *coșarca păștii*.

În zona Câmpulung Moldovenesc, se adaugă în coș o farfurie cu semințe de mac pentru încetarea secetei, sare și făină ca semne de belșug, ceapă și usturoi pentru alungarea insectelor.

În alte zone, precum Călărași și Teleorman, gospodarii aduc coșul pascal chiar în noaptea de Paști, împreună cu cocoși albi. Potrivit legendei, cântatul cocoșului vestește învierea Domnului.

Binecuvântarea și dăruirea bucatelor la praznicul Învierii simbolizează iubirea creștină deschisă tuturor.

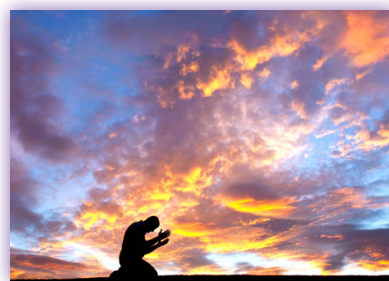
► Realizează un articol pentru revista clasei/școlii sau pentru site-ul parohiei tale, despre obiceiuri pascale din trecut și din prezent, în regiunea în care locuiești.

2. Repere culturale

Potrivit *Convenției Europene a drepturilor omului*, unul dintre drepturile fundamentale ale persoanei umane este libertatea religioasă. În vederea respectării acestui drept, statele europene au stabilit prin lege zile nelucrătoare cu ocazia unor mari sărbători religioase, în funcție de apartenența populației la cultele oficial recunoscute.

Praznicele Nașterii și Învierii Domnului sunt declarate zile libere în țări precum: Anglia, Austria, Belgia, Cehia, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Polonia, România. Sărbătoarea Botezul Domnului este zi nelucrătoare în Austria, Croația, Finlanda, Grecia, Italia, Polonia ș.a., iar de Înălțarea Domnului este zi liberă în Austria, Belgia, Elveția, Finlanda, Franța, Germania ș.a. A doua zi de Rusalii este declarată liberă în Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Polonia, România, Ungaria ș.a.

Pe lângă acestea, la nivel european există și alte zile libere, cu prilejul unor sărbători religioase în cinstea Maicii Domnului și a sfinților.

► Numeste cinci state europene care au zile libere de Crăciun, Paști și Rusalii.

► Prezintă alte aspecte despre libertatea religioasă a omului, studiate la orele de educație socială.

Sărbători închinare Maicii Domnului și sfinților

Din Sfânta Scriptură

Mulțumim lui Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, rugându-ne totdeauna pentru voi, căci am auzit despre credința voastră în Hristos Iisus și despre dragostea ce aveți către toți sfinții.

(Coloseni 1, 3-4)

Nașterea Maicii Domnului

Maica Domnului și sfinții mijlocesc neîncetat pentru oameni, ducând rugăciunile lor înaintea lui Dumnezeu, întrucât „mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iacov 5, 16). În semn de mulțumire și de cinstire, creștinii au închinat acestor persoane sfinte sărbători anuale, consemnate în calendarul creștin-ortodox.

Dintre sărbătorile Maicii Domnului, Sfânta Scriptură amintește de evenimentul prăznuit la **Buna Vestire** (25 martie), când Arhanghelul Gavriil i-a vestit că a fost aleasă de Dumnezeu să Îl nască pe Fiul Său: „...Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema” (Luca 1, 35).

Sfânta Tradiție dă mărturie despre sărbătorile: **Nașterea Maicii Domnului** (8 septembrie), **Intrarea în biserică a Maicii Domnului** (21 noiembrie) și **Adormirea Maicii Domnului** (15 august). Sfântul Ioan Damaschin învață despre nașterea Maicii Domnului că este „începutul mântuirii noastre”. Sfântul Tarasie al Constantinopolului precizează că la intrarea Fecioarei în Templul din Ierusalim au fost prezenți și îngerii, uimiți de puritatea și strălucirea copilei. La mutarea ei la cer, Sfinții Apostoli au fost aduși de îngeri din toate părțile lumii, potrivit mărturiei Sfântului Maxim Mărturisitorul.

Sărbătorile închinare sfinților sunt moduri de cinstire a acestora, ca urmare a vieții lor virtuozitate, despre care se menționează în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție. Sărbătorile sfinților care au trăit până la sfârșitul secolului I d. Hr. au teme scripturistice și patristice, spre exemplu: Sfântul Proroc Ilie (20 iulie), Soborul Sfântului Ioan Botezătorul (7 ianuarie), Sfântul Arhidiacon Ștefan (27 decembrie), Sfinții Apostoli Petru și Pavel (29 iunie).

Dicționar

martirologiu = scriere care prezintă aspecte din viața martirilor Bisericii;

patristic = care se referă la scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii, parte a Sfinței Tradiții;

sinaxar = carte care cuprinde viețile sfinților pe scurt;

sobor = (aici) adunarea credincioșilor, spre cinstirea unui sfânt;

temei = (aici) bază, temelie;

a venera = a cinsti, a respecta.

Zilele închinare sfinților care au trăit după secolul I d. Hr. au teme în Sfânta Tradiție, viețile lor fiind consemnate în scrierile Sfinților Părinți, în martirologii sau în sinaxare.

Între cele mai mari sărbători cinstite de Biserică sunt: Sfântul Ierarh Nicolae (6 decembrie), Sfântul Mare Mucenic Gheorghe (23 aprilie), Sfântul Mare Mucenic Dimitrie (26 octombrie), Sfinții Împărați Constantin și Elena (21 mai).

Cea mai veche reprezentare iconografică a unei sărbători închinare Maicii Domnului este Buna Vestire, pe o frescă din catacombele Romei, din secolele al II-lea – al III-lea. În general, **Sfânta Fecioară** este înfățișată într-o mantie lungă, de culoare roșu-închis. În icoanele sărbătorilor este însoțită de: Domnul Iisus, Sfinții Părinți Ioachim și Ana, Arhanghelul Gavriil, Sfinții Apostoli, îngeri și credincioși. **Sfinții** sunt reprezentați cu aureola sfințeniei și cu alte elemente specifice înfățișării și misiunii lor. Spre exemplu, Sfântul Ioan Botezătorul este zugrăvit în haine din păr de cămilă, ca pustnic și proroc; Sfântul Gheorghe, în haine militare, pe un cal alb, biruind balaurul; Sfinții Împărați Constantin și Elena, cu Sfânta Cruce la mijloc.

Biserica o preacinstește pe Fecioara Maria și îi venerază pe sfinți, prin lăcașuri de cult închinare acestora sau prin **pelerinaje** la Sfintele Icoane făcătoare de minuni și la Sfintele Moaște. În România, printre cele mai cunoscute locuri de pelerinaj sunt mănăstirile cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*: Nicula, Putna și Curtea de Argeș sau la Sfintele Moaște ale Cuviosului Dimitrie cel Nou din București și ale Sfintei Parascheva de la Iași. Unii sfinți se bucură de o **cinstire locală** deosebită, precum Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș, în Timișoara, sau Sfântul Antonie de la Iezeru-Vâlcea.

Periodic sunt trecuți în rândul sfinților credincioși care au dus o viață virtuoasă, după cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur: „Sfințenia vine din dragoste. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți”.

Pelerinaj la Mănăstirea Nicula

Informează-te!

❖ Anul bisericesc începe la 1 septembrie, iar *Nașterea Maicii Domnului* este prima sărbătoare importantă din cursul acestuia.

❖ În cinstea Maicii Domnului există și alte sărbători, între care: *Izvorul Tămăduirii* (vinerea din Săptămâna Luminată); *Așezarea în raclă a brâului Maicii Domnului* (31 august); *Acoperământul Maicii Domnului* (1 octombrie); *Soborul Maicii Domnului* (26 decembrie).

❖ În calendarul creștin-ortodox, marile sărbători sunt evidențiate cu o cruce roșie, sfinții mai cunoscuți cu o cruce neagră, iar sfinții români cu o cruce albastră.

❖ Lectura frecventă din *Viețile Sfinților* bucură sufletul și întărește credința creștinilor.

Reține!

1. Praznicele împărătești în cinstea Maicii Domnului

• Nașterea Maicii Domnului, Intrarea în biserică, Buna Vestire, Adormirea Maicii Domnului.

• Sfânta Scriptură amintește de Buna Vestire, iar celelalte sunt menționate în Sfânta Tradiție.

2. Sărbătorile închinare sfinților

• Sunt moduri de cinstire a lor, alături de: construirea de biserici, pelerinajele la icoanele și la moaștele lor.

• Exemple: Sfinții Petru și Pavel, Sfântul Nicolae, Sfântul Gheorghe, Sfinții Constantin și Elena.

Aplicații

➤ **1.** Pornind de la icoanele praznicelor împăratești în cinstea Maicii Domnului, transcrie și completează pe caietul de Religie tabelul următor, după model:

Icoana sărbătorii				
Numele sărbătorii	<i>Nașterea Maicii Domnului</i>			
Data	<i>8 septembrie</i>			
Alte informații	<i>Părinții Fecioarei Maria sunt Sfinții Ioachim și Ana.</i>			

➤ **2.** Potrivit jocului didactic Eu aleg/Tu răspunzi, numește câte o sărbătoare a Maicii Domnului sau a sfinților amintiți în lecție și solicită unui coleg să spună cuvinte-cheie despre aceasta. Cel care a răspuns corect îl alege pe următorul elev. Jocul se încheie după ce au fost alese zece sărbători.

Exemplu: *Sfântul Nicolae – ierarh (episcop); 6 decembrie.*

➤ **3.** Alcătuieste în scris enunțuri cu termenii: *sobor, proroc, preacinstire, a venera, sărbătoare, pelerinaj, a mijloci.*

➤ **4.** Discută despre ce crezi că ar face un sfânt, dacă:

- a) ...i-ar cere ajutorul o persoană de altă etnie.
- b) ...l-ar ofensa cineva intenționat sau nu.
- c) ...ar observa o nedreptate în jurul său.
- d) ...ar avea un vecin cu dizabilități fizice.
- e) ...ar face cunoștință cu cineva de altă religie.

➤ **5.** Analizează calendarul creștin-ortodox pentru luna în care te afli și selectează pe o foaie A4 sărbătorile Maicii Domnului și ale sfinților trecuți cu cruce roșie (†), cruce neagră (‡) și cruce albastră (‡). Adu-gă apoi fișa la **portofoliu**.

➤ **6.** În echipă cu un coleg, caută pe Internet informații despre alte confesiuni creștine care îi cinstesc pe sfinții amintiți în lecție și despre particularitățile de venerare ale acestora. Expuneți la clasă rezumatul materialelor cercetate, sub formă de prezentare PowerPoint sau afiș.

Aprofundare

1. Pe urmele strămoșilor

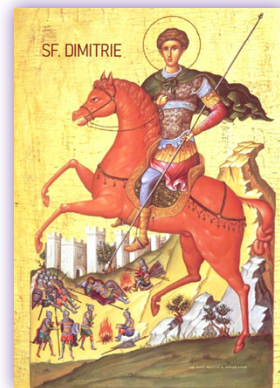
Sfinții Mari Mucenici Gheorghe și Dimitrie

Încă din cele mai vechi timpuri, Sfântul Gheorghe (reprezentat în icoane pe un cal alb) este cunoscut în poporul român cu numele de *Sângheorghe* sau *Sângeorz*, iar Sfântul Dimitrie (reprezentat pe un cal roșcat) cu numele de *Sânmedru* sau *Sumedru*. Ei sunt ocrotitori ai păstoritului și agriculturii din țara noastră, iar sărbătorile lor sunt repere calendaristice pentru aceste ocupații de bază din străbuni. Astfel, la munte, păstorii ies cu turmele la pășunat de Sângeorz și coboară cu turmele la iernat de Sumedru.

La câmpie, sărbătoarea Sfântului Gheorghe marchează activitățile agricole de primăvară, iar cea a Sfântului Dimitrie, strângerea recoltelor de toamnă. Acestea sunt însoțite de tradiții și obiceiuri populare specifice. Spre exemplu, de Sângeorz se face primul muls al oilor printr-o cunună de plante sau printr-un colac numit *colacul oilor*, iar toamna, cărbunele de la focul de Sânmedru este aruncat în grădină, pentru a aduce rod bogat.

Corelarea datelor serbării acestor sfinți cu ocupațiile tradiționale indică evlavia poporului român, care cere ocrotirea lui Dumnezeu prin mijlocirea sfinților, în orice moment al vieții.

► Argumentează faptul că poporul român are o evlavie deosebită față de acești doi sfinți.

2. Repere culturale

Bucuria participării la sărbătorile creștine se împletește cu rugăciunea cântată. Muzica bisericească este compusă cu ajutorul inspirației divine, fiind o formă de o manifestare a bucuriei duhovnicești. Pentru fiecare sfânt și pentru fiecare eveniment sărbătorit, s-au conceput scurte cântări numite tropare.

În cinstea Maicii Domnului, s-au alcătuit numeroase imne liturgice, între care se remarcă *Prohodul Maicii Domnului*, întocmit în secolul al XVI-lea de către profesorul imnograf Manuel din Corint. Acesta se cântă alternativ, de către două sau mai multe grupuri de credincioși (în stil antifonic), în ajunul sărbătorii Adormirii Maicii Domnului.

Preacinstirea Fecioarei Maria i-a inspirat și pe compozitorii laici, precum Franz Schubert (1797-1828), care a alcătuit celebrul lied *Ave Maria*, o compoziție muzicală cu acompaniament instrumental, pentru voce. Liedul este interpretat de mulți cântăreți renumiți la nivel internațional, precum: Luciano Pavarotti, Maria Callas, Andrea Bocelli, Beyonce, Celine Dion, Angela Gheorghiu. Compozitorul și pianistul Franz Liszt (1811-1886) a adaptat pentru pian acest lied, în trei variante.

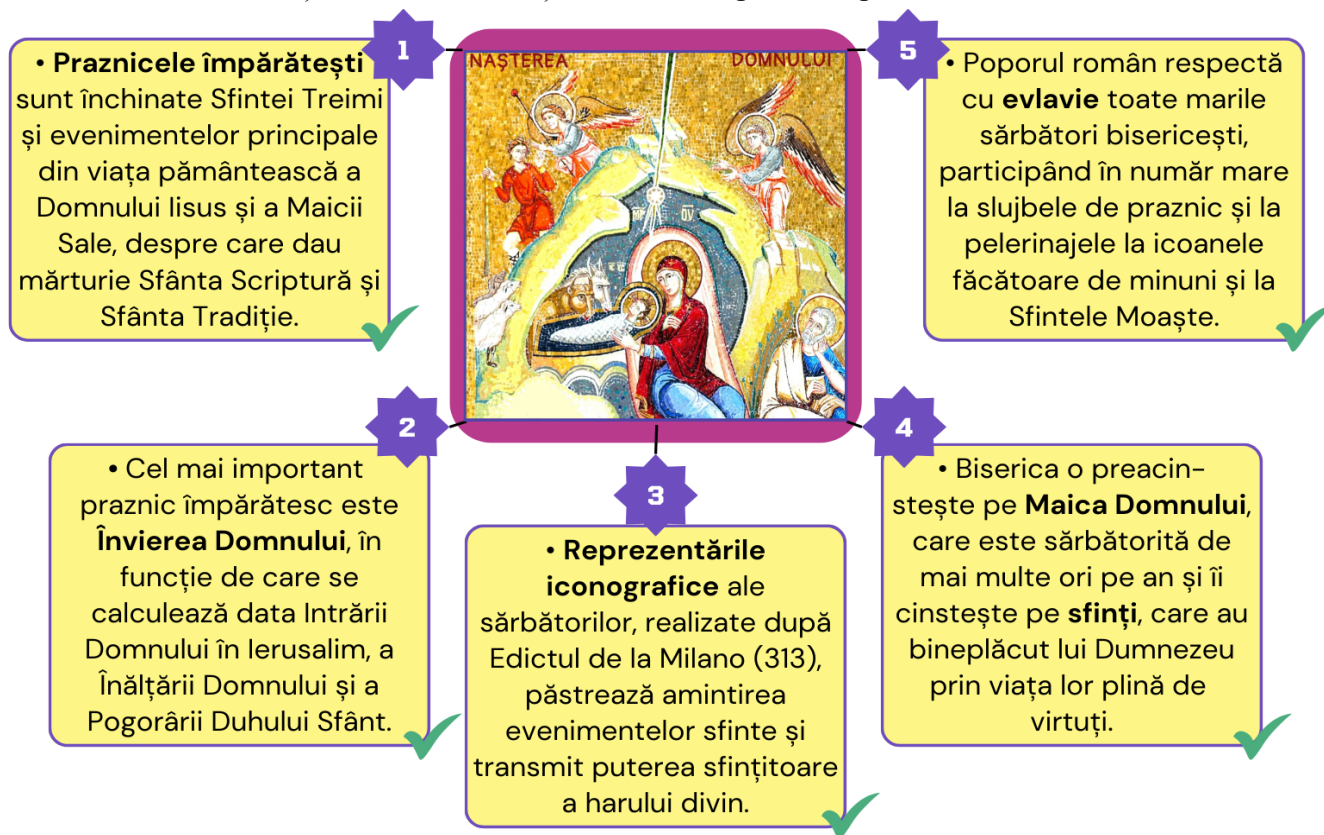
- Cu ajutorul profesorului de Religie, interpretează antifonic trei strofe din *Prohodul Maicii Domnului* împreună cu alți colegi.
- Audiază liedul „*Ave Maria*” de Schubert, în interpretarea unui cântăreț de operă.

Recapitulare – Domeniul IV

A. În cadrul domeniului **Viața comunității și sărbătorile creștine** ați studiat despre praznicele împărătești, despre sărbătorile în cinstea Maicii Domnului și a sfinților, cu referire la aspecte concrete de sărbătorire, în cadrul comunităților locale. Amintiți-vă de temele parcurse, pornind de la schema dată:

B. Discută despre sărbătorile în cinstea Maicii Domnului, începând cu cea indicată în fragmentul de rugăciune de mai jos.

Rugăciune

Prin tine, ușa vieții celei de taină, a venit în lume Mântuitorul și ușile cerului s-au deschis pentru toți cei ce vor crede în El și pe tine te vor avea mijlocitoare prea bună; pentru care te laudăm așa (...):

Bucură-te, ușa mântuirii cea prea aleasă;

Bucură-te, ușa vieții și a îndurării;

Bucură-te, ușa milei și a mângâierii;

Bucură-te, ușa darului, prin care a venit în lume Mântuitorul Soare;

Bucură-te, dumnezeiască Pruncă Maria, care astăzi te-ai născut spre bucuria și mântuirea a toată lumea!

(extras din *Acatistul Nașterii Maicii Domnului*)

C. Aplicații recapitulative

1. Stabilește oral corespondența între cele trei coloane ale tabelului, potrivit exemplului dat:

Sărbătoarea	Data	Persoane participante
▶ Buna Vestire	6 ianuarie	Iisus Hristos, Sf. Proroci Moise și Ilie, Sf. Apostoli
▶ Nașterea Domnului	21 noiembrie	Fecioara Maria, Sf. părinți Ioachim și Ana, arhiereul templului, credincioși
▶ Botezul Domnului	25 martie	Sf. Ana, Fecioara Maria, credincioase
▶ Schimbarea la Față a Domnului	6 august	Iisus Hristos, Sf. Ioan Botezătorul, Dumnezeu Tatăl, Duhul Sfânt, îngeri
▶ Nașterea Maicii Domnului	25 decembrie	Fecioara Maria, Arhanghelul Gavriil
▶ Întâmpinarea Domnului	15 august	Iisus Hristos, Fecioara Maria, Sf. Apostoli, îngeri și credincioși
▶ Intrarea în biserică a Maicii Domnului	8 septembrie	Fecioara Maria, Pruncul Iisus, Dreptul Iosif, păstorii, magii, îngerii
▶ Adormirea Maicii Domnului	2 februarie	Fecioara Maria, Dreptul Iosif, Pruncul Iisus, Dreptul Simeon, Prorocița Ana

2. Transcrie textul dat și completează spațiile punctate cu termenii potriviți din paranteză, după model:

În toate zonele României există obiceiul reunirii familiei de Crăciun și de Paști, pentru a se bucura împreună de marile Credincioșii se pregătesc pentru participarea la slujbele acestor mari sărbători prin ..., rugăciune, ... și împărțășanie. În cinstea Nașterii Domnului, cete de ... participă la spectacole organizate în regiunea De Înviere, românii încondeiază ouă cu motive ...; tinere ardelence interpretează o scenetă a iar junii din participă la festivități pascale. Printre cele mai cunoscute locuri de ... închinare Fecioarei Maria se află mănăstirile Putna, ..., Tismana și Sâmbăta de Sus, având hramul Adormirea Maicii Domnului.

(*obiceiul, colindători, străvechi, praznice împărătești, pelerinaj, spovedanie, femeilor mironosițe, Moldovei, post, Șcheii Brașovului, Nicula*)

3. Recunoaște sfinții din icoanele de mai jos și precizează categoria din care face parte fiecare, precum și data sărbătoririi lor, potrivit exemplului: A. – Sfântul Mare Mucenic Dimitrie, 26 octombrie.

➤ 4. În scrierile Sfinților Bisericii găsim numeroase sfaturi necesare unei trăiri autentice creștine. Mulți dintre aceștia fac referire la bucuria sărbătorilor, fie că sunt praznice închinare Persoanelor Sfintei Treimi, sărbători ale Maicii Domnului sau ale sfinților. Sărbătorile sunt momente de bucurie sfântă ce oferă prilejul întâlnirii cu Dumnezeu și cu sfinții Săi, precum și cu semenii, iar modul în care credincioșii ar trebui să le prăznuiască este arătat de Sfântul Paisie Aghioritul în una din scrierile sale.

Ca să trăim sărbătorile, trebuie să avem mintea noastră la acele zile sfinte și nu la treburile pe care le avem de făcut pentru aceste sfinte zile. Să ne gândim la faptele fiecărei zile sfinte (Nașterea Domnului, Botezul Domnului, Paștile etc.) și să rostim rugăciunea lui Iisus slăvind pe Dumnezeu. În felul acesta vom sărbători cu multă evlavie fiecare sărbătoare. (...)

Când cineva cercetează faptele fiecărei sărbători, firește, va fi mișcat și se va ruga cu mai multă evlavie. Apoi la slujbe mintea să fie la faptele pe care le sărbătorim și să urmărim cu evlavie troparele ce se cântă. Când mintea este la înțelesurile dumnezeiești, omul trăiește faptele și astfel se schimbă. Atunci când, de pildă, ne gândim la un sfânt pe care îl avem la evlavie sau la sfântul pe care îl prăznuim, mintea va merge și puțin mai sus; va merge în cer.

Și când ne gândim la sfinți, și sfinții se gândesc la noi și ne ajută. În felul acesta își face omul prietenie cu sfinții, care este cea mai sigură prietenie.

(Sfântul Paisie Aghioritul, Cu durere și cu dragoste pentru omul contemporan)

- a) La ce sărbători face referire textul?
- b) Cum îndeamnă Sfântul Paisie Aghioritul să fie cinstite sărbătorile creștine?
- c) Care este folosul înălțării gândului la rugăciune, în timpul sfintelor slujbe?
- d) Ce alte modalități de cinstire a sărbătorilor creștine cunoști?

➤ 5. Alcătuieste o **compunere** de minimum zece rânduri despre una dintre sărbătorile religioase studiate, în care să prezinți importanța evenimentului în istoria mântuirii și în plan personal. Dă-i un titlu potrivit.

EVALUARE – DOMENIUL IV

TEST

1. Stabilește valoarea de adevăr (A = adevărat; F = fals) a enunțurilor:

- a) Cele mai importante sărbători sunt praznicele împărătești. **A/F**
- b) Icoanele praznicale redau textul scripturistic în imagini. **A/F**
- c) Preacinstirea Maicii Domnului se arată și prin sărbătorile închinatelor ei. **A/F**
- d) Persoanele sfinte sunt reprezentate în icoane având în jurul capului aureola sfințeniei. **A/F**
- e) Toate praznicele împărătești au dată fixă de sărbătorire. **A/F**

2. Corelează praznicele împărătești din prima coloană cu denumirea sinonimă din a doua coloană.

a)	Nașterea Domnului
b)	Intrarea Domnului în Ierusalim
c)	Învierea Domnului
d)	Înălțarea Domnului
e)	Pogorârea Duhului Sfânt

A.	Ispasul
B.	Floriile
C.	Blagoveștenia
D.	Rusaliile
E.	Sfintele Paști
F.	Crăciunul

3. Alcătuieste o rugăciune în versuri/proză pentru ocrotirea familiei, având ca model versurile de mai jos.

Rugăciune pentru familie

Maică Preacinstită,
Casa-i ocrotită
Pururea de tine:
Mila ta ne ține!
Harul mijlocește,
Dragostea ne crește,

Păzind Cununia,
Fecioară Maria.
Ca din neam în neam
Să te laudăm
Să simțim ce-nseamnă
Dragostea de Mamă!

4. Alcătuieste un eseu de o pagină, cu titlul *Sărbătoarea în familia mea*, în care să prezinți modul în care sărbătorești unul dintre praznicele împărătești, pornind de la textul de mai jos:

“ Că acolo e adevărată sărbătoare, acolo unde e mântuire sufleteilor, unde e pace și înțelegere, unde e alungat orice gând lumesc, unde sălășluiește liniștea, pacea, dragostea, bucuria, bunătatea și alte nenumărate bunătăți. (Sfântul Ioan Gură de Aur) ”

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 2 puncte

5 x 0,4 p. pentru fiecare răspuns corect.

Ex. 2 – 2 puncte

5 x 0,4 p. pentru fiecare asociere corectă.

Ex. 3 – 2 puncte

1 p. – pentru respectarea temei;

1 p. – pentru originalitate.

Ex. 4 – 3 puncte

1,5 p. – pentru respectarea temei și utilizarea unor idei desprinse din citatul dat;

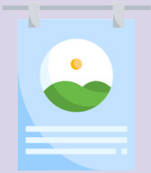
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);

0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Indicație de rezolvare:

Sărbătorile se pot clasifica în mai multe categorii:

❖ Unele dintre ele se numesc **praznice împărătești**, deoarece sunt închinare Sfintei Treimi și evenimentelor majore din viața Mântuitorului Hristos.

❖ Altele sunt **sărbători în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu**.

❖ Alte sărbători sunt dedicate **sfinților** cinstiți în Biserica Ortodoxă de pre-tutindenți.

Criterii de evaluare:

- ▶ respectarea indicațiilor de lucru;
- ▶ corectitudinea conținutului;
- ▶ atractivitatea formei de prezentare;
- ▶ colaborarea responsabilă a membrilor echipei.

Miniproiect

Sărbătoarea noastră preferată

- ▶ În echipă cu alți trei colegi, realizează un afiș despre una din sărbătorile preferate, dintre cele studiate în cadrul acestui domeniu. Fiecare echipă își poate alege o altă sărbătoare.
- ▶ Utilizează o foaie/un carton format A3 și diverse tehnici de lucru, precum colajul sau desenul. Te poți informa mai înainte de realizarea proiectului, cu privire la tradiții religioase și modalități de celebrare a sărbătorii respective în comunitatea ta și/sau îți poți folosi experiența personală.
- ▶ În procesul realizării afișului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

Succes!

Recapitulare finală

A. În acest an școlar ați studiat despre **Dumnezeu Duhul Sfânt** și lucrarea Sa sfințitoare. El este slăvit și invocat în slujbele Bisericii, prin intermediul cărora revarsă harul mântuitor asupra oamenilor. Amintiți-vă de temele parcurse, cu ajutorul schemei următoare:

B. Aplicații recapitulative

➤ 1. Alege varianta corectă, conform modelului: A. – b).

A. Cele trei însușiri ale sufletului omenesc sunt:

- a) credința, nădejdea și dragostea;
- b) rațiunea, voința și simțirea;
- c) dreptatea, înțelepciunea și curajul.

B. Cel mai important scop al creștinului este:

- a) practicarea postului;
- b) dobândirea bunurilor materiale;
- c) asemănarea cu Dumnezeu.

C. În rugăciunea *Împărate ceresc*, Duhul Sfânt este numit:

- a) Vistierul bunătăților;
- b) Tatăl ceresc;
- c) Mântuitorul.

D. Prin Sfintele Taine se împărtășește:

- a) harul divin;
- b) fericirea veșnică;
- c) lucruri văzute.

E. Edictul de la Milano a fost decretat de:

- a) Sfântul Apostol Pavel;
- b) Sfântul Ierarh Ioan Gură de Aur;
- c) Sfântul Împărat Constantin cel Mare.

F. Lăcașul de cult specific religiei iudaice este:

- a) moscheea;
- b) sinagoga;
- c) casa de rugăciune.

G. Prietenii adevărați sunt:

- a) morali, sinceri și loiali;
- b) distractivi și egoiști;
- c) populari și prefăcuți.

H. Praznicele împărătești sunt sărbători dedicate:

- a) Sfinților;
- b) Persoanelor Sfintei Treimi;
- c) Sfinților Îngeri.

I. Pilda viței și a mlădițelor se referă la:

- a) creștinii aflați în comuniune cu Hristos;
- b) harul Duhului Sfânt;
- c) activitățile filantropice ale Bisericii.

J. Sfinții Apostoli au hirotonit:

- a) episcopi, ucenici și diaconi;
- b) preoți, diaconi și credincioși;
- c) episcopi, preoți și diaconi.

K. Primul martir al Bisericii a fost:

- a) Sfântul Apostol Petru;
- b) Sfântul Apostol Andrei;
- c) Sfântul Arhidiacon Ștefan.

L. Ziua de naștere a Bisericii este la:

- a) Florii;
- b) Pogorârea Duhului Sfânt;
- c) Sfintele Paști.

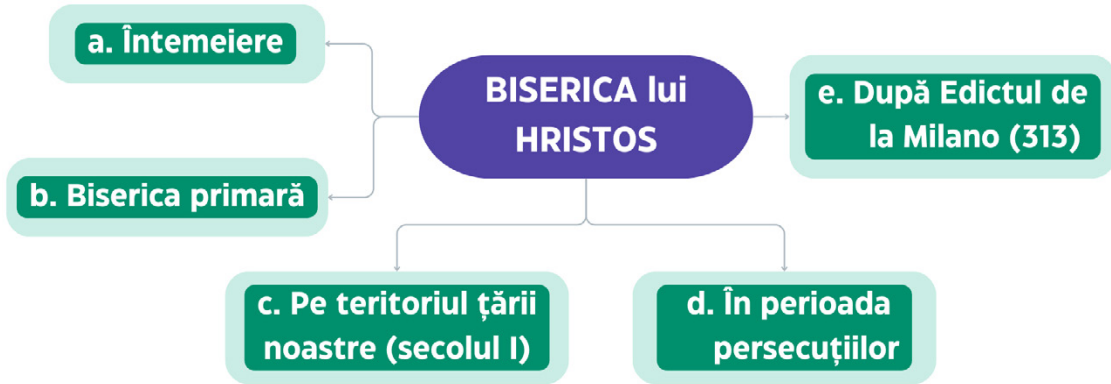
M. *Fericirile* rostite de Mântuitorul conțin:

- a) darurile Duhului Sfânt;
- b) virtuți creștine;
- c) Predica de pe Munte.

2. Alcătuieste în scris câte un enunț cu următoarele cuvinte: *har*, *spiritual*, *invocare*, *comuniune*, *persecuție*, *Euharistie*, *talant*, *frumusețe*.

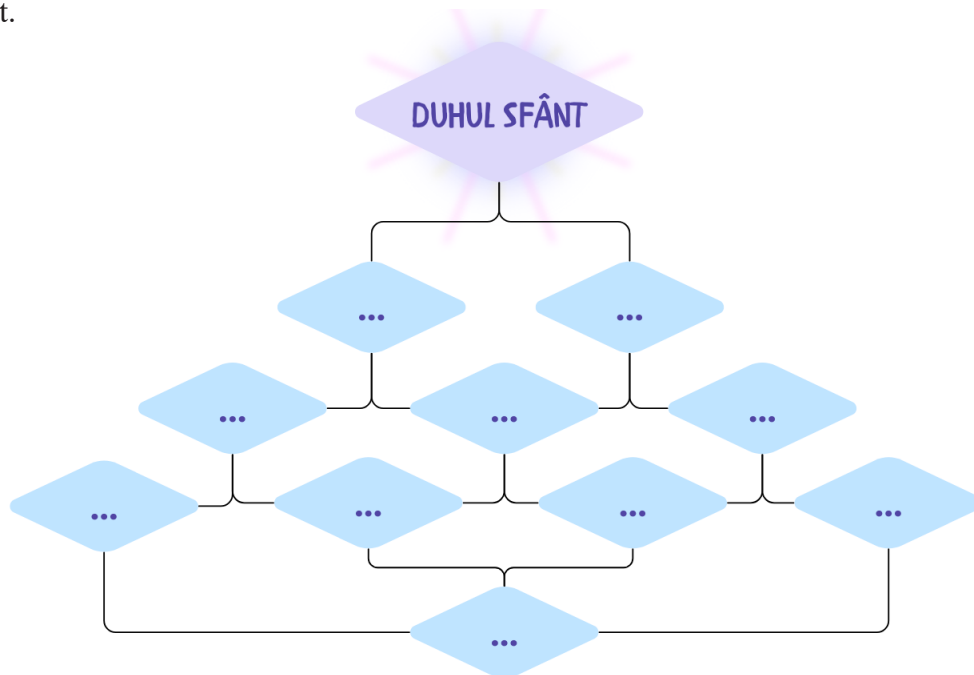
3. Discută despre Biserica lui Hristos, pornind de la temele date în diagrama următoare:

4. Transcrie pe caiet și completează schema diamantului pe tema *Duhul Sfânt*, astfel:

- ▶ două adjective;
- ▶ trei verbe;
- ▶ o propoziție din patru cuvinte;
- ▶ un cuvânt reprezentativ, la bază.

Poți utiliza în completarea schemei pasaje din rugăciunea *Împărate Ceresc*, închinată Persoanei Duhului Sfânt.

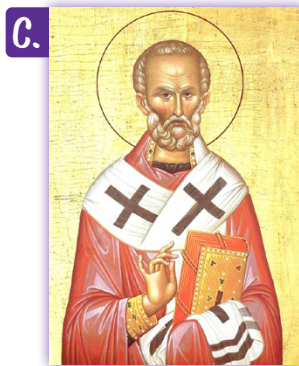
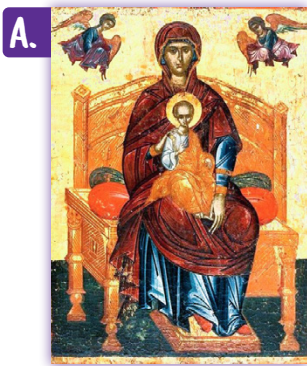
5. Organizează un **joc de rol**, pornind de la *Pilda talanților*, în echipe de câte patru elevi. Fiecare grupă distribuie membrilor cele patru roluri, apoi alcătuieste replicile proprii, corelate cu textul biblic al pildei. Pe rând, echipele prezintă colegilor interpretarea rolurilor.

6. Numește trei praznice împărătești, la alegere, și prezintă:

- ❖ data/momentul sărbătoririi lor;
- ❖ rezumatul evenimentelor celebrate;
- ❖ importanța acestora în istoria mântuirii;
- ❖ tradiții românești legate de aceste praznice.

7. Recunoaște icoanele de mai jos și precizează, pe rând:

- Numele sfinților reprezentați;
- Data/datele sărbătoririi lor;
- Locul acestor icoane în pictura interioară a unei biserici;
- Importanța exemplului oferit de acești sfinți, în viața creștinilor.

8. Pornind de la proverbele de mai jos, extrage însușirile necesare unei persoane pentru a trăi în armonie cu ceilalți în societate, după modelul comuniunii din Biserică. Alcătuieste un text de 7-10 rânduri cu aceste cuvinte, care să reflecte o experiență personală.

*Om mare te numești,
când pentru oameni te străduiești.*

Virtutea este adevărata noblețe.

Om bun e ca pâinea caldă.

*În tinerețe adună fapte bune,
iar la bătrânețe - înțelepciune!*

*Conștiința curată
e cea mai bună pernă.*

Răbdarea-i mântuire.

EVALUARE FINALĂ

TEST

1. Stabilește valoarea de adevăr (A = adevărat; F = fals) a enunțurilor:

A. Pe data de 25 martie creștinii prăznuiesc:

- a) Nașterea Maicii Domnului
- b) Buna Vestire
- c) Adormirea Maicii Domnului

C. Schimbarea la Față a Domnului se sărbătorește la:

- a) 1 ianuarie
- b) 2 februarie
- c) 6 august

B. Cele mai cunoscute stiluri arhitecturale bisericești sunt:

- a) romanic, bizantin și cruciform
- b) gotic, bisericesc și bizantin
- c) bizantin, romanic și gotic

D. Creștinul primește cele șapte daruri ale Duhului Sfânt prin:

- a) Taina Împărtășaniei
- b) Taina Mirungerii
- c) Taina Preoției

2. Prezintă virtuțile conținute de următoarele două *Fericiri*:

- a) *Fericii cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul. (Matei 5, 5)*
- b) *Fericii cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu. (Matei 5, 8)*

3. Analizează imaginea și precizează:

- a) numele sărbătorii ilustrate;
- b) importanța evenimentului sărbătorit, pentru istoria Bisericii.

4. Pornind de la textul dat, rezolvă sarcinile de lucru:

Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. (Matei 28, 19)

- a) numește Sfânta Taină la care face referire textul;
- b) indică întemeietorul și efectele primirii acestei Taine;
- c) argumentează în cinci-opt rânduri necesitatea primirii Tainei.

5. Alcătuieste o compunere de maximum o pagină, cu unul dintre titlurile următoare: *Duhul Sfânt în viața mea*, *Familia – biserica de acasă*, *Bucuria praznicelor împărătești* sau *Prietenia – rodul iubirii*.

PUNCTAJ EVALUARE / AUTOEVALUARE

Ex. 1 – 1 punct
4 x 0,25 p. pentru fiecare variantă corectă.

Ex. 2 – 1 punct
2 x 0,5 p. pentru fiecare virtute numită.

Ex. 3 – 1 punct
0,25 p. pentru precizarea numelui;
0,75 p. pentru indicarea importanței evenimentului.

Ex. 4 – 3 puncte
0,25 p. – numirea Tainei;
0,25 p. – indicarea întemeietorului;
4 x 0,25 p. – enumerarea efectelor;
1,50 p. – argumentarea necesității Tainei.

Ex. 5 – 3 puncte
1,50 p. – respectarea temei alese;
1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);
0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.

Se acordă 1 punct din oficiu.

Timp de lucru: 45 minute

Indicație de rezolvare:

Cea mai bună metodă de colectare a datelor este vizitarea bisericii de parohie și informarea la fața locului. Astfel va crește atractivitatea și originalitatea proiectului, precum și impactul său.

Hristos Pantocrator

Criterii de evaluare a proiectului:

- ▶ respectarea indicațiilor de lucru;
- ▶ corectitudinea conținutului;
- ▶ atractivitatea formei de prezentare.

EVALUARE PORTOFOLIU

❖ Prezintă, la finalul anului școlar, **mapa de portofoliu** cu fișele alcătuite pe parcursul studierii celor patru domenii.

❖ Se va urmări: respectarea cerințelor de lucru și creativitatea dovedită.

Miniproiect

Sunt ghid în biserica mea!

Imaginează-ți că un prieten de altă religie din străinătate te vizitează și dorește să cunoască mai multe despre credința și cultura neamului tău. Ți propui să-i fii ghid, iar primul obiectiv ales este biserica de parohie, aceasta fiind reprezentativă pentru tine.

În acest scop, realizează o prezentare a bisericii parohiale de care aparții, folosind una din metodele: prezentare PowerPoint, colaj, afiș, pliant.

Vei avea în vedere următorii pași:

➤ **1. Alegerea elementelor pe care dorești să le prezinți în calitate de ghid al bisericii:**

- ▶ istoricul bisericii, elemente specifice de arhitectură și de pictură, obiecte de cult, programul sfintelor slujbe.

➤ **2. Identificarea surselor de informare:**

- ▶ resurse în format fizic (inscripția cu istoricul bisericii, cărți, fotografii ale bisericii);
- ▶ resurse în format electronic (site-ul parohiei și alte pagini web sugerate de profesor)

➤ **3. Colectarea datelor:**

- ▶ selectarea aspectelor semnificative ale temei, din sursele găsite;
- ▶ vizitarea bisericii de parohie;
- ▶ discuții cu preotul paroh, părinți, bunici despre biserica parohială.

➤ **4. Realizarea produselor, conform metodei de prezentare alese, urmărind:**

- ▶ exactitatea datelor;
- ▶ atractivitatea materialelor prezentate.

➤ **5. Prezentarea rezultatelor:**

- ▶ expunerea proiectului la clasă, în forma finală.

➤ **6. Diseminarea rezultatelor proiectului:**

- ▶ în revista școlii, pe site-ul școlii și al parohiei etc.

Felicitări!

